Årsredovisning 2019

Region Stockholm

RS 2019-0242

Innehåll

Förord ... 4

Förvaltningschefens kommentar ... 6

Översikt över verksamhetens utveckling ... 8

Regionkoncernen ... 12

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning ... 14

Händelser av väsentlig betydelse ... 16

Styrning och uppföljning av regionens verksamhet ... 20
- Mål och uppdrag ... 21
- Intern kontroll ... 21
- Anmodan ... 23

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning ... 24
- Långsiktigt hållbar ekonomi ... 25
- En hållbar Region Stockholm ... 29
- Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare ... 31
- Ekonomisk utveckling inom hälso- och sjukvård ... 33
- Investeringar ... 34
- Investeringar inom nämnder och bolag ... 36

Förväntad utveckling ... 38
- Utvecklingen det kommande året ... 39

Nämnder ... 42
- Regionstyrelsen ... 43
- Hälso- och sjukvårdsnämnden ... 44
- Trafiknämnden ... 49
- Tillväxt- och regionplanenämnden ... 56
- Fastighets- och servicenämnden ... 57
- Färdtjänstnämnden ... 60
- Kulturnämnden ... 61
- Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ... 63
- Patientnämnden ... 63
- Stockholms läns sjukvårdsområde ... 64
- Karolinska Universitetssjukhuset ... 66
- Revisorskollegiet ... 68

Bolag ... 70
- Landstingshuset i Stockholm AB ... 71
- Södersjukhuset AB ... 71
- Danderyds Sjukhus AB ... 73
- Södertälje Sjukhus AB ... 75
- S:t Eriks Ögonsjukhus AB ... 76
- Folktandvården Stockholms län AB ... 77
- Ambulanssjukvården i Storstockholm AB ... 78
- Stockholm Care AB ... 79
- MediCarrier AB ... 80
- Locum AB ... 80
- AB Stockholms Läns Landstings Internfinans ... 81
- AB Storstockholms Lokaltrafik ... 81

Kommunalförbund och stiftelser ... 82
- Kommunalförbund ... 83
- Stiftelser ... 85

Ekonomisk redovisning ... 86

Resultaträkning ... 87

Balansräkning ... 88

Kassaflödesanalys ... 89

Driftsredovisning ... 90

Investeringsredovisning ... 91

Redovisningsprinciper ... 92
- Derivat och säkringsredovisning ... 93

Noter ... 95

Nyckeltal ... 106

Revisionsberättelse för regionstyrelsen år 2019 ... 107

Förkortningar ... 108

Siffror inom parentes avser motsvarande period föregående år om inte annat anges. Avvikelser kan förekomma i tabeller och diagram då siffrorna är avrundade från tusen kronor till miljoner kronor.

Region Stockholms överskott ger kraft att möta pandemin

STOCKHOLMSREGIONEN, Sverige och världen står inför kraftigt förändrade förutsättningar efter att covid-19 har spridit sig i en global pandemi som skördar liv och drabbar samhällsekonomin världen över. Sjukvården i Stockholm har genomfört ett imponerande arbete med att öka kapaciteten, inte minst i intensivvården, för att kunna ge rätt vård till dramatiskt fler svårt sjuka.

Invånarna har kraftigt förändrat sina beteenden och följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer för att minska smittspridningen. Det påverkar såväl företag som regionens verksamheter. Utöver den akuta medicinska faran för främst riskgrupper, finns det uppenbara långsiktiga konsekvenser för samhällsekonomin. Människor får se sin försörjning och sina livsverk raseras när företag går i konkurs, många förlorar jobbet och företagens intäkter viker. Det kommer sätta hård press på många människors privatekonomi och livssituation framöver. Dessutom kommer kommunernas, regionens och statens skattebas urholkas och skatteintäkterna minskar i snabb takt, vilket riskerar få betydande långsiktig påverkan på välfärdens finansiering.

Region Stockholms goda ekonomi, med skyddsvallar och överskott varje år sedan 2007, har givit finansiella muskler att möta pandemin med full kraft och fatta de nödvändiga beslut som krävs. Samtidigt så finns det stor osäkerhet om staten kommer kompensera Sveriges kommuner och regioner fullt ut för den belastning på ekonomin som pandemin inneburit, till exempel för de åtgärder som vidtagits för att minska smittspridning och behandla covid-19, men också inom kollektivtrafiken där den nationella strategin inneburit kraftiga intäktsbortfall samtidigt som vi fortsätter köra kollektivtrafiken i oförminskad styrka. Region Stockholms resultat 2019 är 1 723 miljoner kronor exklusive omställningskostnader, vilket kan jämföras med det budgeterade årsresultatet på 140 miljoner kronor.

En budget i balans ger viktiga förutsättningar för att säkra ett robust sjukvårdssystem med tillgänglig hälso- och sjukvård av hög kvalitet och en trygg och hållbar kollektivtrafik som får vardagen att fungera för länets invånare. Förändringarna i kostnadsutjämningen som beslutades av riksdagen i november 2019 drabbar Stockholm hårt redan 2020, men växer lavinartat i framtiden. Region Stockholm är den hårdast drabbade regionen av covid-19. Genomförandet av förändringarna borde omedelbart stoppas av riksdagen. Den kraftigt ökade utjämningsskatten ställer höga krav på ekonomisk hushållning i regionens nämnder och bolag och innebär nu en ännu tuffare utmaning till följd av covid-19.

Omställning till en god och nära vård vid exempelvis vårdcentraler, avancerad sjukvård i hemmet, jourläkarbilar, geriatrisk och annan akutvård utanför akutsjukhusen fortsatte under 2019.

Under 2019 fortsatte antalet besök att öka utanför akutsjukhusen. Samtliga akutmottagningar i länet utom Capio S:t Göran fick minskat antal besök. De mycket uppskattade närakuterna hade under 2019 ungefär lika många besök som akutmottagningarna. Vi kan konstatera att regionen även 2019 hade korta väntetider i vården.

Under året har ett omfattande arbete gjorts för att långsiktigt vända Karolinska Universitetssjukhusets ekonomi. Många åtgärder får dock först ekonomisk effekt under 2020. Organisationen har förenklats, antalet chefer minskat med 20 procent och vårdproduktionen har ökat med en stor ökning av antal öppna vårdplatser under 2019. Antalet utförda operationer inom hjärta/kärl blev det högsta på tio år. Väntetiderna inom cancer är borta. Glädjande nog har ett tufft arbetsår också givit förbättrad nöjdhet med ledarskapet bland medarbetarna. Karolinska Universitetssjukhuset har i början av 2020 rankats av ansedda Newsweek som världens tionde bästa sjukhus och Europas tredje bästa.

Större investeringar inom hälso- och sjukvård som färdigställts under året avser en ny akutvårdsbyggnad på Danderyds sjukhus. På Södersjukhuset färdigställdes en ny behandlingsbyggnad med totalt 183 enkelrum, en ny akutmottagning har tagits i bruk våren 2020. Vid Nacka sjukhus byggdes 96 slutenvårdsplatser för psykiatri färdigt och togs i drift. Vid Södertälje sjukhus färdigställdes en totalrenoverad vårdbyggnad med 120 enkelrum.

Region Stockholms kollektivtrafik är utsedd till världens näst bästa och det manifesteras av att aldrig har fler människor rest med kollektivtrafiken i Stockholm än under 2019. Dessutom är stockholmarna mycket nöjda med kollektivtrafiken. För att möta behoven av den växande Stockholmsregionen pågår en kraftig expansion och förbättring av kollektivtrafiken med 47 nya spårstationer, 6 mil nya spår. Målet är att SL till 2030 ska möjliggöra en miljon fler resor om dagen och en dubblering av kapaciteten ska ske mellan norr och söder i länet. Sverigeförhandlingens Stockholmsprojekt har tidigarelagts med flera år. Utbyggnaden av tunnelbana och tvärbanor, samt upprustningen av Roslagsbanan och Röda linjen, är exempel på investeringar för att säkerställa en väl fungerande kollektivtrafik i en växande Stockholmsregion. Region Stockholm och SL stod värd för UITP, världskongressen för kollektivtrafik under året och Region Stockholms kollektivtrafik rönte stor uppmärksamhet internationellt i samband med detta.

Stockholmsregionen är den mest konkurrenskraftiga i Europa, vilket driver innovation och företagande. Det är av vikt att den positiva utvecklingen i Stockholmsregionen fortsätter och konkurrenskraften stärks även på sikt. Region Stockholms miljöarbete är i fortsatt framkant och visar goda resultat. Sedan 2011 har Region Stockholms klimatutsläpp minskat med 48 procent. Den minskade klimatpåverkan från anestesigaser har precis som arbetet med energieffektivisering redan överträffat satta mål. Regionens systematiska arbete för att förhindra antibiotikaresistens är framgångsrikt. Antibiotikaförbrukningen har fortsatt minska, i november 2019 låg den på lägsta nivån på flera decennier.

Region Stockholm ska bli en mer attraktiv arbetsgivare för att locka och behålla medarbetare, samtidigt är trenden positiv. Under 2019 minskade regionens personalomsättning med en procentenhet till 12 procent 2019 och samtidigt ökade medarbetarindex och sjukfrånvaron sjönk. För att skapa förutsättningar för kompetensutveckling och tydliga karriärvägar har så kallade kompetensstegar tagits fram för hittills elva yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården.

Jag vill rikta ett stort tack till alla våra medarbetare, såväl anställda av regionen som hos våra entreprenörer och privata vårdgivare, för det arbete ni utför. Era insatser var viktiga 2019, men 2020 är de avgörande för att bekämpa pandemin och dess efterverkningar.

Irene Svenonius
Finansregionråd

1 Förvaltningschefens kommentar

Det gångna året har varit ett år av utveckling och omställning. Utveckling av uppdraget att gå från landsting till region samt omställning i och med att en lång högkonjunktur vänts till lågkonjunktur. Samtidigt har skatteutjämningssystemet justerats på ett sätt som innebär att regionen måste hantera väsentligt ökad inbetalning.

Utvecklingen av det nya uppdraget som Region Stockholm har från och med 2019 har inneburit nya relationer och behov av samverkan med olika aktörer. Våren präglades av uppstart av samarbeten och inventering av vilka resultat som Länsstyrelsen tidigare nått inom olika områden samt en orientering från regionens sida gällande vilka sammanhang regionen kunde kliva in i, och vilka som förutsatte nya strukturer för att uppdraget skulle axlas. Under hösten tog samverkan, inte minst med kommunerna, fart i och med att en viktig överenskommelse inom vård och omsorg beslutades om i olika fora och genom att politiska samordningsmöten genomfördes. Under senare delen av året blev det tydligt att relationerna till Länsstyrelsen behöver utredas på några områden där både regionen och Länsstyrelsen arbetar med samma frågor.

Omställningen för alla verksamheter har pågått under 2019. Allra mest har omställningen inom hälso- och sjukvården märkts. Dels har nya byggnader inom sjukvården tagits i bruk som en del av framtidens hälso- och sjukvård, dels har närakuter öppnats av samma anledning och slutligen har omstyrningen från Karolinska Universitetssjukhuset till övriga sjukhus fullföljts. Detta har inneburit nya fräscha lokaler med helt andra möjligheter för patienterna att få avskildhet och för personalen att arbeta på nya sätt. Arbetsmiljön har förbättrats, men hyrorna har också ökat i och med att nya lokaler är dyrare än gamla. Läkemedel och medicinskteknisk utrustning liksom löner är områden som under ett antal år inneburit väsentligt högre kostnadsökningstakt än vad regionen med kommande års ekonomiska förutsättningar kan bära. Av dessa anledningar och det faktum att samtliga akutsjukhus under 2019 drogs med underskott, var det ett år av krafttag för att skapa nya möjligheter inför kommande år att klara en ny ekonomisk situation.

Inom kollektivtrafiken har investeringar i utbyggd och förbättrad kollektivtrafik bland annat inneburit att pendeltågsresenärerna är mer nöjda än tidigare. Trots vissa förseningar i utbyggnaden av dubbelspåren på Roslagsbanan kan resenärerna i nordost skönja den stora förbättring som denna investering kommer att ge. Många samarbeten kring investeringar i spår, bussdepåer, stationer med mera pågår med kommunerna i regionen. Ett antal projekt har blivit dyrare än planerat och inom den så kallade Stockholmsförhandlingen togs under slutet av 2019 samtal med såväl berörda kommuner som med staten upp för att hitta en lösning för objekten inom förhandlingen. Planen för den regionala utvecklingen, inte minst utifrån den beslutade inriktningen för RUFS 2050, är beroende av ökad spårkapacitet och nya linjer om befolkningstillväxten ska kunna hålla i sig och bostäder byggas enligt tidigare kartlagda behov.

På hållbarhetsområdet har framsteg gjorts kopplat till såväl upphandling som utsläpp. Kollektivtrafiken bidrar i väldigt hög grad till att regionen flyttar fram positionerna, liksom möjligheter att bygga miljövänligt vid nybyggnation. Men inte bara själva byggandet bidrar till bättre miljö och hållbarhet, även det sätt på vilket fastigheterna sedan kan underhållas och drivas innebär vinster ur ett hållbarhetsperspektiv. Ur både miljömässigt och socialt hållbarhetsperspektiv bidrar forskning och utveckling, innovation och teknik till framsteg. Samverkan med det privata näringslivet och med akademierna har utvecklats på många områden och flera av dem bidrar både till bättre hälsa och till bättre möjligheter för individer att göra egna val i vardagen. Inom forskning och innovation har arbetet för en bättre folkhälsa fortsatt och gjort landvinningar. Möjligheter att nå en rikare fritid som en del i social hållbarhet har påverkats av regionens arbete inom kultursektorn där bidrag till organisationer, samverkan med kommunerna kring bland annat kulturskolan och filmen har gått i positiv riktning och ”Stockholmstinget” genomfördes med mer än 500 deltagare.

Som arbetsgivare har regionen befäst redan goda resultat i de medarbetarundersökningar som genomförs årligen. Sjukfrånvaron har gått ner något, liksom personalomsättningen. Utmaningar kvarstår vad gäller tillgång till sjuksköterskor och vissa specialister inom flera områden också utanför vården. Konsultväxlingen inom vissa förvaltningar går långsammare än önskat på grund av att det är svårt att få tag i medarbetare med rätt kompetens. Att vara en attraktiv arbetsgivare är en inte helt enkel uppgift när det är brist på viss arbetskraft eftersom bristen leder till både viss inhyrning, visst konsultberoende och visst behov av övertid. Det är därför glädjande att både sjukfrånvaro och personalomsättning gått ned något.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

2 Översikt över verksamhetens utveckling

Region Stockholms främsta uppgift är att ansvara för att invånarna i regionen får tillgång till en hälso- och sjukvård av hög kvalitet samt en väl fungerande kollektivtrafik, idag och i framtiden. Region Stockholm ansvarar även för regionala utvecklingsfrågor och för att bidra till ett fritt och tillgängligt kulturliv i länet. Region Stockholm är till för länets invånare och den enskilde patienten och resenären är utgångspunkten för regionens strävanden att utveckla verksamheten på kort och på lång sikt.

I årsredovisningens kapitel två till sju beskrivs verksamhetens utveckling, väsentliga händelser, målstyrning samt den ekonomiska utvecklingen inom regionkoncernen. I kapitel nio beskrivs regionens nämnder och i kapitel tio regionens bolag. I kapitel elva beskrivs de kommunalförbund som Region Stockholm är medlem i samt stiftelser. Årsredovisningen avslutas med ekonomisk information som bland annat innehåller resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys samt noter. Därtill ingår bilagorna Miljöredovisning 2019 för Region Stockholm, Uppföljningsrapport Personal och utbildning 2019 för Region Stockholm, Årsbokslut för Region Stockholms samlade resurser för forskning, utveckling och utbildning (FoUU) 2019, Innovationsbokslut för Region Stockholm 2019.

Regionbildning och samordnad regional utveckling

Den 1 januari 2019 blev Stockholms läns landsting Region Stockholm.

Förändringen innebar att Region Stockholm övertog ansvaret för det regionala tillväxtarbete där Länsstyrelsen tidigare varit den samlande aktören. Det utökade uppdraget innebär bland annat ansvar för den regionala utvecklingsstrategin och länsplanen för transportinfrastruktur. Samarbetet med de regionala aktörerna intensifierades under 2019 och med ett sammanhållet regionalt ledarskap ges större möjligheter att lyfta Stockholmsregionens intressen i Sverige och Europa. Regionfullmäktige beslutade i november 2019 att anta den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050[1] också som regional utvecklingsstrategi.

Hälso- och sjukvård

Varje dag besöker i snitt 13 400 patienter husläkarmottagningar i Stockholms län, 80 barn föds på sjukhusen och det görs 1 323 besök på akutmottagningarna. Under året genomfördes 18 500 000 besök hos läkare och övriga vårdgivare, en ökning med 1,5 procent jämfört med föregående år. Länets invånare konsumerade totalt 311 000 vårdtillfällen, en ökning med 0,5 procent jämfört med föregående år.

Arbetet med genomförandet av Framtidsplanen fortsatte under 2019, inklusive införandet av strukturen för akut omhändertagande för att styra patienter till rätt vårdform. Denna struktur består av 1177 Vårdguiden på telefon, husläkarverksamhet, husläkarjour, närakut, akutmottagning, intensivakut och prehospital vård. Omstyrning av patientflöden enligt den nya vårdstrukturen har skett stegvis vilket i sin tur har påverkat alla akutsjukhus och merparten av vårdgivarna.

Verksamheterna är inflyttade i nya Karolinska Universitetssjukhuset Solna och sjukhuset fortsätter att utveckla sin högspecialiserade verksamhet. Införandet av närakuter har fortgått och den elfte öppnade vid Hötorget i februari 2020. Närmare hälften av alla besök på akutmottagningar gjordes på närakuter och målet Vård på rätt plats uppnåddes därmed.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har antagit en övergripande strategisk inriktning för primärvården och en utredning av strukturen i den somatiska barnsjukvården har genomförts. Vårdval infördes inom den geriatriska öppen- och slutenvården från och med maj 2019. En upphandling av sammanhållen vård för äldre vid Sollentuna sjukhus pågår och ny verksamhet kommer att tas i drift. Från januari 2020 och fyra år framåt gäller nya sjukhusavtal för de regionägda akutsjukhusen.

Region Stockholms ambitiösa mål för vård i rätt tid uppnåddes inte 2019 men regionen faller väl ut i en nationell jämförelse av väntetider. Cirka 93 procent av patienterna fick tid för ett första besök hos specialistläkare inom 90 dagar, mot ett genomsnitt i riket på 82 procent. Andelen patienter som fick tid för behandling inom 90 dagar var 89 procent i Stockholms län, mot ett genomsnitt i riket på 73 procent.

Kollektivtrafik

Varje dag gör 800 000 resenärer närmare 2,9 miljoner resor med kollektivtrafiken i Stockholmsregionen. Det totala antalet påstigande i kollektivtrafiken på land var 861 miljoner under 2019 vilket är en ökning med två procent jämfört med 2018 (844 miljoner).

Resandet i kollektivtrafiken på land, mätt som antal genomsnittligt påstigande en vanlig vardag, uppnådde inte 2019 års målvärde som motsvarade en ökning på 4,3 procent jämfört med föregående år. Den faktiska ökningen blev 1,3 procent. Andelen nöjda resenärer i allmän kollektivtrafik på land och för pendelbåtar uppgick till 80 procent vilket är samma nivå som för 2018 och över målvärdet 75 procent.

Pendeltågstrafiken ökade mest, med tio procentenheter, jämfört med föregående år. Den kraftiga ökningen bedöms vara ett resultat av den pågående samverkan mellan trafiknämnden, Trafikverket och MTR för en förbättrad tillförlitlighet och störningshantering. I april invigdes Nynäslinjens pendeltågsstation Vega. Upprustning av återstående Söderströmsbroar och spåranläggning färdigställdes enligt plan i juli. Vid Slussen flyttades tunnelbanans relärum för att ge utrymme åt stadens arbeten vilket är en viktig förutsättning för framdriften i projekten kring Slussen. Arbetet vid Enlunda bussdepå i Ekerö kommun återupptogs och bron över Ulvsundaleden på Tvärbanans Kistagren lyftes på plats i mars. Roslagsbanans nya depå i Molnby har döpts till Vallentunadepån och där har stommen rests. Utbyggnaden av arbetstunnlar för tunnelbana till Barkarby pågår.

Från hösten 2018 till april 2019 genomfördes ett pilotförsök med självkörande bussar i Barkarby och fortsatta tester gjordes under senare delen av 2019. Trafiknämnden fattade i december ett inriktningsbeslut för en ny färjeterminal vid Skeppsbron som ska samla Slussens kollektivtrafik till sjöss vid en enda terminal.

Organisationsförändringar

Den första januari 2019 fick Region Stockholm en ny politisk organisation med förändrad struktur och nya ansvarsförhållanden. Tre nya nämnder inrättades; färdtjänstnämnden, vårdens kunskapsstyrningsnämnd samt fastighets- och servicenämnden. Samtidigt justerades uppdraget för regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, trafiknämnden respektive tillväxt- och regionplanenämnden.

[1] Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Färdtjänstnämnden ansvarar för färdtjänsten, följer upp ingångna avtal med entreprenörer och samverkar med handikapp- och pensionärsorganisationer.

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd leder kunskapsstyrningen i uppdraget att delta i det regionala och nationella arbetet med nivåstrukturering. I nämndens ansvar ingår även kunskapsstöd, vårdprogram, introduktion och prioritering av läkemedel, frågor om vårdens prioriteringar, den nationella cancerstrategin, den regionala cancerplanen, minskad antibiotikaanvändning, läkemedelsstöd samt utvecklingen av Region Stockholms övergripande patientstyrningsförmåga.

Fastighets- och servicenämnden ansvarar för Region Stockholms fastigheter, exklusive trafikfastigheter, och för regiongemensamma servicefunktioner. Under året har ett intensivt arbete pågått för att bygga upp nämndens verksamhet. De servicefunktioner som nämnden ska ansvara för överförs successivt från sina nuvarande organisatoriska hemvister. Under året överfördes SF IT (tidigare SLL IT), NKS Bygg, Upphandling, Facility Management, Digital Kommunikation, Berga naturbruksgymnasium, verksamheter avseende HR-tjänster samt redovisning från regionstyrelsen och Stockholms läns sjukvårdsområde till fastighets- och servicenämnden.

Från och med den 1 juli 2019 är Waxholms Ångfartygs AB ett dotterbolag till AB Storstockholm Lokaltrafik. Tidigare var Waxholms Ångfartygs AB ett dotterbolag till Landstingshuset i Stockholm AB.

I Budget 2019 förtydligades en ny inriktning för regionstyrelsen. Regionstyrelsens uppsikt av ekonomi och verksamhet i hela Region Stockholm stärks liksom styrningen över regionens hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag. Regionstyrelsens verksamhet renodlas till strategisk styrning, uppföljning, analys och uppsikt. Operativa delar överförs till den nya fastighets- och servicenämnden. Under 2019 genomförde regionstyrelsen en översyn av regionledningskontorets uppdrag och organisation i syfte att anpassa kompetens och arbetssätt till den strategiska inriktningen. En ny organisationsstruktur trädde i kraft den första januari 2020.

Ekonomisk utveckling och ekonomiska utmaningar

Region Stockholms resultat för 2019, exklusive omställningskostnader[2], uppgick till 1 723 miljoner kronor vilket kan jämföras med budgeterat resultat på 140 miljoner kronor. Resultatet avviker positivt mot det budgeterade resultatet med 1 583 miljoner kronor men är 448 miljoner kronor lägre än föregående år. Avvikelsen mot budget beror främst på ökade intäkter från specialdestinerade statsbidrag, men även högre skatteintäkter och lägre avskrivningskostnader har bidragit till överskottet. Resultatet för 2019 inklusive omställningskostnader var 1 497 miljoner kronor.

I resultatet ingår större underskott inom hälso- och sjukvården där Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB samt Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje redovisar negativa avvikelser mot budgeterat resultat. Merparten av de nämnder och bolag som avvek resultatmässigt mot budget har haft alltför höga personalkostnader. För att uppnå en ekonomi i balans framåt krävs att de större sjukhusen genomför de framtagna åtgärdsprogram som ej genomfördes fullt ut 2019 samtidigt som åtgärdsprogrammen måste uppdateras med de nya ekonomiska förutsättningarna för 2020 och framåt.

En ekonomi i balans är grunden för en långsiktigt hållbar utveckling och skapar utrymme för prioriterade och nödvändiga investeringar. Region Stockholms ekonomiska förutsättningar från 2020 och åren framöver förväntas bli sämre med anledning av att skatteintäkterna förväntas öka långsammare än tidigare. Dessutom påverkar riksdagens beslut om ändringar i kostnadsutjämningssystemet ger successivt ökade kostnader för Region Stockholm.

Regionfullmäktiges mål

Regionfullmäktige fastställde i Budget 2019 för Region Stockholm åtta övergripande mål och 30 mål. Sex av de övergripande målen uppnåddes medan ett övergripande mål inte gjorde det. Målet för en attraktiv tillväxtregion har inte kunnat mätas.

Region Stockholms mål mäts med totalt 50 indikatorer som fullmäktige har fastställt och utfallet har mätts för 48 av dem. Totalt 30 indikatorer uppfylldes och 18 gjorde inte det under 2019. Indikatorn *Andel lokalproducerade livsmedel* har inte gått att mäta och indikatorn *kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna* mäts endast vartannat år, nästa gång våren 2020.

Mål som gäller på koncernövergripande nivå eller är gemensamma för Region Stockholms alla verksamheter beskrivs i kapitel 7 medan mål för enskilda nämnder och bolag beskrivs i deras respektive avsnitt.

[2] Omställningskostnader avser omstruktureringskostnader inom ramen för framtidens hälso- och sjukvård.

Övergripande mål, mål och indikator

	Uppfyllt 2019
Hälso- och sjukvården i stockholm ska präglas av korta köer, hög tillgänglighet, god kvalitet och invånarens möjlighet att själv välja vårdgivare	**Uppfylls** ●
Vård på rätt plats	Uppfylls ●
Vård i rätt tid	Uppfylls ej ●
Säker vård	Uppfylls ●
Effektiv vård	Uppfylls ●
God folkhälsa	Uppfylls ●
Högt förtroende för vården	Uppfylls ej ●
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem	**Uppfylls** ●
Attraktiva resor	Uppfylls ●
Trygga resor	Uppfylls ej ●
Effektiva resor	–
Tillgänglig och sammanhållen region	Uppfylls ●
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet	**Uppfylls** ●
Strategiskt samordnat kultur- och föreningsliv	Uppfylls ●
Kultur och konstnärliga uttryck som integrerad del av regionens verksamheter för välbefinnande och trygghet	Uppfylls ●
Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt	**Uppfylls ej** ●
En regionplanering i framkant	Uppfylls ej ●
Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft	Uppfylls ej ●
Långsiktigt hållbar ekonomi	**Uppfylls** ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
En hållbar Region Stockholm	**Uppfylls** ●
Stockholmsregionen ska inom fem år vara en av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa	Uppfylls ●
Region Stockholms påverkan på klimatet ska minska	Uppfylls ●
Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare	**Uppfylls** ●
Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●
Stockholmsregionen ska vara europas mest attraktiva tillväxtregion	**–**

3 Regionkoncernen

Regionkoncernen

Region Stockholm är organiserat i en nämndorganisation samt dotterbolag som är samlade i två aktiebolagsrättsliga koncerner. I Norrtälje bedrivs sjukvård och omsorg genom ett kommunalförbund i samverkan med Norrtälje kommun. I tabellen nedan anges de nämnder och bolag som ingår i Region Stockholms verksamhet och i den sammanställda redovisningen 2019. Inom parentes framgår Region Stockholms ägarandel.

Uppdragsföretag

Ett uppdragsföretag är en juridisk person till vilken Region Stockholm har överlämnat en viss angelägenhet med stöd av kommunallagen. Dessa företag ingår bara i regionkoncernens resultat- och balansräkningar när eventuella utbetalade bidrag redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Nedanstående sammanställning omfattar de större uppdragsföretagen.

Entreprenader

Region Stockholms entreprenader är de angelägenheter som bedrivs av en annan juridisk person än de nämnder och bolag som ingår i regionkoncernen. Region Stockholms trafikverksamhet bedrivs till 100 procent av externa entreprenörer medan 35 procent av den köpta hälso- och sjukvården bedrivs av externa vårdgivare.

Regionkoncernen

Regionen	Koncernbolag m.m.	
Regionfullmäktige, nämnder och styrelser • Regionstyrelsen • Hälso- och sjukvårdsnämnden • Vårdens kunskapsstyrningsnämnd • Patientnämnden • Stockholms läns sjukvårdsområde • Karolinska Universitetssjukhuset • Trafiknämnden • Färdtjänstnämnden • Kulturnämnden • Tillväxt- och regionplanenämnden • Fastighets- och servicenämnden • Revisorskollegiet	**Landstingshuset i Stockholm AB (100 %)** • Södersjukhuset AB • Danderyds Sjukhus AB – Barnbördshuset Stockholm AB (49 %) • Södertälje Sjukhus AB • S:t Eriks Ögonsjukhus AB • Folktandvården Stockholms län AB • Ambulanssjukvården i Storstockholm AB • Stockholm Care AB • MediCarrier AB • Locum AB – AB Terreno • AB Stockholms Läns Landstings Internfinans	**AB Storstockholms lokaltrafik (100 %)** • SL Infrateknik AB • AB SL Finans • SL Älvsjö AB • Waxholms Ångfartygs AB **Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (50 %)** • Tiohundra AB

Uppdragsföretag

Samägda juridiska personer med betydande inflytande[3]	Samägda juridiska personer utan betydande inflytande
• ALMI Företagspartner i Stockholm Sörmland AB (40,5 %) • Mälardalstrafik AB (35 %) • Samordningsförbund (25 %)[4] • Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (22,6 %)	• Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (14,3 %) • Resekortet i Sverige AB (13,3 %)

3 Avser samägda juridiska personer med en ägarandel som överstiger 20 procent.

4 Region Stockholm ingår i sju samordningsförbund tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommunerna i regionen.

4 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Finansiering

Region Stockholms ratingbetyg från kreditvärderings- och ratinginstitutet Standard & Poor's är fortsatt AA+.

Regionfullmäktige har fastställt en upplåningsram på 95 miljarder kronor. Summan avser samtliga avtalade låne- och kreditlöften, låneprogram och leasingförpliktelser samt checkräkningskrediter. Regionens räntebärande skulder ökade under året med 1 112 miljoner kronor och uppgick per den sista december till 52 miljarder kronor. Utöver leasing- och låneskuld finns en skuld för finansieringen av sjukhuset Nya Karolinska Solna som vid bokslutstillfället uppgick till 6 176 miljoner kronor. Skulden amorterades under året med 380 miljoner kronor.

Räntebindningstiden på skuldportföljen får enligt Region Stockholms finansiella riktlinjer uppgå till 2–5 år. Under året varierade den mellan 3,8 och 4,2 år och uppgick per sista december till cirka 4,1 år. Detta motsvarar en andel rörlig ränta om cirka 25 procent av den totala skuldportföljen.

Region Stockholms finansiella riktlinjer ställer krav på att likviditetsbehovet och den kortsiktiga betalningsförmågan alltid ska vara säkrad genom avtalad finansiering. Per den 31 december 2019 uppgick det maximala likviditetsbehovet de kommande sex månaderna till 3,6 miljarder kronor. Den avtalade finansieringen uppgick vid samma tidpunkt till totalt 13,25 miljarder kronor varav checkkredit knuten till koncernkontot om tre miljarder kronor, kreditfaciliteter mot affärsbanker om 2,5 miljarder kronor samt ännu ej utnyttjade låneavtal mot Europeiska Investeringsbanken (EIB) om 7,75 miljarder kronor.

I diagrammet nedan visas förfallostrukturen för Region Stockholms skuldportfölj.

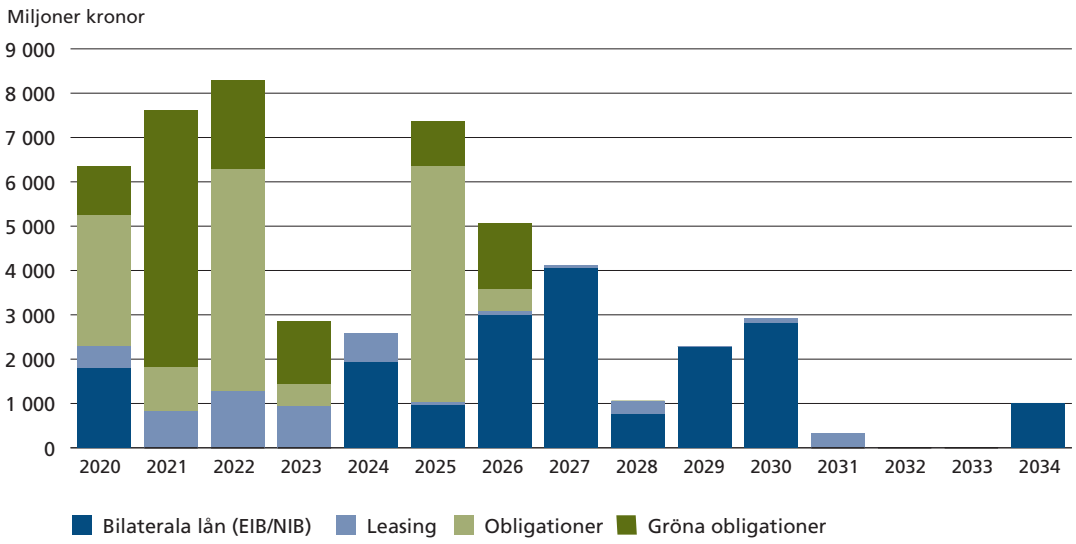
Pensioner

Regionkoncernens totala pensionsförpliktelser uppgick till 55 miljarder kronor inklusive särskild löneskatt, varav avsättning i balansräkningen utgjorde 32 miljarder kronor och ansvarsförbindelsen 23 miljarder kronor.

Pensionsåtagandena inom nämnder nuvärdesberäknas enligt RIPS 19,[5] vars diskonteringsränta beslutas av Sveriges kommuner och regioner, SKR. Den uppgick 2019 till en procent. Pensionsskulden inom Region Stockholms bolag nuvärdesberäknas enligt de försäkringstekniska grunder som fastställs av Finansinspektionen och med en diskonteringsränta som 2019 uppgick till 0,3 procent. Diskonteringsräntan var lägre än tidigare vilket för 2019 innebar en ökad kostnad för Region Stockholm på 667 miljoner kronor.

Kontrollbalansräkning för Tiohundra AB

Tiohundra AB ägs av Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje. Bolagets negativa resultat har gjort att det egna kapitalet i mars 2019 sjönk till under hälften av aktiekapitalet. Med anledning av det beslutade fullmäktige för Region Stockholm respektive Norrtälje kommun i samband med sina delårsrapporter 2019 om en kapitaltäckningsgaranti för 2019. I årsbokslutet 2019 hade Tiohundra AB sammantaget tillförts 48,2 miljoner kronor genom garantin varav 38,6 miljoner kronor från Region Stockholm och 9,6 miljoner kronor från Norrtälje kommun. Därmed kunde den andra kontrollbalansstämman den 18 december konstatera att bolagets aktiekapital var återställt till 17,3 miljoner kronor.

5 RIPS står för Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld.

5

Händelser av väsentlig betydelse

Genomförandet av Framtidsplan för hälso- och sjukvården med bland annat om- och tillbyggnad av regionens vårdfastigheter fortsätter att ge en mer tillgänglig hälso- och sjukvård. Utbyggnaden av tunnelbana och tvärbanor, liksom upprustningen av Roslagsbanan och Röda linjen, är exempel på investeringar för att säkerställa en väl fungerande kollektivtrafik i en växande Stockholmsregion.

Framtidsplan för hälso- och sjukvården

Utvecklingen av hälso- och sjukvården fortsatte under 2019 utifrån Framtidsplanens intentioner och huvudstrategier. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet har också fortsatt. Exempelvis har rutiner införts för att patienter ska vara tobaks- och alkoholfria inför operation. Vårdstrukturens omställning har fortsatt med målet att varje patient ska ges rätt vård på rätt ställe.

- En övergripande strategisk inriktning för primärvården för 2019–2025 är antagen av hälso- och sjukvårdsnämnden, HSN 2019–0945. En stärkt primärvård och nära vård är en viktig komponent för en mer sammanhållen vård som på ett bättre sätt tillgodoser patientens behov. För barnsjukvården har hälso- och sjukvårdsnämnden beslutat om en tydligare vårdstruktur inom den öppna barnsjukvården samt en utbyggnad av sjukhusansluten avancerad hemsjukvård, HSN 2019–1340.
- Strukturen för akut omhändertagande är etablerad. Den inkluderar vårdformerna 1177 Vårdguiden på telefon, husläkarverksamhet och husläkarjour, närakuter, akutmottagning och intensivakut samt prehospital vård. En ny närakut har öppnat vid Norrtälje sjukhus och ytterligare en öppnade vid Hötorget i februari 2020. För att säkerställa att patienter bedöms och hänvisas till den lämpligaste vårdformen har det så kallade Hänvisningsstödet vidareutvecklats och informationsinsatser genomförts.
- Vårdval har införts inom den geriatriska öppen- och slutenvården och från januari 2020 är en tredje geriatrisk verksamhet, i Vårberg, i drift. En upphandling av sammanhållen vård för äldre vid Sollentuna sjukhus pågår och ny verksamhet startas 2020.
- Verksamheterna i nya Karolinska Universitetssjukhuset Solna är inflyttade och sjukhuset fortsätter att utveckla sin högspecialiserade verksamhet. Uppdragen för övriga akutsjukhus renodlas successivt.

Större fastighetsinvesteringar inom hälso- och sjukvården

En ny akutvårdsbyggnad med akutmottagning, operation, röntgen och sterilcentral färdigställdes och togs i drift av Danderyds Sjukhus AB under hösten. En första etapp av modernisering av 40 vårdplatser vid Danderyds Sjukhus AB slutfördes också under året.

På Södersjukhuset AB färdigställdes en ny behandlingsbyggnad med bland annat operation och sterilcentral samt en ny vårdbyggnad med totalt 183 enkelrum som togs i drift under hösten.

En ny byggnad med operation, intervention, röntgen och sterilteknik slutfördes på Huddinge sjukhusområde och tas i drift av Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge under våren 2020. Därtill har intilliggande lokaler som innehåller avdelningar för pre- och postoperation samt förlossning byggts om. På Huddinge sjukhusområde slutfördes en ombyggnation av 120 allmänpsykiatriska vårdplatser som togs i bruk under året.

Vid Nacka sjukhus byggdes 96 slutenvårdsplatser för psykiatri färdigt och överlämnades till Psykiatri Södra Stockholm. Vid Södertälje Sjukhus AB färdigställdes en totalrenoverad vårdbyggnad med 120 enkelrum som togs i drift under hösten 2019.

Ny- och ombyggnation av bland annat öppenvårdsmottagningar, vårdavdelningar och bröstcentrum i N-kvarteret, tidigare Thorax, vid Karolinska Universitetssjukhuset Solna slutfördes och överlämnades till sjukhusledningen och styrelsen under hösten 2019.

Större investeringar i kollektivtrafiken

Utbyggnaden av arbetstunnlar för tunnelbana till Barkarby har påbörjats under 2019 och byggstarten manifesterades i mars genom en första symbolisk sprängning. Arbetet vid Enlunda bussdepå i Ekerö kommun har återupptagits och bron över Ulvsundaleden på Tvärbanans Kistagren lyftes på plats i mars. Nynäslinjens pendeltågsstation Vega invigdes i april och arbetet med Roslagsbanans nya depå Molnby har påbörjats under året och depån har döpts om till, Vallentunadepån.

Upprustning av Söderströmsbroar inklusive spåranläggning färdigställdes enligt plan i juli och stora delar av station Fridhemsplan byggdes om under sommaren. Mellan Täby kyrkby och Kragstalund har arbetet pågått med att bygga ut Roslagsbanan till dubbelspår. Nya spårvagnar har beställts som är bättre anpassade till infrastrukturen, har högre passagerarkapacitet och är tystare. Under hösten startades leveransen av de nya vagnarna, A35.

I november fattade regionfullmäktige beslut om att tidigarelägga planeringen av Sverigeförhandlingens investeringar Spårväg syd, Roslagsbanan till City och tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö, RS 2019–0829. En översyn av kostnad och tid för tunnelbaneutbyggnaden visar ökade kostnader med nio miljarder kronor. Dialog kring hur kostnadsökningen ska finansieras pågår mellan Stockholmsförhandlingens parter.

Flexibla nattstopp i busstrafiken

Under 2019 genomfördes försök med flexibla nattstopp i busstrafiken på sträckan mellan Hallonbergen och Ursvik. Trafiknämnden har för 2020 fått i uppdrag att genomföra ytterligare försök innan beslut tas om flexibla nattstopp i ordinarie SL-trafik. Valet av område för nattstopp kommer att göras i dialog med trafikutövare.

Digitalisering

I november 2019 fattade fullmäktige beslut om en ny strategi för it och digitalisering, RS 2019–0669, RS 2019–0829. Strategin lyfter fram digitaliseringens effekter som möjliggörare för en mer tillgänglig, effektiv och kvalitativ invånarservice. Strategin fokuserar på aktivt ägarskap i kärnverksamheten, en hög grad av gemensamt arbete och en stabil, säker och modern digital grundplattform.

Styrningen av digitaliseringsfrågor har stärkts och flera steg har tagits för att skapa konkret nytta för invånare och verksamhet. Regionstyrelsens strategiska uppdrag har renodlats och den operativa it-verksamheten har överförts till den nybildade fastighets- och servicenämnden.

En översyn av koncernens it-infrastruktur har genomförts. Översynen pekar på stora kvalitetsutmaningar och behov av såväl modernisering av infrastrukturen som utvecklade arbetssätt. Det gäller för Region Stockholms fortsatta digitalisering i allmänhet och för utvecklingen av artificiell intelligens i synnerhet.

En ytterligare förutsättning för en framgångsrik digitalisering är att medarbetare har rätt kompetens. Därför kommer ett digitalt kompetenslyft särskilt riktat mot verksamhetschefer och andra ledare inom vården att inledas under 2020.

Flera utvecklingsprojekt inom AI[6] med koppling till innovation och digitalisering pågår. Bland annat har en forskargrupp inom hälso- och sjukvården tränat en AI-algoritm att tolka röntgenbilder och inom kollektivtrafiken har ett försök med att förbättra prognosen av busstrafikens punktlighet genomförts.

6 AI står för artificiell intelligens.

6 Styrning och uppföljning av regionens verksamhet

Regionstyrelsen ska enligt kommunallagen ha uppsikt över Region Stockholms nämnder, bolag och övriga verksamheter.

Regionstyrelsen ska enligt kommunallagen ha uppsikt över Region Stockholms nämnder, bolag och övriga verksamheter. Uppsikten pågår löpande under hela året. Som en del i den gör regionstyrelsen i samband med delårs- och årsrapporter en bedömning av nämnders och bolags måluppfyllelse, genomförandet av fullmäktiges beslut, efterlevnad av styrande dokument samt verksamhetens effektivitet. Vid avvikelser kan regionstyrelsen begära in ytterligare uppgifter, uppmana nämnder och bolag att vidta åtgärder eller vid väsentliga avvikelser föreslå regionfullmäktige att vidta åtgärder. En kortfattad rapportering av nämndernas och bolagens arbete med tidigare anmodanden ges i årsredovisningens avsnitt för respektive nämnd och bolag.

Reglementet

Nämndernas ansvarsområden anges i reglementen som fullmäktige fastställer i enlighet med 6 kap. 44 § kommunallagen (2017:725). Samtliga nämnder har rapporterar att reglementet har efterlevts. Regionstyrelsen delar generellt den bedömningen.

Efterlevnad av kommunala ändamål och befogenheter

De kommunala ändamålen fastställs i respektive bolags bolagsordning och följer de kommunalrättsliga principerna som är överordnade den aktiebolagsrättsliga principen att bedriva bolag i vinstsyfte. Samtliga bolag rapporterar att de har följt de fastställda kommunala ändamålen.

Folktandvården Stockholms län AB rapporterar att avsteg har skett från lokaliseringsprincipen med anledning av ett samarbete med Folktandvården Värmland avseende ortodonti inom barntandvården. Inga övriga bolag inom regionen rapporterar avsteg från de kommunala befogenheterna under 2019.

Regionledningskontorets samlade bedömning överensstämmer med bolagens egen rapportering och inga åtgärder bedöms nödvändiga.

Efterlevnad av de specifika ägardirektiven

Ägardirektiv är ett verktyg för ägarens, regionfullmäktiges, långsiktiga och strategiska styrning av bolagen. Ägardirektiven beslutas årligen i budgeten och innehåller specifika regler, krav på och uppdrag riktade till bolagen.

Bolagen rapporterar inte några större eller väsentliga avsteg från de fastställda bolagsspecifika ägardirektiven under verksamhetsåret 2019. Regionstyrelsens bedömning överensstämmer med bolagens egen rapportering.

Mål och uppdrag

Regionfullmäktige fastställde i Budget 2019 för Region Stockholm visionen En attraktiv, hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut. Utifrån visionen beslutade regionfullmäktige även om övergripande mål för kärnverksamheterna samt om koncerngemensamma övergripande mål.

Målen är nedbrutna i, och följs upp genom indikatorer varav merparten definierats och målsatts genom målvärden. Ytterligare några indikatorer definierades och målsattes av fullmäktige i avstämningsärendet för budgeten respektive i delårsrapport 2019. I årsrapporten mäts utfallet för respektive indikator och jämförs med målvärdet. Undantag är indikatorn *Andelen lokalproducerade livsmedel* under målet Region Stockholms påverkan på klimatet ska minska, vilken inte har gått att mäta samt *Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna* under målet Effektiva resor. Utfallet för denna indikator blir tillgängligt först under våren 2020.

I Budget 2019 angavs vilka mål och indikatorer som varje nämnd och bolag ska styra mot och följas upp mot. Nämnder och bolag gavs i uppgift att fastställa egna målvärden för regionfullmäktiges indikatorer och möjlighet att besluta om egna lokala mål och indikatorer som styr mot regionfullmäktiges mål.

Fullmäktige beslutar om verksamhetens inriktning, ekonomiska förutsättningar, mål och prioriteringar samt ger nämnder och bolagsstyrelser uppdrag kring implementering, utredningar och analyser. Uppdragen är ett av fullmäktiges sätt att styra verksamheten för att nå Region Stockholms mål.

Intern kontroll

Den interna kontrollen 2019 utgår från ett enhetligt ramverk som beskrivs i Region Stockholms policy för intern kontroll, LS 1303–0431. Policyn ersattes i november 2019 med den regionövergripande riktlinjen för intern kontroll, RS 2019–0866. Kraven för arbetet förtydligas i regiondirektörens anvisningar inför den årliga verksamhetsplaneringen samt inför delårs- och årsrapportering.

Region Stockholms nämnder och bolag ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig och för att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Det innebär att verksamheten ska bedrivas säkert, effektivt, ändamålsenligt och inom fastställda ekonomiska ramar, att rapporteringen ska vara tillförlitlig samt att lagar, föreskrifter, avtal, styrande dokument och beslut ska efterlevas. I det ingår att arbeta systematiskt med att förutse samt proaktivt hantera och kommunicera risker, möjligheter, åtgärder och kontrollmoment.

Det gemensamma systemstödet Stödet används för att säkerställa att de funktioner som arbetar med riskhantering, intern kontroll, regelefterlevnad och internrevision har full tillgång till den information som krävs för god intern kontroll.

Region Stockholms nämnder och bolag följer regelbundet upp att åtgärder och kontrollmoment genomförs och är effektiva. Rapporteringen av uppföljningen gjordes under året i respektive bolags och nämnds delårs- och årsrapportering.

Regelefterlevnad

Regelefterlevnadsarbetet stärktes på en övergripande nivå under 2019. En regelefterlevnadschef (compliance officer) anställdes och en central visselblåsartjänst infördes. Regionfullmäktige beslutade också om en uppförandekod, LS 2017–1198, för Region Stockholms förtroendevalda, anställda och inhyrd personal.

Informationssäkerhet

Region Stockholms nämnder och bolag ska bedriva ett systematiskt informations- och it-säkerhetsarbete enligt koncernens policy och riktlinjer för infor-

mationssäkerhet. Den samlade bedömningen är att Region Stockholm under 2019 hade en positiv utveckling i arbetet med efterlevnad av regelverk och nytillkomna lagkrav inom området. Drygt hälften av nämnderna och bolagen säkerställde nödvändiga processer för informationssäkerhet, i några fall med ett fåtal avvikelser. Ytterligare några nämnder och bolag rapporterade ett intensivt förändringsarbete. Övriga nämnder och bolag har etablerat viktiga förutsättningar men behöver ha fortsatt fokus på förändring och genomtänkt styrning av sitt arbete med informationssäkerhet så att insatser kan genomföras utifrån aktuell riskbild.

Säkerhet

Nämnder och bolag ska också bedriva ett systematiskt säkerhetsarbete i enlighet med regionens riktlinjer för säkerhet, LS 2016–1322. I detta ingår bland annat att utföra årliga risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetsplaner, analysera hot mot verksamheten samt åtgärda och följa upp upptäckta risker och hot. Merparten av nämnderna och bolagen rapporterade att de bedrev ett systematiskt säkerhetsarbete och flertalet rapporterade att de fokuserat mer än tidigare på utbildning av medarbetare för att stärka säkerhetskulturen och öka tryggheten. Ett par nämnder och bolag skapade under 2019 förutsättningar för ett betydligt förbättrat säkerhetsarbete 2020.

Beredskap

Nämnders och bolags beredskapsarbete ska bland annat följa den planeringsinriktning som återges i Region Stockholms plan för krisberedskap (LS 2017–0149). Inriktningen gäller arbete före, under och efter olika typer av samhällsstörningar. Merparten av nämnderna och bolagen rapporterade att de hade arbetat enligt planen. Under 2019 utarbetades en risk- och sårbarhetsanalys för Region Stockholm i samarbete med representanter och experter från nämnder och bolag. Antalet verksamheter som arbetar systematiskt med beredskap ökade under året. Arbetet bestod bland annat av övningar med interna och externa utbildningar samt upprättande och revidering av dokumentation.

Ett flertal verksamheter har redogjort för utförda och kommande aktiviteter inom ramen för återuppbyggandet av det civila försvaret och totalförsvaret. Enstaka verksamheter uppgav att resurssäkringen för 2020 är en utmaning.

Antikorruption

Region Stockholms anti-korruptionspolicy, LS 2015–1342, gällde under 2019 fram till november då den ersattes av Region Stockholms nya uppförandekod, LS 2017–1198. Därutöver gäller riktlinjer för anti-korruption och representation, LS 2015–1342. En majoritet av nämnderna och bolagen redovisade för 2019 ett aktivt förebyggande arbete avseende antikorruption genom uppdatering av lokala styrande dokument, löpande insatser för information och utbildning, införda rutiner samt genomförande av olika typer av kontroller i verksamheten. Flera nämnder redovisade också externt riktade åtgärder som deltagande i nätverk för etikfrågor och information till leverantörer.

Inköp

Regelefterlevnaden inom inköpsområdet bedöms sammantaget vara god. Bristande systemstöd gör det dock svårt för framförallt större bolag och förvaltningar att effektivt följa upp sina inköp, till exempel antalet direktupphandlingar. Det inrapporterade antalet sådana upphandlingar uppgick till totalt 1 594 varav 75 till belopp som överstiger gällande direktupphandlingsgränser. Det sammanlagda värdet av direktupphandlingarna uppgick till 904 miljoner kronor, vilket regionledningskontoret bedömer är för högt. Förekomsten av direktupphandlingar behöver minska genom ökad framförhållning och samordning samt ökad intern kontroll. Av de upphandlingar som överprövades under året förlorade Region Stockholm 13 procent, att jämföra med genomsnittet för offentlig sektor i Sverige på 28 procent.

Uppförandekod för leverantörer

Region Stockholm hanterar risker för bristande efterlevnad av uppförandekoden för leverantörer genom att identifiera riskområden, ställa krav samt följa upp utvalda leverantörer. Under 2019 lades särskilt fokus på att identifiera risker kopplade till bygg- och anläggningsmaterial. Nämnder och bolag har konkretiserat kontraktskraven gällande hållbara leveranskedjor i avtal och avtalsuppföljningar har gjorts av samordnade avtal för bland annat it-produkter, undersökningshandskar och läkemedel.

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Nämnder och bolag bedriver generellt ett systematiskt arbete för ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning men kompetenshöjning behövs för att säkra lagkrav inom området. Samverkansråd har genomförts mellan förtroendevalda i Region Stockholm och organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning. Arbete har inletts för att informera om lagen om tillgänglighet till digital offentlig service som ska vara implementerad senast den 23 september 2020.

Jämställdhet och jämlikhet inklusive HBTQ

De flesta nämnder och bolag genomför systematiskt e-utbildningar avseende jämställdhet och jämlikhet och många chefer har genomgått en chefsutbildning i jämlikhet, jämställdhet och diskriminering. Några nämnder och bolag genomförde under 2019 jämställdhetsanalyser och utbildningssatsningar inom HBTQ-området men inget systematiskt arbete har redovisats.

Folkhälsa

Fullmäktige beslutade 2017 om en policy för folkhälsa 2017–2021, med visionen att Region Stockholm skapar förutsättningar för en god, jämställd och jämlik hälsa för alla genom ett aktivt hälsofrämjande arbete. Merparten nämnder och bolag har rapporterat någon form av genomförda åtgärder kopplade till policyn. Åtgärderna berörde främst arbetsmiljö och patienter. Ett fåtal nämnder och bolag rapporterade att de inte har identifierat behov inom området. Förbättrad folkhälsa och minskade hälsoklyftor är en regional prioritering i den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050. Hälso- och sjukvårdsnämnden har fått i uppdrag att

samordna arbetet med prioriteringen vilket inkluderar att utveckla, RS 2019–0829 metoder och arbetssätt för att stärka det strategiska folkhälsoarbetet i Stockholmsregionen.

Nationella minoriteter

Nämnder och bolag arbetade under 2019 systematiskt med nationella minoritetsfrågor i varierande grad. Regionledningskontoret tog fram förslag till en vägledning för hur nämnder och bolag ska arbeta med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Samråd skedde mellan representanter för de nationella minoritetsgrupperna och Region Stockholm men ett behov av en samverkansöverenskommelse har identifierats för att effektivisera samråden.

Barns rättigheter

Inför att barnkonventionen blev lag 2020 togs fem informationsfilmer fram och publicerades på alla förvaltningars och bolags intranät. Utbildningsinsatser genomfördes men fler behövs för att säkerställa kompetens. Ett systematiskt arbete bedrivs generellt inom nämnder och bolag, men utvecklingsområden finns; som att utöka barns och ungas delaktighet i processer och genomföra barnkonsekvensanalyser mer systematiskt. Verksamheter som har medarbetare med särskilt ansvar för barnrättsfrågor har kommit betydligt längre i sitt arbete.

Anmodan

Regionledningskontorets bedömning är att samtliga nämnder och bolag arbetar med att åtgärda de anmodanden som de tilldelats för 2019. Regionledningskontoret bedömer samtliga anmodanden som slutrapporterade och att eventuella pågående åtgärder fortsättningsvis följs upp som en del av berörda verksamheters uppföljning och kontinuerliga förbättringsarbete.

7

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Redovisningen av koncernen Region Stockholm ger en samlad bild av nämnder och bolags ekonomi. I avsnittet ingår även uppföljning av målen om en hållbar Region Stockholm och att Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Det övergripande målet om en långsiktigt hållbar ekonomi har tre mål: Ett resultat i balans, Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar samt Hållbar investeringsutveckling. Samtliga mål uppnåddes 2019.

Ett resultat i balans
Resultatet, exklusive omställningskostnader, uppgick till 1 723 miljoner kronor. Indikatorns målvärde är 140 miljoner kronor och målet uppnåddes.

Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar
Ersättningsinvesteringarna uppgick till cirka 3 500 miljoner kronor vilket är lägre än kassaflödet från den löpande verksamheten som uppgick till cirka 10 700 miljoner kronor. Målet Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar uppnåddes därmed 2019.

Hållbar investeringsutveckling
Kapitalkostnadernas andel av regionens totala intäkter uppgick till 7,0 procent för perioden och målvärdet för indikatorn uppnåddes. De räntebärande skuldernas andel av de totala intäkterna uppgick till 49 procent och målvärdet för indikatorn uppnåddes.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Mål och indikator	Utfall 2019	Mål 2019	Utfall 2018	Uppfyllt 2019
Ett resultat i balans				**Uppfylls** ●
Ett positivt resultat enligt balanskravet[1)]	1 723 mkr	140 mkr	2 171 mkr	Uppfylls ●
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar				**Uppfylls** ●
Finansiering av Region Stockholms driftskostnader och ersättningsinvesteringar ska ske inom koncernens kassaflöde	100,0 %	100 %	100%	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling				**Uppfylls** ●
Kapitalkostnadernas[2)] andel av Region Stockholms totala intäkter	7,0 %	≤ 9,5 %	7,1 %	Uppfylls ●
Räntebärande skulders andel av de totala intäkterna	49,0 %	≤ 70 %	50,0 %	Uppfylls ●

[1)] Avser resultatet exklusive omställningskostnader.
[2)] Kapitalkostnaderna avser avskrivningskostnader och räntekostnader från leasing- och låneskuld samt andra motsvarande skulder.

Resultat

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent	Utfall 2018
Verksamhetens intäkter	25 036	23 890	1 146	4,8 %	23 576
Verksamhetens kostnader	–96 220	–96 390	170	–0,2 %	–92 450
Avskrivningar	–6 201	–6 445	244	–3,8 %	–5 742
Verksamhetens nettokostnader	–77 385	–78 945	1 560	–2,0 %	–74 616
Skatteintäkter	76 044	75 600	444	0,6 %	72 871
Generella statsbidrag och utjämning	5 374	5 594	–220	3,9 %	4 876
Verksamhetens resultat	4 033	2 249	1 784		3 131
Finansiella intäkter	68	56	12	21,3 %	426
Finansiella kostnader	–2 604	–2 523	–81	–3,2 %	–2 174
Resultat efter finansiella poster	1 497	–218	1 715		1 383
Extraordinära poster	0	0	0		0
Årets resultat	**1 497**	**–218**	**1 715**		**1 383**
Varav omställningskostnader	–226	–358	132	–36,7 %	–788
Resultat exklusive omställningskostnader	**1 723**	**140**	**1 583**		**2 171**

Resultat

Resultatet för perioden, exklusive omställningskostnader, uppgick till 1 723 miljoner kronor. Resultatavvikelsen är positiv jämfört med budgeterat resultat om 1 583 miljoner kronor vilket främst beror på ökade intäkter från specialdestinerade statsbidrag. Högre skatteintäkter och lägre avskrivningskostnader bidrog också.

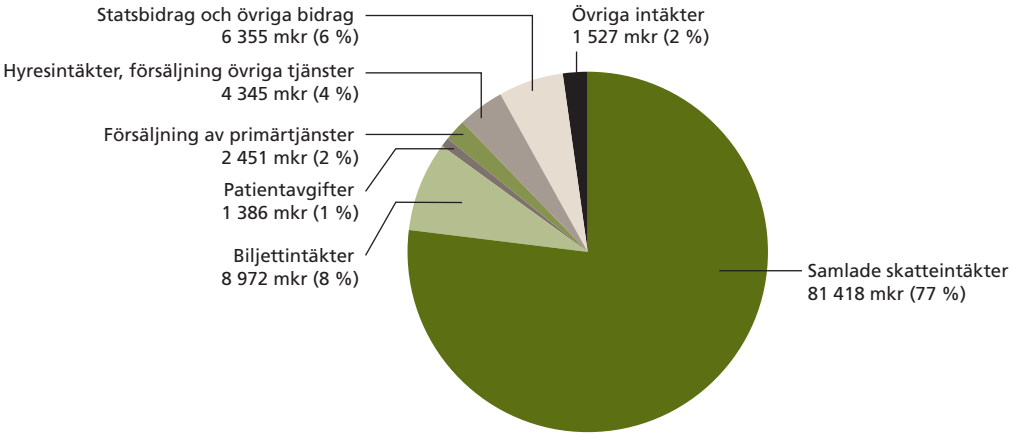
Verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar och finansiella kostnader ökade med 4,6 procent jämfört med föregående år. Den budgeterade kostnadsökningen var 5,0 procent och den främsta orsaken till att kostnaderna ökade långsammare än budgeterat var lägre avskrivningskostnader med anledning av tidsförskjutningar i investeringsprojekten.

I resultatet ingår större underskott inom hälso- och sjukvården där Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB samt Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje redovisar negativa avvikelser mot budget.

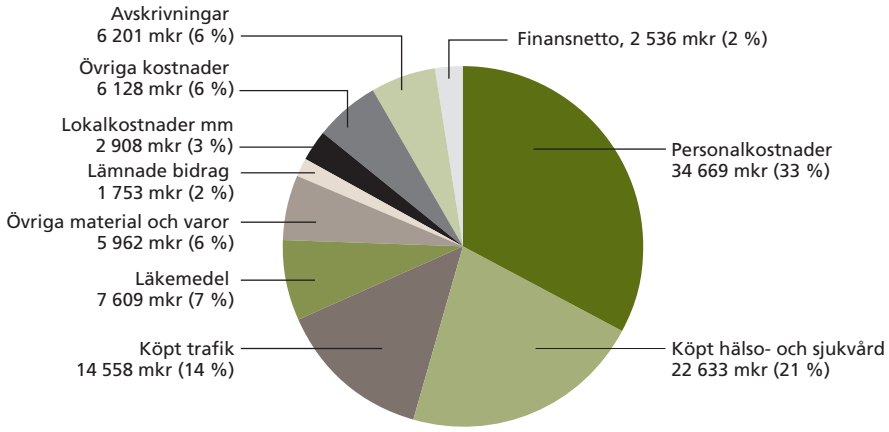
Region Stockholms största intäkter är de samlade skatteintäkterna som står för 77 procent av de totala intäkterna. Andra större intäkter avser biljettintäkter från kollektivtrafiken samt specialdestinerade statsbidrag.

Region Stockholms största kostnadsposter är personalkostnader som står för 33 procent av de totala kostnaderna. Köpt hälso- och sjukvård står för 21 procent och köpt trafik för 14 procent av de totala kostnaderna.

Intäkter 2019

Kostnader 2019

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter ökade med 4,8 procent jämfört med budget. Den enskilt största intäktsökningen avsåg specialdestinerade statsbidrag och övriga bidrag som ökade med 29,8 procent vilket motsvarar 1 457 miljoner kronor jämfört med budget.

Specialdestinerade statsbidrag är riktade mot ett visst ändamål. Staten sluter årligen överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) avseende statsbidrag inom områden som båda parter har identifierat som särskilt viktiga för den fortsatta utvecklingen av hälsa, vård och omsorg. De specialdestinerade statsbidragen syftar till: En investering för utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare, God och nära vård, En omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården, samt den så kallade kömiljarden.

Avtalen inom flertalet områden blev inte klara förrän vid halvårsskiftet 2019 vilket bland annat fick till följd att förutsättningarna för att ta del av medel från kömiljarden uppnåddes först under hösten 2019. Det innebar att det i budgetarbetet inte var möjligt att fullt ut beräkna de ekonomiska konsekvenserna av de specialdestinerade statsbidragen.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas utifrån SKR:s prognos. Skatteintäkterna 2019 uppgick till 76 044 miljoner kronor vilket är en ökning med 4,4 procent jämfört med föregående år. Generella statsbidrag uppgick till 6 402 miljoner kronor vilket är en ökning med 5,3 procent. Avgiften till det kommunala utjämningssystemet uppgick till 1 028 miljoner kronor vilket är en ökning med 14,5 procent. I avgiften ingår en kostnad för inkomstutjämningen med 1 174 miljoner kronor. Region Stockholm är den enda region som betalar till inkomstutjämningen.

Sammantaget uppgick skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning till 81 418 miljoner kronor. Utfallet var 224 miljoner kronor högre än budget vilket motsvarar en avvikelse på 0,3 procent. Jämfört med föregående år ökade skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning med totalt 4,7 procent.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader avvek marginellt från budget, –0,2 procent, men avvikelser redovisas inom olika delposter. Den största negativa avvikelsen redovisas inom posten personalkostnader och inhyrd personal som ökade med

Verksamhetens intäkter

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent	Utfall 2018
Patientavgifter sjuk- och tandvård	1 386	1 364	23	1,7%	1 375
Resenärsintäkter	8 972	8 787	185	2,1%	8 470
Försäljning av primärtjänster[1)]	2 451	2 487	–36	–1,4%	2 341
Hyresintäkter, försäljning av övriga tjänster, material, varor	4 345	4 346	0	0,0%	4 353
Statsbidrag och övriga bidrag	6 355	4 897	1 457	29,8%	5 364
Övriga intäkter	1 527	2 009	–482	–24,0%	1 673
varav jämförelsestörande poster	*67*				*349*
Summa verksamhetens intäkter	**25 036**	**23 890**	**1 146**	**4,8%**	**23 576**

[1)] Primärtjänster utgörs av såld hälso- och sjukvård, tandvård samt försäljning av övriga primärtjänster.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Utfall 2018	Förändring
Skatteintäkter	76 044	75 600	444	72 871	4,4%
Generella statsbidrag	6 402	6 456	–54	6 078	5,3%
Utjämningssystemet	–1 028	–862	–166	–1 202	–14,5%
Summa	**81 418**	**81 194**	**224**	**77 747**	**4,7%**
Förändring från föregående år, mkr	3 671	3 447		2 798	
Förändring från föregående år, procent	4,7%	4,4%		3,7%	
Skattesats	**12,08**	**12,08**		**12,08**	

3,2 procent jämfört med budget. Ökningen förklaras av att antalet anställda ökade med 1,2 procent samtidigt som löner och pris för inhyrd personal ökade med 2,0 procent. Kostnadsökningen för personal avser nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården. Även kostnaden för köpt hälso- och sjukvård redovisar en negativ avvikelse jämfört med budget.

Lämnade bidrag inom främst utbildningsområdet samt övriga kostnader inom regionstyrelsen blev lägre än budget. Även lokalkostnader och hyra av utrustning blev lägre än budget.

Finansiella kostnader

De finansiella kostnaderna uppgick till 2 604 miljoner kronor vilket är 81 miljoner kronor eller 3,2 procent mer än budget. Orsaken till den negativa avvikelsen är att räntekostnaden i pensionsskulden för Region Stockholms bolag ökade när Finansinspektionen sänkte diskonteringsräntan. Bland de finansiella kostnaderna ingår räntekostnader för upptagna lån som blev cirka 200 miljoner kronor lägre än budget. Detta beror på en lägre upplåning med anledning av tidsförskjutningar i investeringsprojekt.

Omställningskostnader

Omställningskostnaderna för genomförandet av Framtidsplan för hälso- och sjukvården uppgick till 226 miljoner kronor, att jämföra med den budgeterade kostnaden om 358 miljoner kronor. Avvikelsen beror på kostnader som flyttats fram till kommande år och avser Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB samt fastighets- och servicenämnden. Av de 3 500 miljoner kronor som budgeterats för omställningskostnader hade 3 159 miljoner kronor förbrukats per den 31 december 2019.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster som ingår i resultatet utgörs av realisationsvinster, omställningskostnader för genomförandet av framtidens hälso- och sjukvård samt ränteförändring i pensionsskulden. I likhet med tidigare år undantas jämförelsestörande poster vid bedömningen av om nämnder och bolag uppnått sitt budgeterade resultat.

Balanskravsresultat

Region Stockholm redovisar ett positivt balanskravsresultat efter justering för realisationsvinster. Kommunallagens krav på en ekonomi i balans uppnåddes därmed 2019.

Verksamhetens kostnader

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent	Utfall 2018
Personalkostnader och inhyrd personal	–34 669	–33 602	–1 068	3,2%	–32 747
Köpt hälso- och sjukvård	–22 633	–22 375	–258	1,2%	–21 518
Köpt trafik	–14 558	–14 633	75	–0,5%	–13 705
Läkemedel	–7 609	–7 830	221	–2,8%	–7 650
Material och varor m.m.	–5 962	–5 849	–112	1,9%	–5 725
Lämnade bidrag	–1 753	–2 183	430	–19,7%	–1 727
Lokalkostnader, hyra av utrustning	–2 908	–3 148	240	–7,6%	–3 124
Övriga kostnader	–6 128	–6 771	642	–9,5%	–6 256
varav jämförelsestörande poster	*–226*				*–788*
Summa verksamhetens kostnader	**–96 220**	**–96 390**	**170**	**–0,2%**	**–92 450**

Jämförelsestörande poster

Mkr	Utfall 2019	Utfall 2018
Under verksamhetens intäkter:		
Realisationsresultat	67	349
Under verksamhetens kostnader:		
Omställningskostnader	–226	–788
Under finansnetto:		
Ränteförändring pensionsskuld i koncernens bolag	–667	139
Realisationsvinst vid försäljning av fordran hos AB Storstockholms Lokaltrafik	–	337
Summa jämförelsestörande poster	**–826**	**37**

En hållbar Region Stockholm

Hållbarhet ska genomsyra Region Stockholms verksamheter på ett sätt som bidrar till social hållbarhet, minskad miljöpåverkan, kostnadssänkningar och minskade risker på lång sikt. Det övergripande målet En hållbar Region Stockholm mättes genom de två underliggande målen Stockholmsregionen ska inom fem år vara en av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa, respektive Region Stockholms påverkan på klimatet ska minska. Det övergripande målet uppnåddes eftersom båda de underliggande målen uppnåddes.

Stockholmsregionen ska inom fem år vara en av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa

Indikatorn Andelen av Region Stockholms nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt uppgick till 29 procent, vilket översteg målvärdet 25 procent. Målet uppnåddes därmed.

Region Stockholm har under 2019 vidareutvecklat det gemensamma innovationsnätverket med ett innovationsstödssystem och ett systematiskt innovationsarbete. Arbetet grundas på styrande dokument som innovations- och digitaliseringspolicy, LS 2015-0833, samt implementering av den övergripande innovationsstrategin.

Resultat enligt balanskrav

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Utfall 2018
Årets resultat enligt resultaträkningen	1 497	–218	1 383
Reducering av samtliga realisationsvinster	–69		–686
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**1 428**	**–218**	**697**
Balanskravsresultat	**1 428**	**–218**	**697**
Synnerliga skäl			
Ianspråktagande av reserverade medel inom det egna kapitalet avseende omställningskostnader i samband med införandet av framtidens hälso– och sjukvård	0	583	0
Balanskravsresultat att reglera	**0**	**365**	**0**

En hållbar region Stockholm

Mål och indikator	Utfall 2019	Mål 2019	Utfall 2018	Uppfyllt 2019
Stockholmsregionen ska inom fem år vara en av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa				**Uppfylls** ●
Andelen av Region Stockholms nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt	29 %	≥ 25 %	–	Uppfylls ●
Region Stockholms påverkan på klimatet ska minska				**Uppfylls** ●
Verksamhets– och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A–temp)	–13 %	≥ –16 %	–9,5 %	Uppfylls ej ●
Andel ägda och leasade fordon som drivs på förnybara drivmedel inom Region Stockholms nämnder och bolag[1]	3,3 %	≥ 3 %		Uppfylls ●
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter[2]	–48 %	≥ –48 %	–45 %	Uppfylls ●
Klimatpåverkan från patientmåltider, ton koldioxidekvivalenter[3]	–24 %	≥ –5 %		Uppfylls ●
Klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter[3]	–10 %	≥ –5 %		Uppfylls ●
Andel ekologiska livsmedel i regionens egna verksamheter, i procent[4]	54 %	≥ 50 %	41 %	Uppfylls ●
Andelen lokalproducerade livsmedel[5]	[6]	≥ 5 %	–	Uppfylls ●

[1] Indikatorn avser rena elbilar (ej hybrider) och vätgasbilar, så kallade nollutsläppsfordon, Tiohundra AB omfattas inte av indikatorn.

[2] Vissa äldre emissionsfaktorer har uppdaterats utifrån ny data, vilket innebär att Region Stockholms totala klimatpåverkan är något högre än i tidigare års rapportering. Det beror framförallt på att det förnybara drivmedlet rapsmetylester har högre klimatpåverkan vid produktion än tidigare angivits.

[3] Minskning i förhållande till basåret 2016.

[4] Patientmåltider i egna verksamheter samt kaffe, te och frukt till personalen.

[5] Definition enligt plan för hållbara patientmåltider LS 2017–0128.

[6] Indikatorn har inte gått att mäta 2019.

Det finns många exempel på aktiviteter som genomförts. Patientnämnden startade ett samarbete med Kungliga Tekniska högskolan, KTH, och Stockholms Universitet där studenter erbjöds att genomföra examensarbeten om ny innovativ teknik, bland annat artificiell intelligens. Färdtjänstnämnden slutförde tillgänglighetsanpassningar på webbportalen för resenärer och kundsystemet Mina Sidor. Innovationsplatsen vid Karolinska Universitetssjukhuset har etablerat utbildningar på medarbetarnivå och chefs/ledarnivå tillsammans med HR. Vidare är samarbete etablerat med Medical Management Centrum vid Karolinska Institutet och KTH avseende forskning på innovationsledning inom hälso- och sjukvård. Danderyds Sjukhus AB utvecklade nya system och rutiner för innovation och har anställt innovationsansvarig. AB Stockholms Läns Landstings Internfinans testade en modell för effektivare styrning och finansiering av preventionssatsningar genom ”Health Impact Bonds”. I syfte att minska manuellt arbete för administrativ personal genom att automatisera repetetiva uppgifter har virtuell robotteknik (RPA, Robotic Process Automation) prövats av regionledningskontoret. Den virtuella roboten kvalitetsgranskar och registrerar idag nya leverantörer och gör också en GDPR-insats åt hälso- och sjukvårdsnämnden genom att söka efter känslig information på deras fakturor.

Region Stockholms påverkan på klimatet ska minska

Målet mättes med nedanstående indikatorer:

Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm
Användningen av verksamhets- och fastighetsenergi i form av el, värme och kyla i Region Stockholms fastigheter har minskat med 13 procent jämfört med basåret 2011. I regionens fastigheter för hälso- och sjukvård har energianvändningen minskat med 13 procent vilket är ett resultat av bland annat driftoptimeringar. I kollektivtrafikens fastigheter har energianvändningen minskat med 14 procent, bland annat genom effektiviseringar av värme- och elanvändningen. Målvärdet 2019 om en minskning på minst 16 procent uppnådes inte. Utfallet var dock i nivå med motsvarande målvärde i Region Stockholms miljöprogram 2017–2021 och Budget 2020. Sett i ett längre perspektiv är därmed resultatet mycket bra och på god väg mot Region Stockholms långsiktiga mål om minskad energianvändning i fastigheter med 30 procent till 2030.

Andel ägda och leasade fordon som drivs på förnybara drivmedel inom Region Stockholms nämnder och bolag
Indikatorn avser rena elbilar och vätgasbilar, så kallade nollutsläppsfordon.

Under 2019 fanns cirka 560 ägda och leasade fordon inom Region Stockholm, varav 20 rena elbilar, vilket utgör 3,6 procent. Målvärdet om minst tre procent till 2019 uppnåddes därmed. Stockholms läns sjukvårdsområde äger och leasar 500 bilar och under 2019 införskaffades 16 nya elbilar vilket var avgörande för att nå målvärdet 2019.

Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter
Region Stockholms totala klimatpåverkan har minskat med 48 procent jämfört med basåret 2011 och målvärdet för 2019 uppnåddes därmed. Under 2019 var klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser 128 688 ton koldioxidekvivalenter. Indikatorn omfattar lustgas, anestesigaser, energianvändning och köldmedia i egenägda fastigheter samt utsläpp från kollektivtrafik och andra betydande transporter och resor med egna fordon eller genom upphandlade leverantörer. Resultatet har framförallt uppnåtts genom energieffektivisering av transporter och fastigheter, förnybara drivmedel i kollektivtrafiken samt minskade utsläpp av lustgas och anestesigaser inom hälso- och sjukvården.

Klimatpåverkan från patientmåltider, ton koldioxidekvivalenter
Totalt har klimatpåverkan från patientmåltider minskat med 24 procent jämfört med basåret 2016 och därmed uppnåddes målvärdet om fem procents minskning till 2019. Verksamheterna har under flera år arbetat aktivt för att minska klimatpåverkan från patientmåltiderna och resultatet är mycket positivt. Bland annat har maträtter klimatberäknats, menyer setts över och åtgärder vidtagits för att minska matsvinn.

Klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter
Klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor med tåg och flyg uppgick 2019 till 4 580 ton koldioxidekvivalenter vilket är en minskning med 10 procent jämfört med basåret 2016. Målvärdet fem procents minskning uppnåddes därmed. Totalt genomfördes cirka 34 000 tåg- och flygresor under 2019 varav 41 procent med flyg och 59 procent med tåg. Andelen tågresor har ökat med sju procentenheter jämfört med 2016.

Andel ekologiska livsmedel i regionens egna verksamheter, i procent
År 2019 var andelen ekologiska livsmedel i regionens egna verksamheter 54 procent vilket innebär att indikatorns målvärde uppnåddes. Den totala kostnaden för kaffe, te och frukt till personal motsvarar knappt hälften av kostnaden för patientmåltider. Andelen ekologiskt är däremot betydligt högre för kategorin kaffe, te och frukt.

Andelen lokalproducerade livsmedel
Lokalproducerat omfattar enligt definitionen i Region Stockholms plan för hållbara patientmåltider, LS 2017–0129, livsmedel producerade i Mälardalen och på Gotland. Målvärdet 2019 var en andel lokalproducerade livsmedel om minst fem procent. Något resultat kan inte redovisas för 2019 då det är svårt att få fram uppgifter om var livsmedel är producerade. Verksamheterna har varit i kontakt med sina leverantörer men ingen leverantör har kunnat redovisa utfall på regional nivå.

Miljöredovisning

Utöver ovanstående mål och indikatorer redovisas Region Stockholms miljöarbete i bilagan Miljöredovisning 2019. Miljöredovisningen utgår från Region Stockholms miljöprogram 2017–2021, LS 2015–0092, och omfattar miljömål för hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken och övriga transporter samt fastigheter och anläggningar. Det innehåller även Region Stockholms klimatåtagande samt en ambition om

att vara en ledande aktör vad gäller hållbar upphandling. Miljöprogrammet innehåller 15 miljömål som följs upp genom 24 indikatorer. Miljöredovisningen utgår från tillämpningsanvisning för uppföljning av Region Stockholms miljöprogram 2017–2021, LS 2016–1486. Tillämpningsanvisningen fastställer de mätmetoder som används för respektive mål, samt vilka nämnder och bolag som omfattas. 2019 års miljöredovisning innefattar även en uppföljning av Region Stockholms riktlinjer för miljöarbetet, LS 2015–0092, vilket är första året en koncernövergripande uppföljning av riktlinjerna utförs. Samtliga nämnder och bolag inom Region Stockholm är certifierade enligt ISO 14001:2015. Ytterligare information finns i Region Stockholms Miljöredovisning 2019.

Resultaten för årets uppföljning av Region Stockholms miljöarbete visar i korthet att Region Stockholms övergripande klimatpåverkan fortsätter att minska. Totalt ses en minskning med 48 procent sedan 2011. Beräkningen av klimatpåverkan från energianvändning sker utifrån ett livscykelperspektiv, där även produktion och distribution ingår. Energianvändningen i fastigheter har minskat med 13 procent vilket uppfyller målet om tio procents minskning till 2021. Likaså har klimatpåverkan från användandet av anestesigaser minskat med 44 procent, vilket överträffar målet om 40 procents minskning till 2021. Klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor har för första gången minskat sedan basåret 2016 och aktuellt resultat om tio procents minskning kan ses som ett positivt trendbrott.

För att möjliggöra uppfyllnad av mål om minskade utsläpp av miljöbelastande läkemedelssubstanser samt om hållbara patientmåltider, arbetar nämnder och bolag med genomförande av Region Stockholms Plan för hållbara patientmåltider, LS 2017–0128, och Plan för läkemedel och miljö, LS 2017–0129. Andelen ekologiska råvaror i patientmåltider uppgår 2019 till 42 procent och målet för 2021 är 50 procent.

För 2019 har vissa utmaningar noterats, bland annat inom målområdena för miljö- och hälsofarliga kemikalier inom kollektivtrafiken, minskad miljöpåverkan från textilanvändning samt klimatpåverkan och materialåtervinning inom bygg- och anläggningsprojekt där fortsatt utveckling behövs under 2020, för att uppfylla målen för 2021.

Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare

Det övergripande målet *Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare* mättes genom de två målen *Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare* samt *Systematisk kompetensförsörjning*. Det övergripande målet uppnåddes eftersom ett av två underliggande mål, *Systematisk kompetensförsörjning*, uppnåddes. Målet *Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare* uppnåddes inte eftersom mer än hälften av de underliggande indikatorerna inte uppnåddes.

För att skapa förutsättningar för att nå målet att Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare har särskilda satsningar gjorts för att stärka chef- och ledarskapet samt det systematiska arbetsmiljöarbetet. I Budget 2019 framgår att regionstyrelsens arbete med kompetensförsörjning ska intensifierats för att fullmäktiges mål om systematisk kompetensförsörjning ska nås. Regionstyrelsens anslag ökades därför med 200 miljoner kronor under 2019. I syfte att vara en hållbar och attraktiv arbetsgivare har tillskottet använts till strategiska och långsiktiga satsningar på utbildning och kompetensutveckling, ledarskapssatsningar och insatser inom systematiskt arbetsmiljöarbete. Som exempel betalades en löneförmån till totalt drygt 500 sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska. Satsningar på kompetenshöjande insatser har också gjorts för bland andra undersköterskor och skötare.

Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare

Personalomsättningen i Region Stockholm uppgick till tolv procent 2019 medan motsvarande siffra under 2018 var 13 procent. Det innebar att fullmäktiges målvärde inte uppnåddes. Hög personalomsättning och stor andel inhyrda medarbetare minskar effektiviteten och försvårar utvecklings- och kvalitetsarbete vilket också är kostsamt. Det är därför ett steg i rätt riktning att personalomsättningen minskar och inhyrningen under senare delen av 2019 också minskade.

Andel av medarbetarna som uppger att de under året har haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef uppgick till 81 procent och var oförändrad från 2018. Målvärdet för indikatorn uppnåddes därmed inte. Då de individuella medarbetarsamtalen tidsmässigt hålls under våren i de flesta verksamheter samtidigt som medarbetare tillkommer under hela året är det svårt att nå målvärdet fullt ut.

För att skapa förutsättningar för kompetensutveckling och tydliga karriärvägar har så kallade kompetensstegar[7] tagits fram för hittills elva yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården. Totalt hade 62 procent av sjuksköterskorna, specialistsjuksköterskorna och barnmorskorna i klinisk vård placerats i en kompetensstege. Målet för indikatorn *Kompetensstegen för sjuksköterskor implementerad* var att 80 procent av sjuksköterskorna skulle vara placerade i kompetensstegar 2019. Målvärdet uppnåddes av Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB och Danderyds Sjukhus AB. Av övriga kompetensstegar som blivit klara under året hade röntgensjuksköterskor och medicinska sekreterare kommit längst med 23 respektive 22 procent av medarbetarna placerade och kodade i respektive stege.

Värdet för flera av indikatorerna under det övergripande målet *Attraktiv arbetsgivare* hämtas från den årliga medarbetaruppföljningen. Årets medarbetaruppföljning hade en svarsfrekvens på 79 procent och ett totalindex på 75 av 100, att jämföra med 74 år 2018. Medarbetarindex uppgick till 77 vilket är ett högre utfall än föregående år och innebär att målvärdet för indikatorn uppnåddes.

Det långsiktiga arbetet med att stödja och utveckla chefer är exempel på pågående arbete som bidrog till att nå målet för attraktiv arbetsgivare. Indikatorn Chefsindex (ledarskapsindex) upp-

7 Kompetensstegarna syftar till att utveckla kompetens samt tydliggöra karriärvägar.

gick till 78, vilket var samma nivå som föregående år. Av cheferna i Region Stockholm var det 78 procent som hade ett ledarskapsindex på minst 70. Höga ledarskapsindex är viktigt eftersom det indikerar att medarbetarna upplever att ledarskapet är välfungerande.

Genom medarbetsundersökningen mättes också indikatorn *Andel medarbetare som svarat att de utsatts för våld och/eller hot i samband med sitt arbete*, där utfallet på tio procent var samma som föregående år. Målet om minskad andel som utsatts för hot och/eller våld uppnås därför inte. Utbildningssatsningar görs, framförallt inom hälso- och sjukvårdens verksamheter, för att öka medvetenheten och kunskapen samt ge verktyg för hur medarbetare kan förebygga och hantera hot- och våldssituationer.

Sjukfrånvaron, mätt som *Andel sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid* minskade från 6,2 år 2018 till 6,1 procent 2019.

Systematisk kompetensförsörjning

För att mäta om målet *Systematisk kompetensförsörjning* uppnåddes användes tre indikatorer varav samtliga uppnådde sina målvärden. Region Stockholm har erbjudit full lön till medarbetare som utbildat sig till barnmorska eller specialistsjuksköterska inom prioriterade inriktningar. Under 2019 påbörjade 283 sjuksköterskor utbildning på hel- eller deltid med bibehållen lön. Totalt har drygt 500 sjuksköterskor fått löneförmån vid studier till specialistsjuksköterska eller barnmorska, inräknat de som påbörjat studier 2017 eller 2018.

Antalet tjänster för allmänläkare med handledning (så kallade AT-tjänster) ökade från 220 till 228 inklusive hos privata vårdgivare. Indikatorns målvärde uppnåddes därmed.

Antalet tjänster med handledning för att bli specialistläkare (ST-läkare) ökade från 1 617 år 2018 till 1 685 år 2019 inom Region Stockholms egendrivna verksamheter. Fullmäktiges målvärde för indikatorn uppnåddes därmed. Även privata vårdgivare var ålagda att bidra med utbildning och det totala antalet ST-läkare uppgick till 2 230. Satsningar gjordes för att öka antalet tjänster inom prioriterade områden samt på förbättrad handledning och kvalitetsgranskning av ST-utbildningen.

Väsentliga personalförhållanden

För att skapa förutsättningar för att Region Stockholm ska vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare har särskilda satsningar gjorts för att stärka chef- och ledarskapet samt det systematiska arbetsmiljöarbetet. Under året ökade antalet medarbetare medan personalomsättningen och sjukfrånvaron minskade. Medarbetarundersökningen, som återspeglar medarbetarnas upplevelse av arbetsmiljö, ledarskap och arbetssituation, visar för de tre övergripande indexen på förbättrade eller fortsatt goda resultat.

Personalvolymen mätt i antal helårsarbeten[8] uppgick till 43 644 vilket är 503 helårsarbeten fler än budgeterat. Merparten av ökningen kan hänföras till Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholms läns sjukvårdsområde och Danderyds Sjukhus AB. Avvikelsen mot budgeterade volymer har olika förklaringar inom de olika verksamheterna men förklaras främst av att planerade personalminskningar inte kunnat genomföras i önskad utsträckning. Alla verksamhetsförändringar var därtill inte kända vid budgeteringstillfället. Jämfört med föregående år ökade den tid som avtalats för hälso- och sjukvård

Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mål och indikator	Utfall 2019	Mål 2019	Utfall 2018	Uppfyllt 2019
Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare				**Uppfylls ej** ●
Personalomsättning	12 %	≤ 10 %	13	Uppfylls ej ●
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	81 %	100 %	81 %	Uppfylls ej ●
Kompetensstegen för sjuksköterskor implementerad	62 %	≥ 80 %	–	Uppfylls ej ●
Medarbetarindex	77	≥ 76	76	Uppfylls ●
Chefsindex	78	≥ 78	78	Uppfylls ●
Andel av medarbetarna som utsätts för hot och våld	10 %	Minska	10 %	Uppfylls ej ●
Andel sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid	6,1 %	≤ 6,2 %	6,2 %	Uppfylls ●
Systematisk kompetensförsörjning				**Uppfylls** ●
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön	283[1)]	≥ 200	–	Uppfylls ●
Antalet anställda AT–läkare	228[2)]	≥ 220	220	Uppfylls ●
Antalet anställda ST–läkare	1 685[3)]	≥ 1 617	1 617	Uppfylls ●

[1)] Antalet avser de som påbörjade utbildning under året

[2)] Inklusive privata vårdgivare

[3)] Exklusive privata vårdgivare. Inklusive privata vårdgivare uppgår antalet till 2230

8 Helårsarbeten avser avtalad tid (närvaro och frånvaro) i förhållande till det individuella heltidsmåttet för antalet dagar under perioden.

med totalt 648 helårsarbeten. Antalet ökade främst för Stockholms läns sjukvårdsområde, Danderyds Sjukhus AB och Södersjukhuset AB vilket i stor utsträckning beror på utökad verksamhet och förändrade vårduppdrag.

På grund av det ekonomiska läget har flera åtgärder vidtagits avseende bemanning, däribland särskild prövning av nyanställningar, minskning av inhyrd bemanning, förändrad schemaläggning samt ett minskat antal visstidsanställda. I vissa verksamheter har även varsel varit nödvändigt. Danderyds Sjukhus AB, Karolinska Universitetssjukhuset samt Södersjukhuset AB har varslat om kommande uppsägningar. Samtliga förändringar har skett i dialog och samverkan med berörda fackliga organisationer och riskbedömningar av arbetsmiljön har genomförts av arbetsgivare tillsammans med berörda skyddsombud. Under 2019 gjordes inga uppsägningar med anledning av arbetsbrist.

Omställningsarbetet handlar också om att ställa om och flytta resurser till nära vård, det vill säga att göra en förflyttning av hälso- och sjukvården mot en mer tillgänglig vård närmare patienterna. Detta omställningsarbete är nödvändigt för att långsiktigt säkra kompetensförsörjningen i regionen.

Vad gäller sjukfrånvaro har Region Stockholm haft fokus på rehabilitering och tidiga insatser bland annat genom utbildning av chefer. En fördjupad analys av sjukfrånvaron inleddes under hösten och slutförs under våren 2020. Resultatet kommer att ligga till grund för arbete med tidiga insatser för att förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron minskade från 6,2 procent 2018 till 6,1 procent 2019 för samtliga åldersgrupper. Kvinnors sjukfrånvaro låg fortsatt högre, 6,8 procent, jämfört med mäns sjukfrånvaro på 3,7 procent. Sjukfrånvaro under 60 dagar eller mer i relation till total sjukfrånvarotid ökade något från 49 procent till 50 procent, men ligger lägre än 2017 då den var 52 procent.

Uppföljningsrapport personal och utbildning

Rapporten Personal och utbildning 2019 innehåller data och analyser inom personalområdet. Rapporten redovisar antalet medarbetare inom olika yrken liksom statistik och genomförda insatser inom områdena chef- och ledarskap, kompetensförsörjning, utbildning samt jämställdhet och jämlikhet. Rapporten innehåller en sammanfattning av arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet inom Region Stockholm bland annat sammandrag av årets medarbetaruppföljning, samt en fördjupning om arbetet mot hot och våld och sjukfrånvarons utveckling.

Ekonomisk utveckling inom hälso- och sjukvård

Resultatet för den samlade hälso- och sjukvården, exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta, var –1 628 miljoner kronor och avvek negativt mot det budgeterade resultatkravet med 1 729 miljoner kronor. Avvikelsen mot budgeterat resultat förklaras främst av ökade personalkostnader, högre kostnader för köpt hälso- och sjukvård samt högre övriga kostnader.

Hälso- och sjukvårdens verksamhetsintäkter uppgick till 74 391 miljoner kronor vilket var 300 miljoner kronor högre, 0,4 procent, än budget. Det var främst posten Övriga bidrag som visade ett överskott jämfört med budget. Överskottet beror i huvudsak på omprövning och återbetalning av sex procent momsersättning samt ökade statsbidrag.

Personalkostnader inklusive inhyrd personal avvek negativt med 1 379 miljoner kronor, 4,7 procent, jämfört med årets budget, varav 653 miljoner kronor avsåg kostnad för inhyrd personal. Kostnaden för inhyrd personal utgjorde 2,7 procent av de totala personalkostnaderna. Karolinska Universitetssjukhuset hade 300 miljoner kronor avseende kostnader för inhyrd personal, 2,7 procent av verksamhetens totala personalkostnader. Stockholms läns sjukvårdsområde hade 276 miljoner kronor avseende kostnader för inhyrd personal, 3,4 procent av verksamhetens totala personalkostnader. Danderyds Sjukhus AB hade 78 miljoner kronor avseende kostnad för inhyrd personal, vilket motsvarade 2,7 procent av verksamhetens totala personalkostnader. Södersjukhuset AB hade 69 miljoner kronor avseende kostnad för inhyrd personal, vilket motsvarade 1,8 procent av verksamhetens totala personalkostnader. Södertälje Sjukhus AB hade 42 miljoner kronor avseende kostnad för inhyrd

Sjukfrånvaroredovisning

Procent	Utfall 2019	Utfall 2018
Sjukfrånvaroandel i relation till ordinarie arbetstid*		
Kvinnors sjukfrånvaroandel	6,8	6,9
Mäns sjukfrånvaroandel	3,7	3,8
Totala sjukfrånvaroandelen	**6,1**	**6,2**
29 år eller yngre	6,0	6,1
30–49 år	5,6	5,7
50 år eller äldre	6,8	6,9
Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i relation till total sjukfrånvarotid	50	49

*Ordinarie arbetstid avser avtalad tid exklusive frånvaro utan ekonomiskt värde

personal, vilket motsvarade 4,7 procent av verksamhetens totala personalkostnader. Tiohundra AB hade 25 miljoner kronor avseende kostnad för inhyrd personal, vilket motsvarade 3,5 procent av verksamhetens totala personalkostnader. S:t Eriks Ögonsjukhus AB hade fem miljoner kronor avseende kostnad för inhyrd personal, vilket motsvarade 1,3 procent av verksamhetens totala personalkostnader.

Årets kostnad för köpt hälso- och sjukvård samt tandvård från externa vårdgivare var 329 miljoner kronor, 1,5 procent, högre än budget vilket beror på ökade kostnader avseende geriatrik och somatisk specialistvård, vårdval samt köpt utomläns- och utlandsvård. Merparten av kostnadsökningarna beror på högre vårdkonsumtion och därmed ökad vårdproduktion. Karolinska Universitetssjukhuset hade högre kostnader för köpt sjukvård från externa vårdgivare kopplade till åtgärder för att upprätthålla tillgängligheten.

Övriga kostnader var 565 miljoner kronor högre, 2,8 procent, än budget vilket beror på högre materialkostnader, lokal- och fastighetskostnader, reparation och underhåll, kundförluster samt it-relaterade kostnader. Kundförlusterna stod för 176 miljoner, 31 procent, av avvikelsen för övriga kostnader.

Avskrivningskostnaderna inom hälso- och sjukvården uppgick till 1 059 miljoner kronor och understeg årets budget med 243 miljoner kronor eller 18,7 procent. Avvikelsen var en följd av försenade ny- och ombyggnationer och installationer av medicinteknisk utrustning.

Finansiella intäkter och kostnader var i stort sett enligt budget.

Risker och möjligheter för hälso- och sjukvården

Merparten av de nämnder och bolag som avvek resultatmässigt mot budget har haft alltför höga personalkostnader. Regionledningskontoret bedömer att det finns risk för att hälso- och sjukvården kommer att ha problem med att uppnå budgeterat resultat även under 2020. För att uppnå en ekonomi i balans krävs att de större sjukhusen genomför framtagna åtgärdsprogram, exempelvis högre intäkter avseende vård av utomlänspatienter samt kostnadsreducerande åtgärder som sänkta kostnader för material och provtagning. Det krävs även att beroendet av inhyrd personal minskar och att lagda personalvarsel effektueras. Hälso- och sjukvårdsnämnden måste dämpa kostnadsökningstakten för köpt extern vård för att uppnå beslutat resultatkrav.

Investeringar

Stockholmsregionen växer vilket ställer höga krav på god tillgänglighet och kvalitet i hälso- och sjukvården samt en väl fungerande kollektivtrafik för såväl befintliga som nya invånare. Region Stockholm genomför en av de största satsningarna någonsin inom hälso- och sjukvården. Framtidsplanen för hälso- och sjukvården innebär att regionen bygger nytt, rustar upp och utvecklar arbetssätt som förstärker vården för att ge en tillgängligare och effektivare hälso- och sjukvård där fler patienter får rätt vård, i rätt tid, på rätt vårdnivå och till rätt kostnad. Även inom kollektivtrafiken genomförs stora satsningar. Tunnelbanan och tvärbanorna byggs ut samtidigt som Roslagsbanan och Röda linjen upprustas.

Region Stockholms investeringsverksamhet är omfattande och komplex med många beroenden till processer utanför regionens rådighet. För ett flertal av de större trafikinvesteringarna visar nuvarande prognoser förändringar i både kostnader och tidplaner.

Resultat hälso– och sjukvård*

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent	Utfall 2018
Patientavgifter	1 386	1 364	23	1,7 %	1 375
Anslag	63 261	63 276	–14	0,0 %	61 200
Övriga intäkter	9 743	9 452	291	3,1 %	9 625
Summa verksamhetens intäkter	**74 391**	**74 091**	**300**	**0,4 %**	**72 200**
Personalkostnader och inhyrd personal	–31 006	–29 626	–1 379	4,7 %	–29 319
Köpt hälso– och sjukvård, tandvård	–23 000	–22 671	–329	1,5 %	–21 814
Övriga kostnader	–20 737	–20 172	–565	2,8 %	–20 120
Summa verksamhetens kostnader	**–74 742**	**–72 469**	**–2 273**	**3,1 %**	**–71 253**
Avskrivningar	–1 059	–1 301	243	–18,7 %	–834
Verksamhetens resultat	**–1 410**	**321**	**–1 731**		**113**
Finansiella intäkter	7	4	2	46,9 %	6
Finansiella kostnader	–225	–225	0	0,1 %	–263
Resultat	**–1 628**	**101**	**–1 729**		**–144**

*Hälso– och sjukvård innefattar hälso– och sjukvårdsnämnden, Vårdens kunskapsstyrningsnämnd, Patientnämnden, Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, Stockholms läns sjukvårdsområde, Karolinska Universitetssjukhuset,Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, Tiohundra AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Folktandvården Stockholms län AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, Stockholm Care AB och MediCarrier AB.

Resultat för nämnder och bolag

Mkr	Utfall* 2019	Justering för ränte–effekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Hälso– och sjukvård							
Hälso– och sjukvårdsnämnden	57,2		57,2	0,0	57,2	0,1 %	585,3
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	43,5		43,5	0,0	43,5	10,2 %	0,0
Patientnämnden	0,4		0,4	0,0	0,4	1,2 %	1,0
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg	–44,8		–44,8	0,0	–44,8	–6,4 %	7,2
varav Tiohundra AB	*–29,5*		*–29,5*	*0,0*	*–29,5*	*–3,6 %*	*–3,7*
Stockholms läns sjukvårdsområde	228,6		228,6	199,0	29,6	0,2 %	52,4
Karolinska Universitetssjukhuset	–1 866,6		–1 866,6	–280,0	–1 586,6	–8,4 %	–822,4
Södersjukhuset AB	–360,6	249,0	–111,6	9,4	–121,0	–2,2 %	–51,6
Danderyds Sjukhus AB	–352,9	194,5	–158,4	6,5	–164,9	–3,6 %	–84,1
Södertälje Sjukhus AB	–29,5	52,3	22,8	3,3	19,5	1,3 %	11,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	22,7	33,0	55,7	33,0	22,7	3,4 %	48,4
Folktandvården Stockholms län AB	52,5	60,0	112,5	112,5	0,0	0,0 %	112,3
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	21,3	4,9	26,2	12,0	14,2	3,7 %	–8,2
Stockholm Care AB	0,3	1,4	1,7	0,7	1,0	1,0 %	0,1
MediCarrier AB	3,6	1,5	5,1	5,0	0,1	0,0 %	4,9
Hälso– och sjukvård totalt	**–2 224,4**	**596,6**	**–1 627,8**	**101,4**	**–1 729,2**	**–2,3 %**	**–143,8**
Kollektivtrafik							
Trafiknämnden	569,6	42,0	611,4	400,0	211,4	2,1 %	513,6
varav Trafikförvaltningen	*6,3*		*6,3*	*0,0*	*6,3*	*0,1 %*	*43,1*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*0,5*		*0,5*	*0,0*	*0,5*	*0,4 %*	*2,0*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*579,3*	*41,2*	*620,3*	*400,0*	*220,3*	*1,0 %*	*479,0*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*–16,6*	*0,8*	*–15,8*	*0,0*	*–15,8*	*–2,8 %*	*–10,5*
Färdtjänstnämnden	107,7		107,7	0,0	107,7	6,2 %	67,5
Kollektivtrafik totalt	**677,3**	**42,0**	**719,1**	**400,0**	**319,1**	**0,9 %**	**581,1**
Kulturnämnden	**2,1**		**2,1**	**0,0**	**2,1**	**0,4 %**	**2,6**
Tillväxt– och regionplanenämnden	**1,0**		**1,0**	**0,0**	**1,0**	**0,5 %**	**0,6**
Regionstyrelsen	**286,8**		**286,8**	**0,0**	**286,8**	**10,2 %**	**–125,6**
Fastigheter och service							
Fastighets– och servicenämnden	485,0		485,0	359,9	125,1	2,0 %	910,7
varav Serviceförvaltningen	*–0,2*		*–0,2*	*0,0*	*–0,2*	*0,0 %*	*32,5*
varav Fastighetsförvaltningen	*485,2*		*485,2*	*359,9*	*125,3*	*2,4 %*	*878,2*
Locum AB	–14,7	28,3	13,6	7,0	6,6	1,7 %	22,4
Fastigheter och service totalt	**470,3**	**28,3**	**498,6**	**366,9**	**131,7**	**2,0 %**	**933,1**
Övriga							
Revisorskollegiet	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,1
Landstingshuset i Stockholm AB	–16,7		–16,7	–31,3	14,6		133,1
AB SLL Internfinans	3,2	0,4	3,6	3,0	0,6	3,3 %	4,1
Koncerngemensamma funktioner							
Skadekontot	3,5		3,5	0,0	3,5	21,0 %	7,7
Koncernfinansiering	1 663,5		1 663,5	–1 058,4	2 721,9	3,0 %	2,6
Koncernjusteringar och ränteeffekt pensioner	630,1	–667,3	–37,1	0,0	–37,1		–12,8
Resultat samtliga resultatenheter	**1 496,6**	**0,0**	**1 496,6**	**–218,4**	**1 714,9**	**0,8 %**	**1 382,9**
varav omställningskostnader	–226,5		–226,5	–358,0	131,5		–787,9
Resultat exklusive omställningskostnader	**1 723,0**		**1 723,0**	**139,6**	**1 583,4**	**0,8 %**	**2 170,8**

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.
**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen

Investeringar inom nämnder och bolag

Investeringsutgifterna 2019 uppgick till 11 923 miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 76 procent av den budgeterade årsvolymen på 15 726 miljoner kronor. Årets utgifter understeg årets budget med 3 803 miljoner kronor varav 1 877 miljoner kronor främst avsåg fastighets- och utrustningsinvesteringar i hälso- och sjukvården och 1 926 miljoner kronor avsåg kollektivtrafiken. Insatser som planerades men inte genomfördes 2019 förskjuts till kommande år. Mer detaljerad information om investeringar finns i kapitel 9 och 10.

Investeringar inom nämnder och bolag

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Utfall 2018
Hälso– och sjukvård				
Hälso– och sjukvårdsnämnden	10,3	7,0	–3,3	4,4
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	242,5	238,6	–3,9	108,0
Karolinska Universitetssjukhuset	549,3	351,0	–198,3	346,5
Södersjukhuset AB	413,0	192,3	–220,7	349,4
Danderyds Sjukhus AB	612,2	70,0	–542,2	127,5
Södertälje Sjukhus AB	69,8	22,1	–47,7	66,2
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	33,3	30,0	–3,3	18,8
Folktandvården Stockholms län AB	47,8	100,0	52,2	56,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	22,9	28,0	5,1	9,0
Stockholm Care AB	3,2	0,0	–3,2	1,7
MediCarrier AB	2,9	5,0	2,1	1,4
Hälso– och sjukvård totalt	**2 007,2**	**1 044,0**	**–963,2**	**1 088,8**
Kollektivtrafik				
Trafiknämnden	6 190,5	8 087,8	1 897,3	5 554,0
varav Trafikförvaltningen	*613,0*	*346,9*	*–266,1*	*284,7*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*1 160,3*	*1 996,5*	*836,2*	*1 137,4*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*4 338,4*	*5 696,4*	*1 357,9*	*4 078,9*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*78,8*	*48,1*	*–30,7*	*53,0*
Färdtjänstnämnden	30,2	58,6	28,4	22,2
Kollektivtrafik totalt	**6 220,8**	**8 146,4**	**1 925,6**	**5 576,2**
Kulturnämnden	**0,8**	**7,9**	**7,1**	**0,6**
Regionstyrelsen	**6,1**	**721,8**	**715,7**	**109,0**
Fastigheter och service				
Fastighets– och servicenämnden	3 685,9	5 800,9	2 115,0	5 434,1
varav Serviceförvaltningen	*227,4*	*379,8*	*152,4*	*144,7*
varav Fastighetsförvaltningen	*3 458,6*	*5 421,1*	*1 962,5*	*5 289,5*
Locum AB	2,1	4,5	2,4	2,1
Fastigheter och service totalt	**3 688,1**	**5 805,4**	**2 117,3**	**5 436,3**
Övriga				
Revisorskollegiet	0,0	0,2	0,2	0,1
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringar totalt	**11 922,9**	**15 725,7**	**3 802,8**	**12 210,9**

8 Förväntad utveckling

För att Region Stockholm ska kunna bedriva en verksamhet med fortsatt hög kvalitet är en god ekonomisk planering för att fortsatt ha en ekonomi i balans nödvändig. En robust ekonomi krävs också för att klara regionens finansiella åtaganden i form av långfristiga skulder och avsättningar för pensioner. Region Stockholms planering behöver säkerställa att risker och osäkerhet i omvärlden och inom verksamheterna identifieras och hanteras.

Utvecklingen det kommande året

Den pågående covid-19 pandemin medför stora konsekvenser för verksamheten de kommande åren. Utvecklingen har under våren 2020 förändrats mycket snabbt, vilket får stor påverkan både på Region Stockholms intäkter och kostnader framöver. Regionledningskontoret anser att det är för tidigt att bedöma i vilken omfattning budget 2020 med planåren 2021–2023 kommer påverkas.

Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i skatteunderlaget följer av den samhällsekonomiska utvecklingen vad gäller BNP-tillväxt, sysselsättning och löneökningar. De övergripande ekonomiska förutsättningarna för Region Stockholm baseras på att Sverige och därmed även länet går in i en avmattningsfas. Skatteunderlagstillväxten från 2020 och åren framöver förväntas bli lägre än för åren 2018–2019. Det finns utöver konjunkturläget ett antal risker på global nivå, bland annat effekterna av Brexit, som ytterligare kan dämpa den ekonomiska tillväxten.

Inom kollektivtrafiken förstärks intäkterna med en höjning av biljettpriserna från den 3 januari 2020 vilket är en förutsättning för att utbyggnaden av kollektivtrafiken ska vara möjlig. De kärvare ekonomiska förutsättningarna medför dock att regionens samtliga verksamheter behöver göra prioriteringar och rationaliseringar för att regionen fortsatt ska ha en ekonomi i balans. För att det ska ske måste respektive nämnd och bolag uppnå de resultatkrav som regionfullmäktige har fastställt samtidigt som de ska driva och utveckla verksamheten enligt fullmäktiges mål och uppdrag. Utvecklingen för verksamhetens kostnader är i genomsnitt per år budgeterad till 2,7 procent medan befolkningen bedöms öka med i genomsnitt 1,4 procent per år. Resultatet för 2020 budgeteras till 311 miljoner kronor vilket motsvarar 0,4 procent av skatter och utjämning. Ett högre budgeterat resultat för koncernen än så bedöms inte möjligt givet de ekonomiska förutsättningarna. Under planeringsåren budgeteras resultatet successivt öka för att nå 468 miljoner kronor 2023.

Investeringarna inom regionen kommer fortsatt att vara på en hög nivå under budget- och planperioden 2020–2023 och uppgå till totalt 64 miljarder kronor. En betydande del av dem görs med anledning av utbyggnaden och upprustningen av kollektivtrafiken men under 2020 avslutas också ett flertal investeringar med syfte att stödja genomförandet av framtidens hälso- och sjukvård. Bland annat driftsätts en ny behandlingsbyggnad vid Södersjukhuset AB och en ny byggnad för operation, intervention, röntgen och steriltekning vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge.

Förändringar i det kommunala utjämningssystemet

Systemet för kommunalekonomisk utjämning fördelar pengar till kommuner och regioner för att de ska kunna tillhandahålla likvärdig service oberoende av förhållanden som anses svåra att påverka. Systemet omfattar kostnadsutjämning, inkomstutjämning, regleringsavgift samt under 2020–2022 införandebidrag.

I november 2019 beslutade riksdagen om ändringar i delsystemet för kostnadsutjämning från och med den 1 januari 2020. Ett särskilt införandebidrag om 250 kronor per invånare och år föreslås för att begränsa den negativa effekten för enskilda kommuner och regioner.

Förslaget innebär förändrade ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm. Under 2019 fick Region Stockholm kostnadsutjämningsbidrag på totalt 599 miljoner kronor (256 kronor per invånare). Förändringarna i systemet medför att Region Stockholm 2020 istället kommer att betala en kostnadsutjämningsavgift på 1 448 miljoner kronor (610 kronor per invånare) vilket innebär en försämring med 2 047 miljoner kronor jämfört med 2019. Den negativa effekten mildras under 2020 av ett införandebidrag på 1 885 miljoner kronor men bidraget trappas sedan ned och

Resultat

Mkr	Utfall 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Verksamhetens intäkter	25 036	25 644	26 641	27 195	27 654
Verksamhetens kostnader	–96 220	–99 023	–101 685	–104 266	–107 240
Avskrivningar	–6 201	–6 968	–7 363	–7 593	–7 758
Verksamhetens nettokostnader	–77 387	–80 348	–82 407	–84 664	–87 343
Skatteintäkter, gen. statsbidrag och utjämning	81 418	83 391	85 863	88 252	91 120
Finansnetto	–2 536	–2 732	–3 040	–3 164	–3 309
Årets resultat	1 497	311	416	424	468
Årets resultat i förhållande till skatter och utjämning	1,8%	0,4%	0,5%	0,5%	0,5%
Investeringar	11 923	14 934	15 394	17 302	16 686
Räntebärande långfristiga skulder	51 838	61 906	62 561	65 424	68 969
Soliditet inkl totala pensionsförpliktelser	–7,1%	–7,4%	–6,4%	–5,4%	–4,5%
Självfinansieringsgrad investeringar (exkl medfinansiering)	100%	91%	94%	79%	73%

upphör helt 2023. Enligt SKR:s senaste prognos för 2023 kommer Region Stockholm då att betala en kostnadsutjämningsavgift på 1 902 miljoner kronor (767 kronor per invånare).

Sammantaget beräknas förändringarna i det kommunalekonomiska utjämningssystemet, det vill säga kostnadsutjämning, inkomstutjämning och regleringsavgift, innebära att Region Stockholms avgift ökar från cirka en miljard kronor 2019 till cirka fyra miljarder kronor 2023.

Regeringens budgetproposition

Regeringens budgetproposition för 2020 innehöll inga nya generella resurstillskott till kommuner och regioner utöver vad regeringen aviserat tidigare. I propositionen föreslog regeringen ett antal nya åtaganden för Sveriges regioner. Bland annat har det i lag införts en skyldighet att erbjuda koordineringsinsatser till sjukskrivna patienter. För dessa nya åtaganden kompenserar regeringen regionerna i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Därutöver föreslog regeringen ett antal riktade satsningar. Den så kallade kömiljarden utökades från 1,6 miljarder kronor 2019 till 2,9 miljarder 2020. Villkoren avgörs i förhandlingar mellan staten och SKR och det råder osäkerhet om i vilken omfattning Region Stockholm kommer att få ta del av dess medel år 2020, bland annat då villkoren premierar kortare väntetider oavsett utgångsläge för tillgänglighet. Region Stockholm ligger redan högre än övriga regioner avseende många av de mätbara parametrarna och har därmed svårare att förbättra värdena ytterligare jämfört med andra regioner. Vidare föreslog regeringen i budgetpropositionen att statsbidraget för utveckling av primärvården utökas och att ett tillfälligt statsbidrag införs för mervärdesskattekostnader för hyrpersonal inom vården. Ett antal av de övriga riktade satsningarna föreslogs minska.

Minskat antal varsel av personal inom hälso- och sjukvård

I februari 2020 beslutade Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB, samt Danderyds Sjukhus AB om att minska omfattningen av tidigare aviserade varsel om uppsägning av vårdpersonal.

Karolinska Universitetssjukhusets varsel som meddelades i november 2019 kommer minskas ner rejält. I november 2019 var beskedet att 250 läkartjänster och 350 undersköterskетjänster omfattades av varslet. I februari 2020 meddelade Karolinska Universitetssjukhuset att en genomgång av verksamheten och dess behov och uppdrag gjorts, vilket medfört att varslen kommer minska till att omfatta 109 läkare och 157 undersköterskor.

Södersjukhuset AB meddelade i november 2019 om ett varsel av personal som omfattade 50 undersköterskor, 25 läkare och 25 administrativa tjänster. I februari 2020 ändrades varslet så att det inte innebär några uppsägningar av vårdpersonal. Inom kategorin administrativa tjänster pågår processen fortfarande, men det ser ut att bli färre tjänster som omfattas än den första bedömningen på 25 tjänster.

Det varsel som Danderyds Sjukhus AB meddelade i november 2019 har ändrats från 100 personer till 20. Läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kommer inte att varslas om uppsägning, men undersköterskor kan komma att erbjudas omplacering inom sjukhuset. Yrkeskategorier inom framför allt administrationen kommer att beröras av varsel om uppsägning.

9 Nämnder

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen styr, leder, samordnar, följer upp och analyserar förvaltningen av Region Stockholms angelägenheter, har uppsiktsansvar och ska säkerställa att nämnder och bolag verkställer fullmäktiges beslut. Regionstyrelsen ska vidare säkra att effekter för koncernen beaktas vid beslutsfattande och att beslutade mål och uppdrag uppnås inom beslutad budget.

Ekonomiskt resultat

Regionstyrelsens resultat uppgick till 287 miljoner kronor vilket är 287 miljoner kronor högre än budgeterat, vilket motsvarar 10,2 procent av omsättningen. Detta förklaras huvudsakligen av lägre kostnader för lämnade bidrag inom utbildningsområdet.

Regionstyrelsen fick i Budget 2019 en anslagshöjning för följande särskilda satsningar:

- Kompetensförsörjning inom främst hälso- och sjukvården med 200 miljoner kronor
- Projektfinansiering av uppdraget att samlokalisera de centrala förvaltningarna inom regionen
- Trygghetsutbildning främst för sjukvårdens medarbetare med fem miljoner kronor
- Utökat hållbarhetsarbete, exempelvis giftfria miljöer, med två miljoner kronor
- Stärkta insatser inom kris-, säkerhets- och sårbarhetsarbete med avseende på nytt säkerhetsläge och klimatpåverkan med fyra miljoner kronor
- Inrättande av en funktion för att tillhandahålla hälsodata och underlätta arbetet med kliniska prövningar med 3,5 miljoner kronor
- Utökat anslag till regionstyrelsens medel för oförutsedda utgifter med 130 miljoner kronor
- Ökad avgift till Sveriges Kommuner och Regioner med 1,8 miljoner kronor

Överenskommelsen om de statliga medlen ”En investering för utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare” slöts först i juni 2019 vilket innebar svårigheter att planera för en effektiv och långsiktig användning av medlen. Det positiva resultatet beror även på lägre lämnade bidrag avseende regionstyrelsens oförutsedda medel på 115 miljoner kronor.

Investeringar

Årets investeringsutgifter understeg budget med 716 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att programmet Framtidens vårdinformationsmiljö fortfarande ligger i upphandlingsfas och de budgeterade utgifterna har förskjutits till 2020. Årets utgifter på sex miljoner kronor avser i huvudsak regionstyrelsens ersättningsinvesteringar inom it.

Framtidens vårdinformationssystem

Under 2019 har regionstyrelsen haft ett flertal uppdrag relaterade till den omfattande satsning på digital vårdinformation som har getts namnet Framtidens vårdinformationsmiljö, FVM. Ambitionsnivån är hög med målet att vårdinformation i framtiden ska följa med patienten på dennes resa genom vården genom olika huvudmän, vårdgivare och it-system. Det ska vara enkelt att kommunicera med vården och patienter ska ha möjlighet till hög delaktighet i sin vård och en ökad tillgång till information och kommunikation om den egna hälsan och vården.

Två pilotprojekt har genomförts i syfte att ge underlag för en effektiv process och erfarenheter om hur samverkan med patientorganisationer och industri kan genomföras. Projekten har resulterat i en gedigen grund för det fortsatta arbetet. Vidare har en arbetsgrupp för forskning och utveckling skapats och arbete pågår med automatiserad överföring av information till kvalitetsregistren så att hälsodata kan tillgängliggöras.

Under året har en upphandling av it-plattform pågått. Efter granskning av inkomna anbud för FVM beslutade regionstyrelsen i december 2019 att avbryta den pågående upphandlingen på grund av bristande konkurrens.

Kunskapsbyggnad

Regionstyrelsen har inrättat Centrum för hälsodata, CHD, som ska vara regionens samlande funktion för kunskapsuppbyggnad inom hälso- och sjukvården. Centrumet innebär en kommunikationskanal för forskare som vill ansöka om utlämning av hälsodata ur regionens hälsodatabaser.

Digitalisering

Den nya it- och digitaliseringsstrategi som beslutades med budgeten för 2020 ska bidra till att digitaliseringens nyttor realiseras i så hög grad, till så låg kostnad och så snart som möjligt.

Regionledningskontoret inledde 2019 arbetet med att utveckla den koncernövergripande styrningen av digitalisering och it inom Region Stockholm. Som ett första steg har en styr- och beredningsstruktur för den regiongemensamma it-infrastrukturen etablerats.

En översyn av koncernens it-infrastruktur har genomförts. Översynen pekar på kvalitetsutmaningar och behov av såväl modernisering av infrastrukturen som utvecklade arbetssätt. Ett arbete pågår för att konkretisera de åtgärder som har föreslagits i utredningen samt med att bedöma kostnader och lönsamhet i dessa åtgärder.

Ekonomiskt resultat

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Regionstyrelsen	286,8	0,0	286,8	10,2 %	–125,6

Ett koncerngemensamt systemstöd för styrning, verksamhetsplanering och uppföljning, Stödet, utvecklades och infördes successivt under 2018 och 2019. Uppföljningen av mål sker nu samordnat och enhetligt vilket effektiviserar Region Stockholms styrning. Inför 2020 har systemlösningen även anpassats till integrerad ledning och styrning, ILS, som har beslutats av fullmäktige.

Pilotförsök med en administrativ robot har testats för att effektivisera verksamheten och höja kvaliteten inom fakturahantering. Arbetet har fallit väl ut och två piloter är nu driftsatta.

Årsbokslut för Region Stockholms samlade resurser för forskning, utveckling och utbildning (FoUU)

Region Stockholms engagemang i klinisk medicinsk forskning och utveckling, FoU, syftar till att skapa förutsättningar för att regionens innevånare får tillgång till en hälso- och sjukvård som ständigt förbättras. Klinisk forskning sker framför allt i nära samarbete med Karolinska Institutet men även i samarbete med andra universitet och högskolor som Kungliga Tekniska Högskolan och Stockholms Universitet. Verksamheten finansieras av särskilda medel som tilldelas från staten, så kallade ALF-medel, samt de medel som Region Stockholms satsar på forskning.

Under 2019 tilldelades Karolinska Universitetssjukhuset 518 miljoner kronor, vilket motsvarar 77 procent av forskningsmedel avsedda för klinisk medicinsk forskning. Stockholms läns sjukvårdsområde tilldelades 73 miljoner kronor, elva procent. Södersjukhuset AB tilldelades 42 miljoner kronor, sex procent och Danderyds Sjukhus AB tilldelades 35 miljoner kronor, fem procent samt S:t Eriks Ögonsjukhus AB tilldelades sex miljoner kronor, en procent. Förutom detta tilldelades dessutom Capio S:t Görans Sjukhus AB tre miljoner kronor, Södertälje Sjukhus AB tre miljoner kronor och Norrtälje sjukhus Tiohundra AB 1,5 miljoner kronor separat.

Antalet studerandeveckor har ökat kontinuerligt de senaste åren, men är på ungefär samma nivå 2019 som 2018. Under året har verksamheterna inom regionen trots ombyggnationer och flytt av vård lyckats uppfylla utbildningsuppdraget genom införande av nya pedagogiska modeller och satsningar på handledarkompetens. Fortsatt arbete krävs för att stärka lärandemiljöer och involvera fler privata vårdgivare i utbildningsuppdraget.

Innovationsbokslut

Ett systematiskt och uthålligt innovationsarbete är viktigt för att utvecklingen av Region Stockholms verksamheter ska nå Region Stockholms mål. Arbetet följer etablerade metoder för innovation i stora organisationer genom att till exempel identifiera hinder och använda de möjligheter som digitalisering och forskning ger.

Allt fler nämnder och bolag har utsett en innovationsansvarig. Utbildning av innovationsledare och ambassadörer sker bland annat inom den så kallade Innovationsplatsen vid Karolinska Universitetssjukhuset. Uppföljning för 2019 av fullmäktiges indikator *Nämnder/bolag har infört metoder och verktyg för att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt i den egna verksamheten* visar att 15 av 21 nämnder och bolag har infört sådana metoder och verktyg medan övriga anger att de delvis har gjort det.

Arbetet för innovation sker inom hälso- och sjukvårdens verksamheter där så kallade innovationsenheter stödjer medarbetares idéer, leder innovationsprojekt, utbildar och samarbetar med externa aktörer som inkubatorer, stiftelser och lärosäten. Under 2019 utvecklades samverkan med patientnämnden för patientinitierad innovation och med KI Innovations AB.

Region Stockholm driver den så kallade Innovationsfonden vars 15 miljoner kronor om året finansierar innovationsprojekt. Under 2019 inkom 163 ansökningar till fonden varav 56 projekt beviljades finansiering. Det stöd som erbjuds medarbetare i ansökningsförfarandet har gett högre kvalitet på ansökningar och därmed bättre förutsättningar för lyckade projekt. Vid Innovationsfondens dag i april 2019 uppmärksammades ett stort antal innovationer. Till årets innovation utsågs en behandling inom kognitiv beteendeterapi med hjälp av så kallad Virtual Reality och till årets implementation utsågs en applikation för livräddning via SMS.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvården i Region Stockholm ska vara trygg, tillgänglig och av hög kvalitet och den ska präglas av valfrihet. Rätt vård ska ges i rätt tid och på rätt vårdnivå. Patienterna ska ha stor frihet att själva välja vård efter behov. Ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetssätt ska prägla hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvården i Region Stockholm bedrivs inom somatisk vård, geriatrisk vård, primärvård, psykiatrisk vård och tandvård.

Hälso- och sjukvårdsnämnden utövar ledning av hälso- och sjukvårdsverksamheten i Region Stockholm i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar för att tillhandahålla en hälso- och sjukvård som svarar mot den växande befolkningens behov. Nämnden ska ha ett helhets- och systemperspektiv för att säkerställa att hälso- och sjukvården styrs, samordnas och utvecklas så att de begränsade resurserna anpassas till befolkningens behov för den strategiska och långsiktiga utvecklingen av hälso- och sjukvården samt att regionens övergripande mål för hälso- och sjukvården uppnås.

Framtidsplan för hälso- och sjukvården

Det långsiktiga styrdokumentet för hälso- och sjukvården är Framtidsplan för hälso- och sjukvården, den så kallade Framtidsplanen, LS 1104–0574, LS 1109–1229, LS 1304–0527 och LS 1409–1068. Hälso- och sjukvårdsnämnden bedömer att arbetet med att utveckla verksamheten enligt Framtidsplanens strategiska inriktning är väl integrerat i ordinarie styrning och med den förändring i övrigt som sker i hälso- och sjukvårdssystemet. Vårdstrukturens förändring pågår, akutsjukhusens uppdrag renodlas och den nya strukturen för det akuta omhändertagandet är etablerad.

Mål

Hälso- och sjukvårdsnämnden har ansvar för det övergripande målet *Tillgänglighet, valfrihet och kvalitet i hälso- och sjukvården* och tillhörande mål. Hälso- och sjukvårdsnämnden har en beställarroll och ska genom avtal med vårdgivare säkerställa att medborgarnas behov av hälso- och sjukvård tillgodoses. Arbetet med att uppnå det övergripande målet bedrevs 2019 i samverkan med såväl egenägda som privata sjukvårdsproducenter.

Det övergripande målet *Hälso- och sjukvården ska präglas av korta köer, hög tillgänglighet, god kvalitet och invånarnas möjlighet att själva välja vårdgivare* har mätts med sex underliggande mål. Det övergripande målet uppnåddes under 2019 då två tredjedelar av de underliggande målen uppnåddes.

Vård på rätt plats

De indikatorer som har använts för att styra mot målet Vård på rätt plats har fokuserat på att vården ska utföras på rätt nivå inom hälso- och sjukvården. Målet uppnåddes 2019. Målet har följts upp genom följande indikatorer:

- *Andelen specialistläkarbesök utanför akutsjukhusen* ökade marginellt jämfört med föregående år till 54,4 procent vilket understiger målvärdet 57 procent. Under 2020 kommer en ny närakut att öppnas vid Hötorget i centrala Stockholm med planerad driftstart i februari. Det hänvisningsstöd som implementerades under 2018 utvecklas kontinuerligt och utbildningsinsatser erbjuds till vårdpersonal. Båda dessa åtgärder bedöms möjliggöra ett bättre utfall 2020.
- *Andelen besök på närakuter av det totala antalet besök på närakuter och på akutsjukhusens akutmottagningar* ökade jämfört med utfallet 2018 till 49,4 procent och är högre än målvärdet 45 procent. Besöken på akutsjukhusens akutmottagningar minskade med sex procent jämfört med föregående år medan besöken på närakuterna ökade.

Vård i rätt tid

De indikatorer som har använts för att styra mot målet Vård i rätt tid har fokuserat på korta väntetider till hälso- och sjukvården. Målet uppnåddes inte 2019.

Målet följs upp genom följande indikatorer:

- *Andelen patienter som vistas högst fyra timmar på akutmottagning* var 48 procent och understeg målvärdet

Hälso– och sjukvården i Stockholm ska präglas av korta köer, hög tillgänglighet, god kvalitet och invånarnas möjlighet att själva välja vårdgivare

Övergripande mål, mål och indikator	Utfall 2019	Mål 2019	Utfall 2018	Uppfyllt 2019
Vård på rätt plats				**Uppfylls** ●
Andel specialistläkarbesök utanför akutsjukhus	54,4 %	≥ 57 %	49,0%	Uppfylls ej ●
Andel besök på närakuter av det totala antalet besök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar	49,4 %	≥ 45 %	48,6%	Uppfylls ●
Vård i rätt tid				**Uppfylls ej** ●
Andel patienter som vistas högst fyra timmar på akutmottagning	48,0 %	≥ 78 %	–	Uppfylls ej ●
Andel patienter som får tid hos husläkare inom tre dagar[1)]	90,0 %	≥ 90 %1)	–	Uppfylls ●
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	70,0 %	≥ 73 %	73,3%	Uppfylls ej ●
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	85,0 %	≥ 90 %	84,7%	Uppfylls ej ●
Säker vård				**Uppfylls** ●
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	7,3 %	≤ 8,2 %	7,1%	Uppfylls ●
Återinläggning inom sju dagar inom slutenvården för personer (80+)[2)]	7,9 %	≤ 7,5 %	–	Uppfylls ej ●
Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare	295	≤ 314	320	Uppfylls ●
Effektiv vård				**Uppfylls** ●
Antal avslutade ärenden i 1177 Vårdguidens e–tjänster per 1 000 invånare och månad	35,4	≥ 29	–	Uppfylls ●
Antal dagar medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus	3,9	≤ 3	–	Uppfylls ej ●
God folkhälsa				**Uppfylls** ●
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	79,8 %	≥ 75 %	74,8%	Uppfylls ●
Andelen 19–åringar med kariesfria sidoytor	71,3 %	≥ 71 %	70,8 %	Uppfylls ●
Högt förtroende för vården				**Uppfylls ej** ●
Andel av befolkningen som har ett stort förtroende för vården	61%	≥ 65,0 %	57%	Uppfylls ej ●
Andel som skulle rekommendera sin husläkarmottagning till andra	79%	≥ 82 %	76%	Uppfylls ej ●

1) Regionfullmäktige har beslutat om indikatorn Andel patienter som får vård inom tre dagar hos primärvård. Till dess indikatorn är utvecklad mäts Andel patienter som får tid hos husläkare inom tre dagar. Målvärdet är beslutat av hälso– och sjukvårdsnämnden men inte av regionfullmäktige.

2) Andelen patienter äldre än 80 år som skrivits ut under året och som sedan har återinskrivits inom sju dagar, exklusive in– och utskrivningar till psykiatrisk slutenvård.

78 procent. Söktrycket till akutmottagningarna minskade visserligen jämfört med föregående år eftersom fler patienter togs emot på närakuterna. Dessa patienter var dock jämförelsevis mindre sjuka vilket ökade andelen sjukare patienter på akutmottagningarna. En större andel sjukare patienter, som multisjuka äldre, innebär att fler behöver utredas och läggas in. Detta, tillsammans med den aktuella vårdplatsbristen, har varit en viktig orsak till att vistelsetiderna inte förbättrades trots det minskade söktrycket.

- *Andelen patienter som får vård inom tre dagar hos husläkare* uppgick till 90 procent och är därmed på samma nivå som målvärdet. Från och med januari 2019 förändrades vårdgarantin i primärvården. Den nya vårdgarantin har tidsgränsen tre dagar mot tidigare fem och omfattar medicinsk bedömning av all legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Inom regionen kommer det fortsatt att vara husläkarmottagningarna som omfattas av den nya primärvårdsvårdgarantin. Under 2019 följdes endast bedömning av läkare upp men fler yrkeskategorier kommer successivt att ingå i uppföljningen och indikatorn kommer att justeras.
- *Andelen patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar* uppgick till 70 procent vilket var lägre än föregående år. Utfallet uppnådde inte målvärdet 73 procent. För sjukhusen blev resultatet bättre, där fick 80 procent tid hos specialistläkare inom 30 dagar jämfört med 78 procent 2018. Utanför sjukhusen blev resultatet lägre då 68 procent uppnåddes 2019 jämfört med 71 procent 2018. Tillgängligheten har varit mer ansträngd inom vissa specialiteter, främst neurologi, allergologi och handkirurgi. För att säkra tillgängligheten till specialister i framtiden har ett arbete inletts för att öka antalet tjänster för utbildning till specialistläkare.
- *Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar* uppgick till 85 procent vilket var samma nivå som föregående år men under målvärdet 90 procent. Sjukhusen har överlag en god tillgänglighet med undantag av vissa vårdområden där Karolinska Universitetssjukhuset är den enda utföraren. En förbättring av kösituationen har skett på Karolinska Universitetssjukhuset under senare delen av 2019. Under 2019 var akutsjukhusens genomsnittliga uppfyllelse av vårdgarantin 84 procent vilket var i nivå med 2018. I januari 2019 återinfördes viten för akutsjukhusen för patienter som inte fått mottagningsbesök, behandling eller åtgärd inom vårdgarantitiden. Andelen patienter som fick tid för behandling inom 90 dagar, vård utanför akutsjukhusen, uppgick till 87 procent, vilket var en procentenhet fler än 2018. Särskilda svårigheter att uppfylla vårdgarantin fanns inom urologi och sjukhusens hjärtsjukvård.

Säker vård

Målet Säker vård uppnåddes 2019. Det har följts upp genom följande tre indikatorer:

- *Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner* har varit i stort sett oförändrad, 7,3 procent, jämfört med utfallet föregående år, 7,1 procent, och var lägre än målvärdet 8,2 procent. För att förebygga vårdrelaterade infektioner, VRI, uppdaterades Region Stockholms handlingsprogram på området. Det är ett stödjande kunskapsunderlag för alla vårdgivare och ett styrande dokument för uppföljning av åtgärder inom åtta insatsområden. Mätning av VRI kommer framöver att ske med hjälp av det så kallade Infektionsverktyget som ger möjlighet att följa upp vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning.
- *Återinläggning inom sju dagar inom slutenvården för personer (80+).* Återinläggningsfrekvensen var 7,9 procent, vilket inte uppfyller målvärdet på 7,5 procent. Flera åtgärder har vidtagits, däribland ett intensifierat arbete med implementering av arbetsprocesser som lägger större vikt vid planering inför hemgång och mer fokus på samverkan för aktörer från hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen. Dialogmöte har genomförts med vårdgivare under hösten 2019. Fokus har legat på husläkarmottagningarnas nyckelroll i samverkan och deras planeringsansvar för den enskilde. Ny regional överenskommelse har tagits fram och börjar gälla från 1 januari 2020. Informationsmaterial, metodstöd och utbildning finns framtaget för länets vårdgivare och är publicerat på Vårdgivarguiden. Samordnad individuell plan, SIP, ska erbjudas den enskilde när denne har insatser från de båda huvudmännen, region och kommun. Kontinuerlig analys av statistik kring SIP och utskrivningsklara patienter har gjorts varje månad.
- Antibiotikaförskrivningen, som har följts genom indikatorn *Antalet uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare* och år, uppgick till 295 vilket var en förbättring jämfört med föregående år (320) och bättre än målvärdet 314. Region Stockholm har nu den femte lägsta förskrivningen av antibiotika per invånare bland alla regioner i landet. Så sent som 2016 hade Region Stockholm högst antibiotikaförbrukning. Det långsiktiga nationella patientsäkerhetsmålet är 250 uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare och år. I december 2019 var det bara en region, Region Västerbotten, som hade uppnått det långsiktiga patientsäkerhetsmålet.

Effektiv vård

Målet *Effektiv vård* uppnåddes 2019. Det har följts upp genom följande två indikatorer:

- *Antal avslutade ärenden i 1177 Vårdguidens e-tjänster per 1 000 invånare och månad* var 35,4 vilket är fler än målvärdet 29,0. Användningen av e-tjänsterna på 1177 Vårdguiden har ökat kontinuerligt vilket den nya 1177-appen bedöms ha bidragit till. E-tjänsten Journalen, där invånare kan få tillgång till sin journal på nätet, bedöms också ha bidragit till en ökad användning av 1177 Vårdguidens e-tjänster.
- *Antal dagar medicinskt färdigbehandlande patienter är kvar på sjukhus* uppgick till 3,9 dagar vilket innebär att målvärdet högst tre dagar inte uppnåddes. Nya rutiner och arbetsprocesser har tagits fram som lägger större vikt vid planering inför hemgång och mer fokus på samverkan mellan hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen. Varje patients

fasta vårdkontakt i den öppna vården är ansvarig för planeringen när samordnade insatser krävs. Information och stöd finns på Vårdgivarguiden för regionens vårdgivare.

God folkhälsa

Målet *God folkhälsa* uppnåddes 2019. Målet har följts upp genom följande två indikatorer:

- *Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete* har ökat jämfört med föregående år, från 74,8 till 79,8 procent, och har nått målvärdet minst 75,0 procent. Förra årets satsning på ett regionalt handlingsprogram för övervikt och fetma, samt en extra ersättning utöver besöksersättning till de mottagningar som utför rådgivande och kvalificerat rådgivande samtal, bedöms ha bidragit till att det hälsofrämjande arbetet har prioriterats.
- *Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor* var 71,3 procent och översteg målvärdet 71,0 procent. En 19-åring med kariesfria sidoytor löper liten risk att få karies under de närmaste åren. Då bedöms de förebyggande insatser som tandvården erbjuder ha nått fram till individen. Dessutom är kariesfria sidoytor ett mått på förebyggande åtgärder för god folkhälsa, då god tandhälsa på längre sikt är en av flera faktorer på den hälsofrämjande sidan.

Högt förtroende för vården

Målet *Högt förtroende* uppnåddes inte 2019. Målet har följts upp genom följande två indikatorer:

- *Andel av befolkningen som har ett stort förtroende för vården* uppgick till 61 procent vilket var en förbättring jämfört med förra året men under målvärdet 65 procent. Region Stockholms resultat ligger dock i nivå med riket och övriga storstadsregioner. Hälso- och sjukvårdsnämnden kommer att fortsätta genomföra patient- och befolkningsenkäter för att följa utvecklingen av indikatorn. Under 2020 kommer hälso- och sjukvårdsnämnden även att erbjuda stöd till vårdgivarna.
- *Andel som anger att de skulle rekommendera sin husläkarmottagning till andra* uppgick till 79 procent vilket var en förbättring med tre procentenheter jämfört med föregående år men under målvärdet 82 procent. Hälso- och sjukvårdsnämnden kommer fortsatt att genomföra patientenkäter för att följa utvecklingen av indikatorn. Hälso- och sjukvårdsnämnden kommer även att utveckla nya metoder för att fånga patientupplevelser i syfte att få ett mer representativt underlag för verksamhetsutveckling. Under 2020 ligger ett särskilt fokus på att erbjuda fler sätt att svara på den nationella patientenkäten.

Ekonomiskt resultat

Hälso- och sjukvårdsnämndens resultat uppgick till 57 miljoner kronor vilket är 57 miljoner kronor högre än budget, vilket motsvarar 0,1 procent av omsättningen. Avvikelsen förklaras främst av högre intäkter än budgeterat om 459 miljoner kronor eller 0,7 procent. De högre intäkterna berodde på återbetalning av mervärdeskatt från tidigare år, statsbidrag för kvinnors hälsa och förlossningsvård samt statsbidrag för implementering av standardiserade vårdförlopp. Avvikelsen berodde även på förändrade bokföringsrutiner för läkemedelsåterbäring och ersättning för asylsjukvård med 190 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden hade under året en omsättning på 66 074 miljoner kronor varav 62 025 miljoner kronor var anslag. I bokslut 2019 har hälso- och sjukvårdsnämnden därmed resultatförbättrande engångsposter i storleksordningen 450 miljoner kronor.

Nämndens kostnader var 407 miljoner kronor, 0,6 procent, högre än budget. Större avvikelser berör högre kostnader för köpta vårdtjänster på grund av ökad köpt utomlänsvård, geriatrisk slutenvård, vårdval och hjälpmedel. Övriga kostnader har ökat på grund av tillskott till Karolinska Universitetssjukhuset enligt beslut i regionfullmäktige. Avvikelsen för kundförluster uppgick till 98 miljoner kronor, vilket motsvarade 24 procent av den totala avvikelsen. Kostnaden för läkemedelsförmånen understeg budget bland annat tack vare högre läkemedelsrabatter än beräknat. Avskrivningar och finansnetto visade en positiv avvikelse mot budget.

Antal helårsarbeten inom hälso- och sjukvårdsnämnden ökade under 2019 och förklaras av ett ökat antal tjänster inom närsjukvårdsavdelningen, bland annat inom området psykisk hälsa där satsningar har finansierats med statliga medel. Under året skedde även en överföring av avdelningen för kommunikation från regionledningskontoret till serviceförvaltningen och en så kallad konsultväxling har genomförts.

Under året har hälso- och sjukvårdsnämnden arbetat med åtgärder för att minska kostnader i form av administrativa effektiviseringar om 40 miljoner kronor och en besparing om 180 miljoner kronor till följd av en ny upphandling av medicinsk service. Dessa besparingar var i nivå med det åtgärdsprogram som tagits fram.

Investeringar

Årets investeringsutgifter uppgick till tio miljoner kronor och upparbetningsgraden var 143 procent i förhållande till årets budget på sju miljoner kronor. Årets utgifter bestod av två miljoner

Ekonomiskt resultat

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Hälso- och sjukvårdsnämnden	57,2	0,0	57,2	0,1	585,3

kronor för investeringar inom katastrofmedicinsk beredskap, som skyddsutrustning mot farliga ämnen, samt åtta miljoner kronor i investeringar för it-plattformen FRAPP[9]. Avvikelsen beror på att de nya ambulansavtalen gick i drift i januari 2019 och på att planeringen av nya fordon och FRAPP-utrustning blev klar efter det att investeringsbudgeten för 2019 rapporterades.

Digitalisering

Hälso- och sjukvårdsnämnden hade under 2019 i uppdrag att säkerställa att invånarna gavs möjlighet att välja bort kallelser, provsvar och annan korrespondens via pappersbrev och i stället få dem till en säker elektronisk brevlåda som 1177 eller Kivra. För att bedöma om de förväntade nyttorna av digitalisering realiseras följs användningen av digitala vårdmöten, e-tjänsterna på 1177.se och invånares följsamhet till de råd som ges på 1177 Vårdguiden på telefon.

I november beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden om en digital vårdgaranti. Vården ska vara digifysisk, det vill säga erbjudas både digitalt och fysiskt.

Anmodan

Hälso- och sjukvårdsnämnden arbetade under 2019 med sex anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Regionledningskontoret bedömer att nämnden i allt väsentligt arbetat med de råd och anvisningar som regionstyrelsen påtalade vid delårsredovisningen 2019. Arbetet har genomförts med avvikelse för högre konsultkostnader än planerat och lägre takt än planerat i arbetet med att stärka helhetssyn, samordning och effektivitet i hälso- och sjukvårdssystemet. De högre konsultkostnaderna på cirka 32 miljoner kronor, +27 procent, återfinns huvudsakligen inom förvaltningens avdelningar inom utveckling, digital hälsa och vård samt närsjukvård och beror på svårigheter att rekrytera för tillfälliga uppdrag. Vad gäller arbetet för stärkt helhetssyn har mycket tid gått till den omorganisation av hälso- och sjukvårdsförvaltningen som syftar till att skapa en mer samordnad styrning av hälso- och sjukvården.

Vårdtillfällen

Under året konsumerade invånarna i Stockholms län 311 000 vårdtillfällen. Av dessa var 235 000 inom den somatiska specialistsjukvården, 44 000 inom geriatriken och 32 000 inom psykiatrin.

På samtliga sjukhus utvecklas verksamheterna och nya arbetssätt har införts, som poliklinisering[10] och omstyrning av patienter till andra vårdgivare och vårdnivåer. Den planerade utvecklingen och utbyggnaden av vården utanför akutsjukhusen fortskrider för att avlasta akutsjukhusen i enlighet med omställningsavtalet[11]. Antalet vårdtillfällen på akutsjukhusen som helhet minskade med 1,4 procent. Minskningen skedde på Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB och S:t Eriks Ögonsjukhus AB. På Karolinska Universitetssjukhuset förklarades minskningen delvis av att intensivakuten öppnade på Karolinska Universitetssjukhuset Solna som bara tar emot de allra svårast sjuka och skadade patienterna. Antalet vårdtillfällen ökade däremot på Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB och Capio S:t Görans Sjukhus AB.

Inom psykiatrin var antalet vårdtillfällen 3,1 procent högre än föregående år vilket beror på en ökning av antalet slutenvårdsplatser. Inom den geriatriska vården ökade antalet vårdtillfällen med 9,2 procent vilket förklaras av fler vårdplatser och av att den genomsnittliga vårdtiden per vårdtillfälle har minskat.

Läkarbesök och övriga vårdgivarbesök[12]

Till och med december månad genomfördes 18 500 000 besök hos läkare och övriga vårdgivare, en ökning med 1,5 procent jämfört med föregående år. Läkarbesöken uppgick till 7 200 000 vilket var en minskning med 2,0 procent. Minskningen förklaras av pågående strukturförändringar där husläkarmottagningarna tog hand om en större andel av de patienter som kräver längre besök och mer omfattande utredningar. Det förklaras även av att nya ersättningsmodeller stimulerar till färre och i viss mån längre läkarbesök samt av en förskjutning mot fler sjuksköterskebesök vid lättare sjukdomstillstånd. Besök hos övriga vårdgivare uppgick till 11 300 000 vilket var en ökning med 3,9 procent. Ökningen av övriga besök har främst skett inom primärvården och beror främst på ett ökat antal undersköterskebesök inom den basala hemsjukvården.

Vårdkonsumtion

Vård Region Stockholm* totalt tusental	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse %	Bokslut 2018	Förändring
Vårdtillfällen	301	327	–8,1%	299	0,5%
Läkarbesök	7 248	7 557	–4,1%	7 394	–2,0%
Övriga vårdgivarbesök	11 279	11 414	–1,2%	10 856	3,9%

* Exklusive KSON.

9 FRAPP är en förkortning för framtida it-plattform för prehospital vård.

10 Vård som tidigare utfördes inom slutenvården utförs istället inom öppenvården.

11 Genom omställningsavtalen får akutsjukhusen förutsättningar och incitament att utveckla verksamheten mot långsiktiga mål för vårduppdrag, kvalitet och bemötande.

12 Besök som genomförs hos till exempel distrikts- och undersköterskor på husläkarmottagningar samt hos fysioterapeuter, logopeder, arbetsterapeuter och kiropraktiker.

Under 2019 har hälso- och sjukvårdsnämnden arbetat med att öka primärvårdens kapacitet. Nämnden har bland annat möjliggjort för fler läkarspecialiteter att vara verksamma på en husläkarmottagning och 100 nya läkare blir därmed listningsbara i länet; en ökning med tio procent. Utöver det tillfördes över 300 miljoner kronor husläkaruppdraget 2019.

Förlossningsvård

Förlossningsvården innefattar såväl öppen- som slutenvård, och i slutenvården ingår utöver förlossningar även för- och eftervård. Antalet besök inom förlossningsvården uppgick till 113 000 vilket är en ökning med 1,6 procent jämfört med föregående år. Totalt uppgick antalet slutenvårdstillfällen till 2 800 vilket motsvarar en minskning med 1,4 procent. Totalt genomfördes 94,5 procent av förlossningarna på de förlossningskliniker som var föräldrarnas förstahandsval, vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Prehospital vård

Den prehospitala vården har anpassats till Framtidsplanen och under året genomfördes de sista planerade driftstarterna och samordningen av resurser utgår från prioriterings- och dirigeringstjänsten. Tillgängligheten till ambulans är god men väntetiderna för patienterna inom ambulanssjukvården var oförändrade under 2019 trots ett ökat antal ambulanser. Ett utredningsarbete pågår för att analysera hur väntetiderna ska kunna minskas och målet på en väntetid under 12 minuter ska nås. Medianen för 2019 ligger på drygt 13 minuter. För bättre styrning har kriterierna tydliggjorts för bland annat sjukhustillhörighet och användning av ambulanshelikoptern. Den nytillkomna bariatriska ambulansen[13] fungerar väl och patienterna inom denna målgrupp har fått ökad patientsäkerhet och ett mer etiskt omhändertagande.

Tandvård

Antalet nya remisser inom specialisttandvården ökade med 10,2 procent till 19 400 jämfört med föregående år. De huvudsakliga förklaringarna är att åldersgränsen för avgiftsfri barn- och ungdomstandvård har höjts från 22 till 23 år samt befolkningsökningen i stort. Den genomsnittliga kostnaden per patient ökade med 13 procent jämfört med föregående år.

Antalet patienter med långvarig sjukdom eller funktionshinder som fått så kallad F-tandvård ökade med 15,9 procent till 4 400 jämfört med föregående år. Ökningen beror delvis på ökad information om F-tandvård.

Trafiknämnden

Trafiknämnden ansvarar för allmän kollektivtrafik på land och på vatten, med undantag för den särskilda kollektivtrafiken. All trafik utförs av trafikentreprenörer som upphandlats i konkurrens. Inom trafiknämnden redovisas det samlade utfallet för trafikförvaltningen, förvaltning för utbyggd tunnelbana och AB Storstockholms Lokaltrafik med dotterbolag. AB Storstockholms Lokaltrafik, SL, är samlingsnamnet och varumärket för den upphandlade allmänna kollektivtrafiken på land i Stockholmsregionen. Waxholms Ångfartygs AB, WÅAB, är namnet och varumärket för den upphandlade allmänna kollektivtrafiken på vatten i Stockholms skärgård. Från och med den 1 juli 2019 är Waxholms Ångfartygs AB ett dotterbolag till AB Storstockholms Lokaltrafik. Tidigare var bolaget ett dotterbolag till Landstingshuset i Stockholm AB.

Nedan listas några händelser under året för kollektivtrafiken:

- Nynäslinjens pendeltågsstation Vega invigdes.

Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem

Mål och indikator	Utfall 2019	Mål 2019	Utfall 2018	Uppfyllt 2019
Attraktiva resor				**Uppfylls** ●
Nöjda resenärer – allmän kollektivtrafik	80 %	≥ 75 %	80 %	Uppfylls ●
Nöjda resenärer – särskild kollektivtrafik[1]	86 %	≥ 86 %	86 %	Uppfylls ●
Nöjda resenärer – allmän skärgårdstrafik	96 %	≥ 91 %	96 %	Uppfylls ●
Trygga resor				**Uppfylls ej** ●
Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar	72 %	≤ 78 %	72 %	Uppfylls ej ●
Effektiva resor				–
Andel förnybar energi i kollektivtrafiken	91 %	≥ 92 %	91 %	Uppfylls ej ●
Kostnad per personkilometer, SL–trafiken	3,30 kr	≤ 3,32 kr	3,24 kr	Uppfylls ●
Tusentals påstigande en vanlig vardag	2 851	≥ 2 936	2 814	Uppfylls ej ●
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna	–	≥ 51 %	–	–
Tillgänglig och sammanhållen region				**Uppfylls** ●
Busstrafik, fungerande automatiskt inre utrop	96 %	≥ 87 %	91%	Uppfylls ●

1) Färdtjänstnämnden har ansvar för indikatorn. Indikatorn redovisas i tabellen för att ge en överblick över de indikatorer som ingår under det övergripande målet Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem.

[13] Ambulanser för personer med kraftig övervikt.

- Fyra Djurgårdsfärjor tillgänglighetsanpassades.
- Sigtuna/Uppland, Väsby/Vallentuna och Ekerö hade avtalsstart för två trafikavtal för buss. Samtidigt började fem nya elbussar att rulla.
- På webbplatserna sl.se och waxholmsbolaget.se går det nu att söka resor med andra trafikaktörer än SL och Waxholmsbolaget.
- Försök med flexibla nattstopp i busstrafiken genomfördes på sträckan mellan Hallonbergen och Ursvik.
- Arbetstunnlar för tunnelbana till Barkarby började byggas.

Mål

Trafiknämnden ansvarar för det övergripande målet *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem*. Det innebär att nämnden ska styra mot målet, följa upp det samt vidta åtgärder om målet riskerar att inte uppnås.

Det övergripande målet har fyra mål: Attraktiva resor och Tillgänglig och sammanhållen region uppnåddes 2019 medan Trygga resor och Effektiva resor inte uppnåddes. Det övergripande målet uppnåddes eftersom minst hälften av de underliggande målen uppnåddes.

Attraktiva resor

Målet mäts genom tre indikatorer som samtliga indikatorer uppnåddes 2019. Andelen nöjda resenärer mäts genom kundundersökningar.

- *Andelen Nöjda resenärer i allmän kollektivtrafik* uppgick till 80 procent. Tidhållning, turtäthet och störningsinformation är de faktorer som påverkar resenärernas nöjdhet mest. Nyckelfaktorer för att bibehålla den höga nivån bedöms vara pendeltågets punktlighet och busstrafikens framkomlighet. Trafiknämnden samarbetar med Trafikverket och berörda kommuner för att se över åtgärder för busstrafiken och hitta effektiva processer vid trafikstörande arbeten. För att hålla frågan aktuell tas årligen ett Stombussbokslut fram som avrapporteras i trafiknämnden.
- *Andelen Nöjda resenärer i särskild kollektivtrafik* uppgick till 86 procent under perioden vilket är i nivå med målvärdet. Leverantörerna av färdtjänsttaxi arbetar kontinuerligt med utbildning av förare för att förbättra resenärernas upplevelse.
- *Andelen Nöjda resenärer i allmän skärgårdstrafik* uppgick till 96 procent vilket är samma höga nivå som föregående år.

Trygga resor

Målet och dess indikator uppnåddes inte 2019. Målet mäts genom följande indikator:

- *Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar* uppgick till 72 procent, oförändrat från 2018. Målvärdet är utmanande med hänsyn till den ökade känslan av otrygghet i samhället i allmänhet.[14] Fokus i arbetet är samverkan med övriga aktörer som kommuner, fastighetsägare och polis. SL:s trygghetscentral är navet i det dagliga operativa trygghetsarbetet. Flera åtgärder har vidtagits, bland annat pågår ett pilotprojekt med en trygghetschatt som komplement till trygghetsnumret. Det är också fler trygghetsresurser och ordningsvakter ute i trafikmiljöerna.

Effektiva resor

Målet mäts genom fyra indikatorer. För en av dessa uppnåddes målvärdet, för två uppnåddes det inte och för en indikator mäts utfallet under våren 2020. Därmed har det inte gått att avgöra om målet har uppnåtts.

- *Andel förnybar energi i kollektivtrafiken* uppgick till 91 procent. Utfallet är detsamma som för föregående år men målvärdet 92 procent uppnåddes inte. Spårtrafiken drivs av el och energi från förnybara källor och sedan 2018 drivs hela bussflottan av förnybara drivmedel. Sjötrafiken bidrar till målet genom introduktion av förnybara drivmedel. Att målet inte har uppnåtts förklaras av ett försenat införande av en höjd andel förnybara drivmedel för sjötrafiken.
- Indikatorn *Kostnad per personkilometer* uppgick till 3,30 kronor och målvärdet uppnåddes. Kostnaderna, exklusive jämförelsestörande poster,[15] ökade med 4,5 procent och antal personkilometer ökade med 3,7 procent.
- Utfallet för indikatorn *Tusental påstigande en vanlig vardag, på land*, var 2,85 miljoner resenärer. Antal påstigande resenärer ökade med 1,3 procent jämfört med 2018 men utfallet nådde inte målvärdet. Det förklaras av omfattande ombyggnationer som påverkat trafiken i tunnelbanan samt problem med framkomlighet för busstrafiken i innerstaden. Se vidare kommentar under rubriken Resande.
- Indikatorn *Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna* följs genom resvaneundersökningar där andelen resor med motoriserade färdmedel, gång, cykel samt andra färdmedel för länets invånare undersöks. Myndigheten Trafikanalys genomförde en ny nationell resvaneundersökning under 2019 och resultatet för Region Stockholms marknadsandel kommer att presenteras under våren 2020.

Tillgänglig och sammanhållen region

Målet och dess indikator uppnåddes 2019.

- Indikatorn *Busstrafik med fungerande automatiskt inre utrop* bidrar till ökad tillgänglighet och utfallet uppgick till 96 procent. Mätningarna görs genom så kallade Mystery Shopping-undersökningar[16] och resultatet, med förbättringsförslag, återkopplas till trafikoperatörerna.

Resande

Kollektivtrafik på land

Resandet i kollektivtrafiken på land, mätt som antal genomsnittligt påstigande en vanlig vardag, ökade med 1,3 procent jämfört med föregående år. Procentuellt sett ökar resandet i ungefär samma takt som befolkningen i Stockholms län som ökar med 1,4 procent 2019. Resandet med pendeltåg,

14 BRÅ, nationella trygghetsundersökningen NTU 2018.

15 Trafikkostnader avseende tidigare år och utrangeringar av anläggningstillgångar.

16 Anonyma besök i kollektivtrafiken med syfte att undersöka kvaliteten.

lokalbana och buss ökade medan resandet med tunnelbana minskade.

Antalet genomsnittligt påstigande i pendeltågstrafiken ökade med 14,4 procent jämfört med föregående år.[17] Ökningen förklaras till viss del av föregående års utmaningar i pendeltågstrafiken med infrastrukturproblem och i viss mån brist på fordon och förare som orsakade inställd trafik. Ökningen ses på samtliga pendeltågslinjer och antas bero på befolkningens tillväxt, det utökade trafikutbudet, den nya stationen i Vega samt ett förbättrat förtroende för pendeltågstrafiken. Det aktualiserar utmaningar med trängsel och behovet av nya trafikutbudslösningar.

Antalet genomsnittligt påstigande på lokalbanorna ökade med 8,9 procent jämfört med föregående år. Den positiva trenden fortsätter med ett ökat resande med Tvärbana, Roslagsbana och Spårväg City där den nya ändhållplatsen vid T-centralen har varit positiv för resandeutvecklingen. Även Lidingöbanans utökade trafik i morgonrusningen har gett ett ökat resande. Förstärkt trafik har satts in på Tvärbanan för att motverka trängsel och arbete pågår för att uppnå full fordonsutsättning på alla lokalbanor.

Antalet genomsnittligt påstigande i busstrafiken ökade med 0,2 procent jämfört med föregående år. Resandeökningen berör främst Järfälla där synkronisering mellan tidtabellerna för de nya linjerna till Barkarbystaden och Bromma och pendeltåget har gett en ökning av antal påstigande på linjer som ansluter till Spånga station. Resandet har också ökat på linjen Ropsten-Karolinska.[18]

Antal genomsnittligt påstigande i tunnelbanetrafiken minskade med 2,6 procent jämfört med föregående år. Minskningen rör främst tunnelbanans gröna linje men även röd och blå linje och förklaras främst av de omfattande ombyggnationer som påverkat tunnelbanetrafiken, så som upprustning av Fridhemsplan och underhållsarbeten på Söderströmsbron. Under slutet av 2019 var utfallet nästan i samma nivå som året innan men långt från det ambitiöst satta målvärdet som bygger på målet om ökad marknadsandel.

Kollektivtrafik på vatten

Antalet passagerare i kollektivtrafiken på vatten minskade med 3,5 procent jämfört med föregående år medan antalet passagerare i skärgårdstrafiken minskade med 2,4 procent. Minskningen i skärgårdstrafiken förklaras främst av att årets sommar var svalare än året före.

Antalet passagerare i pendelbåtstrafiken minskade med 4,0 procent jämfört med föregående år. Minskningen förklaras av ett vikande antal påstigande på Djurgårdsfärjorna[19] till följd av ombyggnaden av Slussen, ny sträckning av spårvagnslinje 7 samt nedläggningen av försökslinjen Riddarfjärden.[20] Antalet påstigande har dock ökat på Sjövägen[21] med anledning av ökad inflyttning till Nacka samt ombyggnationen av Slussen. Även linjen Ekerö-Gamla Stan[22] har ett ökat antal påstigande då ett nytt trafikavtal trädde i kraft i augusti 2018 med fler turer och helgtrafik.

Ekonomiskt resultat

Trafiknämndens resultat, exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta, uppgick till 611 miljoner kronor, vilket är 211 miljoner kronor högre än budgeterat resultat. Avvikelsen mot budgeterat resultat motsvarar 2,1 procent av omsättningen. Avvikelsen förklaras främst av högre biljettintäkter samt lägre kostnader för avskrivningar.

De volymberoende biljettintäkterna ökade 2019 då fler resenärer reste med SL-trafiken. Den största ökningen avsåg reskassa samt enkelbiljetter. Områden med lägre intäkter var Djurgårdslinjen till följd av ombyggnaden vid Slussen och ny sträckning av Spårväg City. De externa bidragen var lägre än planerat då det budgeterade bidraget för ungdomsbiljetter till regionerna aldrig blev av efter ett statligt beslut. Reklamintäkterna ökade till följd av en slutreglering avseende Clear Channels reklamförsäljning 2018, men även på grund av merförsäljning under 2019. Reavinster, främst avseende en försäljning av mark i

Resande kollektivtrafik

Totalt tusental	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse budget	Utfall* 2018	Förändring %
Kollektivtrafik på land. Påstigande**	2 851	2 936	–2,9 %	2 814	1,3 %
Kollektivtrafik på vatten. Passagerare***	5 859	6 090	–3,8 %	6 072	–3,5 %

*Föregående års värden kan skilja sig mot tidigare rapporterade värden då justeringar görs retroaktivt.

**AB Storstockholms Lokaltrafik redovisar ett genomsnittligt antal påstigande en vardag.

***Innefattar skärgårdstrafik och pendelbåtslinjer.

[17] Uppgifter om påstigande kan behöva revideras då data från de trafikavtal för Ekerö och Märsta som trädde i kraft i juni behöver kvalitetssäkras.

[18] Linje 6.

[19] Linje 82 Djurgårdsfärjorna.

[20] Linje 85 Riddarfjärden.

[21] Linje 80 Sjövägen.

[22] Linje 89 Ekerö-Gamla stan.

Roslags-Näsby, bidrog med 59 miljoner kronor.

Trafikoperatörerna levererar trafik baserad på trafikavtal som är både pris- och volymbaserade. SL-trafikens kostnader översteg budget, där avvikelsen till stor del beror på ökade VBP-avtalskostnader[23] inom främst Tvärbanan men också Roslagsbanan till följd av fler resande. Också pendeltågstrafikens kostnader ökade, till följd av regleringar kring elförbrukning. Avvikelsen motverkas bland annat av lägre kostnader inom busstrafiken till följd av färre resande än planerat. Skärgårdstrafikens kostnader blev högre än budget på grund av tilläggsavtal med högre pris per trafiktimme, högre bränslepriser samt en ökad svävartrafik.

Kostnaderna för drift och underhåll av trafikanläggningarna översteg budget. Kostnaderna var kopplade till bananläggning, fastighetsdrift och depåer samt ett större behov av underhåll på hissar och rulltrappor än planerat. Roslagsbanans underhållsbehov ökade på grund av åtgärder för anpassning kopplade till banans upprustning. Kostnader för utrangeringar av äldre anläggningar och projektutgifter uppgick totalt till 183 miljoner kronor.

Antalet helårsarbeten uppgick till 915 vilket är 44 helårsarbeten färre än budget men jämfört med föregående år har trafiknämnden ökat med 96 helårsarbeten. Trafikförvaltningen gör en konsultväxling där beställarkompetensen stärks genom att anställa egen personal. Samtidigt bygger förvaltning för utbyggd tunnelbana upp sin organisation då projekten går in i upphandlingsfaser och byggstarter.

Under hösten 2019 genomfördes en översyn av kostnad och tid för utbyggnadsprojekten. De nya bedömningarna visar ett överskridande av kostnadsramen för utbyggnaden av tunnelbanan med drygt nio miljarder kronor. Huvuddelen av kostnadsökningen beror på skärpta nationella krav för främst miljö och säkerhet. Byggtiden bedöms nu till åtta år för tunnelbanan till Arenastaden och Barkarby och tio år för tunnelbanan till Nacka och Söderort. En dialog pågår mellan parterna om hur finansieringen av kostnadsökningen ska lösas.

Investeringar

Trafiknämnden ansvarar för regionens kollektivtrafikinvesteringar, exklusive investeringar i färdtjänsten. Nämndens investeringsbudget för året var 8 088 miljoner kronor varav 6 091 miljoner kronor avsåg trafikinvesteringar och 1 997 miljoner kronor utbyggnad av tunnelbanan. Årets utgifter uppgick till 6 707 miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 83 procent i förhållande till budget. Avvikelsen mellan utgift och budget var 1 381 miljoner kronor och beror främst på förskjutning av tidplanerna för de större investeringarna.

Regionfullmäktige fattade under året förnyade genomförandebeslut för Bussterminal Slussen, RS 2019–0884, C20 uppgradering, RS 2019–0896, och Röda linjens uppgradering RS 2019–0885 samt genomförandebeslut för Depå ny tunnelbana, RS 2019–0681 och Rissne Tunnelbanedepå RS 2019–0936. Som nämnts ovan pågår en dialog kring finansiering av kostnadsökningen för tunnelbanans utbyggnad mellan Stockholmsförhandlingens parter.

Tabellen redovisar större investeringar inom trafiknämnden, det vill säga investeringar vars totalbudget överstiger 300 miljoner kronor. Förnyade genomförandebeslut och avvikelser mellan prognos och budget som redovisades under 2019 hanterades inom budgetprocessen 2020 och beslutades av regionfullmäktige i november 2019. Väsentliga händelser och avvikelser kommenteras nedan.

Resultat trafiknämnden*

Mkr	Utfall** 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent	Bokslut 2018
Biljettintäkter	8 811	8 625	186	2,2 %	8 315
Anslag	9 491	9 491	0	0,0 %	9 267
Övriga intäkter	4 179	3 956	223	5,6 %	3 972
Summa verksamhetens intäkter	**22 480**	**22 072**	**409**	**1,9 %**	**21 554**
Personalkostnader och inhyrd personal	–947	–937	–10	1,0 %	–828
Köpt trafik	–13 522	–13 449	–74	0,5 %	–12 703
Övriga kostnader	–3 604	–3 446	–158	4,6 %	–4 113
Summa verksamhetens kostnader	**–18 073**	**–17 832**	**–241**	**1,4 %**	**–17 644**
Avskrivningar	–3 249	–3 302	53	–1,6 %	–3 205
Verksamhetens resultat	**1 159**	**938**	**221**		**705**
Finansiella intäkter	63	51	12	23,6 %	388
Finansiella kostnader	–610	–589	–21	10,8 %	–579
Resultat	**611**	**400**	**211**		**514**

*Trafiknämnden innefattar trafikförvaltningen, AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB och förvaltning för utbyggd tunnelbana.

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för ränteeffekt på pensionskostnader.

[23] VBP-avtal är trafikavtal där entreprenören får ersättning för varje verifierad betalande påstigande.

Program Roslagsbanans utbyggnad

Byggandet av den nya depån i Molnby, Vallentunadepån, fortsatte enligt plan. I Åkersberga har byggandet av planskilda korsningar[24] fortsatt parallellt med projektering av den första etappen för stationsutbyggnaden. Byggstart skedde för anläggningsarbetet på delsträckan Täby Kyrkby-Kragstalund och för fordon x15p avslutades designfasen. Tidplanen för färdigställande sköts fram med ett år till 2024 och årets utgifter understeg budget med 380 miljoner kronor. Detta dels då järnvägsplanen överklagats vilket försenar dubbelspårsutbyggnaden, dels då upphandlingen av nya fordon överprövats.

Program Bussdepåer

Ombyggnation av befintlig byggnad och nybyggnation av Tomteboda bussdepå i Solna pågick under året och arbetet med Enlunda bussdepå på Ekerö återupptogs efter tidigare förseningar. Entreprenaden för Tomteboda har försenats då leverantören inte nått framdrift enligt tidplan, varför årets utgifter understeg budget med 100 miljoner kronor. Den totala investeringsprognosen ökade med 231 miljoner kronor, till följd av sex års försenad byggstart för Enlunda och en uppdaterad kalkyl för byggnationen. Prognosavvikelsen är inarbetad i investeringsplanen för Budget 2020. Tomtebodas färdigställande skjuts från 2020 till 2021 på grund av förseningar i byggstart då detaljplan och bygglov för bussdepån inte erhållits

Kollektivtrafikinvesteringar över 300 mkr

Mkr	Utgift 2019	Budget 2019	Budget avvikelse	Total utgift	Total prognos	Total Budget[1]	Total upparb. grad (%)	Färdig–ställande (år)
Program Roslagsbanans uppbyggnad	986	1 365	380	7 098	9 651	9 644	74%	2024
Program Bussdepåer	395	495	100	2 859	4 048	4 048	71%	2025
Program Slussen	96	23	–74	376	439	439	86%	2021/2022
Program Saltsjöbanan	77	45	–32	1 327	1 835	1 835	72%	2026
Program Tvärbana Norr Solnagrenen	32	25	–7	5 469	5 541	5 541	99%	2022
Program Spårväg City	73	66	–7	2 892	2 932	2 932	99%	2020
Program Pendeltåg	118	9	–109	11 804	11 804	11 712	101%	2019
Program Kistagrenen	493	696	203	1 171	4 936	4 936	24%	2024
Bussterminal Slussen	480	222	–258	1 096	2 618	2 618	42%	2023
Program Röda linjens uppgradering	170	1 088	918	5 484	10 710	10 710	51%	2024
SL LÅS (Program IT med säkerhetsaspekt)	27	76	48	314	401	401	78%	2021
C20 – uppgradering	129	199	70	447	1 453	1 453	31%	2023
Lågfrekvent underhåll Pendeltåg X60	8	16	9	414	449	449	92%	2020
Utbyte av hissar och rulltrappor	151	196	45	665	1 500	1 500	44%	2025
Rissne tunnelbanedepå	7	40	33	10	632	632	2%	2025
Tunnelbana till Nacka och Söderort[2]	551	1 119	568	2 111	23 092	13 654	15%	2030
Tunnelbana till Arenastaden[2]	172	299	127	881	6 022	4 214	21%	2028
Station Södra Hagalund[2]	49	97	48	141	1 295	1 282	11%	2028
Tunnelbana till Barkarby[2,3]	234	283	49	803	5 513	3 249	25%	2026
Depå[2]	142	196	54	386	4 389	3 481	11%	2025
Fordon[2]	2	3	1	7	2 521	2 389	0%	2024
Tunnelbana Älvsjö–Fridhemsplan[2]	0	0	0	0	13 631	14 266	0%	2034

[1] Enligt Region Stockholms Budget 2020, RS 2019–0829

[2] Det pågår en dialog mellan parterna i Stockholmsförhandlingen om hur finansieringen av kostnadsökningen för tunnelbaneobjekten inom Stockholmsförhandlingen ska lösas. Prognos för total medfinansiering kan därför inte anges. I totalprognosen har beloppen justerats för stabs– och driftskostnader samt justerats för index med två procent årligen. I tidigare totalbudget har denna justering inte skett för Älvsjö–Fridhemsplan.

[3] I totalprognos för Tunnelbana till Barkarby är separat avtal med Järfälla kommun avseende Veddestauppgången inkluderat.

[24] Planskild korsning avser där vägar och/eller järnvägar/spårvägar korsar varandra i skilda plan, det vill säga så att korsande rörelser kan ske samtidigt utan att påverka varandra.

enligt tidplan. Enlundas färdigställande förskjuts från 2020 till 2025 på grund av försenad detaljplan och lantmäteriförrättning för den nya fastigheten.

Program Slussen

Upprustningen av återstående broar över Söderström färdigställdes enligt plan i juli och slutbesiktning genomfördes i oktober 2019. Ett förnyat genomförandebeslut på 439 miljoner kronor, med 2021 som nytt år för färdigställande, fattades av trafiknämnden i februari. Årets utgifter översteg budget med 74 miljoner kronor vilket beror på ökade investeringsutgifter för upprustning av Söderströmsbron. År för färdigställande för teknikutrustning och elkraft för Slussen har skjutits fram från 2019 till 2022 på grund av förseningar kopplade till Stockholm stads arbeten kring Slussen samt förseningar i projektering och upphandling.

Program Saltsjöbanan

Under året slutfördes Neglingedepåns upprustning och Saltsjöbanans fordon utrustades med signalsäkerhetssystemet ATC. Systemhandlingar för Tattby och Fisksätra togs fram och systembeskrivningen för Henriksdal-Slussen fastställdes. Årets utgifter översteg budget med 32 miljoner kronor, dels på grund av försenad driftsättning av ATC[25] från 2018 till 2019, dels då upprustningsåtgärder för Neglingedepån och Londonviadukten försköts till 2019, dels på grund av oförutsedda kostnader för rivning av en anläggning vid Slussen. Den totala investeringsprognosen överstiger nu total budget med 165 miljoner kronor på grund av fördjupad kunskap efter utförda systemhandlingar, senareläggning av åtgärder samt utökade åtgärder för att uppfylla tillgänglighetskrav och framtida kapacitetsbehov. Avvikelsen är inarbetad i investeringsplanen för Budget 2020. År för färdigställande har skjutits från 2024 till 2026 beroende på Slussens tidplan samt eftersom en tidplan inte var fastställd vid tidpunkten för genomförandebeslutet.

Program Tvärbana Norr Solnagrenen

Under perioden utfördes provdrift av det digitala informationssystemet ATP S3R4 som del av färdigställandet av signalsäkerhetssystemet ATC. Den totala investeringsprognosen på tolv miljoner kronor har fördyrats och färdigställandet skjuts från 2020 till 2022 då signalsystemet inte har levererats enligt tidplan. Avvikelsen är inarbetad i investeringsplanen för Budget 2020. Total budget för genomförandebeslutet är 5 678 miljoner kronor.

Program Spårväg City

Om- och tillbyggnaden av spårvagnsdepån Alkärrshallen kom igång efter att detaljplanen vann laga kraft under försommaren. En minskad omfattning i ett av programmets projekt bidrar till att totalprognosen understeg totalbudget med 17 miljoner kronor, avvikelsen är inarbetad i investeringsplanen för Budget 2020. Den minskade omfattningen och 2015 års budgetnedskärning, som ledde till en etappvis byggnation av AGA-depån, har resulterat i att färdigställande prognostiseras till år 2020, från 2017.

Program Pendeltåg

Samtliga projekt i programmet avslutades 2019. Årets utgifter blev högre än budget och totalprognosen beräknas överstiga totalbudget med 93 miljoner kronor. Avvikelserna beror på domen i en tvist med Alstom Transport Deutschland GmbH och medförde utökade utgifter. All dokumentation tillhörande fordon X60B erhölls i slutet av året.

Program Tvärbana Norr Kistagrenen

Bron över Ulvsundaleden på Tvärbanans Kistagren lyftes på plats och arbetet vid Bromma flygplats fortgår enligt plan. På sträckan Bromma flygplats-Helenelund tilldelades totalentreprenad. Separata förberedande entreprenader upphandlades varav några påbörjades under året och under hösten startade leveransen av spårvagnarna A35. Årets utgifter understeg budget med 203 miljoner kronor vilket främst beror på att fordonsleverans av A35 till Kistagrenen delvis sköts fram då endast tre av åtta fordon levererades samt då tidplanen för Rissnedepån flyttades fram. Trafikstarten av den sista delsträckan Helenelund är planerad till hösten 2023.

Bussterminal Slussen

Arbetet med bergsprängning för bussterminalen pågick och uppnådde i slutet av året 20 procent av plan. Ersättningstrafik levererades enligt plan. Ett förnyat genomförandebeslut på 2 618 miljoner kronor fattades av fullmäktige i november i samband med Budget 2020. Årets utgifter översteg budget med 258 miljoner kronor vilket beror på större delbetalningar för förvärvet av ny Bussterminal vid Slussen till Stockholms stad. Betalningarna följer stadens upparbetning i entreprenader och under året var takten i entreprenaderna högre än budgeterat. Färdigställandeår i genomförandebeslutet är 2023 med risk för försening beroende på Stockholms stads utsprängning av Katarinaberget.

Program Röda linjens Uppgradering

Det första C30-fordonet levererades och provkörs framgångsrikt i tunnelbanesystemet. Transportstyrelsen godkände trafiksäkerheten och åtgärder planerades för it-system som används för tunnelbanans drift och underhåll. Årets utgifter understeg budget med 918 miljoner kronor vilket huvudsakligen beror på förskjutning av fordonsleveransen och den minskade omfattningen av programmet till följd av det tidigare hävda leverantörsavtalet. Den minskade omfattningen har resulterat i ett förnyat genomförandebeslut på 10 710 miljoner kronor, med färdigställande 2024, som regionfullmäktige fattade i november i samband med Budget 2020.

C20-uppgradering

Produktion av prototyper pågår. Årets utgifter understeg budget med 70 miljoner kronor vilket huvudsakligen beror på förskjutning i entreprenörens tid- och produktionsplaner. Ökade trygghetssatsningar, ny it-infrastruktur och installation av kameror i C20-vagnarna har resulterat i ett förnyat genomförandebeslut på 1 453 miljoner kronor som

[25] Automatic Train Control.

regionfullmäktige fattade i november i samband med Budget 2020.

Utbyte av hissar och rulltrappor

Årets utgifter understeg budget med 45 miljoner kronor vilket till största del beror på lägre utfall för ändrings- och tilläggsarbeten så att utgifter förskjutits från 2019 till 2020. Färdigställandet skjuts från 2019 till 2025 på grund av en begränsad leverantörsmarknad och eftersom en kort tidplan ger stor resenärspåverkan.

Tunnelbana till Nacka och Söderort

Alla nödvändiga tillstånd införskaffades under året för att starta produktionen av de stora bergentreprenaderna. Fem av totalt sex entreprenadkontrakt tilldelades för arbetstunnlar i Nacka och söderort. Bygghandlingsarbete pågick för huvudtunnlarna och anläggningarna för bland annat el och signalsystem, de så kallade BEST-anläggningarna.[26] Behov av rulltrappor och hissar projekterades och områdesvisa så kallade nyttjanderättsavtal tecknades. I juni gav mark- och miljödomstolen miljötillstånd. Detaljplanen för Stockholms stad vann under hösten laga kraft efter att överklagan avslagits och prövningstillstånd nekats. Även järnvägsplanen vann laga kraft under hösten efter att överklagande dragits tillbaka. Årets utgifter understeg budget med 568 miljoner kronor vilket beror på försenad byggproduktion främst på grund av den överklagade detaljplanen.

Tunnelbana till Arenastaden, inklusive Station Hagalund[27]

Upphandling har pågått under hela året för de två arbetstunnlarna. Entreprenadavtal för arbetstunnel Hagalund tilldelades i slutet av året och tilldelning av arbetstunneln i Hagastaden planeras till början av 2020. Projektering skedde av BEST-anläggningar och vändspåret i Åkeshov. Stockholms detaljplan vann laga kraft efter överklagan. Detaljplanen i Solna antogs i augusti men har överklagats av två parter. I augusti skickades järnvägsplanen till Trafikverket för prövning. Under fastställelsetiden pågår samverkan kring korsningspunkter med Trafikverkets anläggningar då genomförandeavtal för respektive korsningspunkt krävs innan planen fastställs. Årets utgifter understeg budget med 175 miljoner kronor vilket beror på att processerna för detaljplan och tillstånd har dragit ut på tiden.

Tunnelbana till Barkarby

Under året pågick byggandet av arbetstunnlar för tunnelbana till Barkarby och upphandling av rulltrappor. Arbete utfördes för att färdigställa förfrågningsunderlag för den stora bygg- och installationsentreprenaden samt för att ta fram avtal med Järfälla kommun för platser där samordning krävs. Anbudsutvärdering påbörjades i oktober i den stora upphandlingen av berg- och anläggningsentreprenad, Järfällatunneln, med beräknad tilldelning tidigt under 2020. Miljödom har erhållits och kommunernas detaljplaner är justerade. Årets utgifter understeg budget med 49 miljoner kronor. Avvikelsen beror främst på en något senare start och långsammare framdrift för en av arbetstunnelentreprenaderna.

Depå Högdalen

Järnvägsplanen för depå i Högdalen granskades under sensommaren av allmänhet, berörda verksamheter och myndigheter. Under året har lösningar inom depåområdet fastställts och en upphandlingsstrategi har tagits fram. Samråd av ny anslutning till Farstagrenen avslutades i början av året. I juni lämnades tillståndsansökan in till mark- och miljödomstolen och miljökonsekvensbeskrivningen för järnvägsplanen skickades till Länsstyrelsen för godkännande. Ett genomförandebeslut i linje med Stockholmsförhandlingen fattades av regionfullmäktige i september. Beslutet innebär utökade medel och beslut om att genomföra entreprenadupphandlingar och produktionsstart. Årets utgifter understeg budget med 54 miljoner kronor. Avvikelsen beror på 2018 års omtag i projekteringsarbetet efter ändrade förutsättningar i depåutbyggnadens lokalisering och omfattning vilket ledde till viss förskjutning under 2019.

Digitalisering

Ett program för att skapa nästa generations biljettsystem pågår. Senast 2023 ska det fullt ut ersätta dagens biljettsystem och underlätta vardagen för resenärerna. I oktober lanserades en ny biljettyp i det mobila biljettsystemet och resenärerna kan nu köpa och validera 24-timmarsbiljetter i appen. Det går även att validera de digitala så kallade Movingobiljetterna[28] i SL-trafiken.

För utbyggnaden av tunnelbanan ska arbetet med digitalisering dels skapa nytta för de invånare och andra som påverkas under byggfasen, dels ge medarbetare översikt över och hjälp med bearbetning av de enorma mängder dokument som produceras i projekten. En SMS-tjänst har tagits fram som skapar nytta för närboende vid sprängning. Leveranser från projektörer av tunnelbanan ska kvalitetsgranskas automatiskt. Förutom att det i sig sparar tid bedöms fler fel kunna upptäckas i ett tidigt skede.

Anmodan

Trafiknämnden arbetade under 2019 med fem anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Regionledningskontorets bedömning är att trafiknämnden aktivt arbetat med de råd och anvisningar som regionstyrelsen påtalat i samband med delårsredovisningen 2019. Arbetet med anmodanden har genomförts med avvikelse avseende högre kostnader för konsulter än planerat och integrering av informationssäkerhet i befintliga styrnings- och uppföljningsprocesser. Trafiknämnden redovisar att kostnaderna för konsulter har ökat med cirka elva miljoner kronor eller 28 procent då konsultväxling inte skett i den takt som planerats. Arbetet med att genomföra punkter i handlingsplanen för informationssäkerhet fortsätter under 2020.

Förvaltningen för utbyggd tunnelbana har under 2019 arbetat med fem anmodanden. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

[26] BEST står för Bana, El, Signal, Tele.

[27] Station Hagalund redovisas som ett separat investeringsobjekt i budget för 2018 och 2019, men arbetet utförs och redovisas inom samma projekt som Tunnelbana till Arenastaden.

[28] Movingobiljetter är pendlarbiljetter för regionala och lokala resor.

Tillväxt- och regionplanenämnden

Tillväxt- och regionplanenämnden fullgör Region Stockholms ansvar för regional fysisk planering enligt plan- och bygglagen samt regionens uppgifter enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar, förutom vad avser länsplan för transportinfrastruktur samt de andra uppgifter som ligger under regionstyrelsen. I nämndens ansvar ingår att ta fram regional utvecklingsplan/utvecklingsstrategi för Stockholmsregionen (den så kallade RUFS) liksom samordning och kunskapsunderlag kopplat till bland annat samhällsbyggnad, trafikplanering utom kollektivtrafik, strategisk kompetensförsörjning och näringslivsutveckling. Arbetet bedrivs i samverkan med bland annat kommunerna. Region Stockholm är huvudfinansiär av Skärgårdsstiftelsen och nämnden ansvarar för regionens åtaganden gentemot stiftelsen och för att stiftelsens verksamhet följs upp. Tillväxt- och regionplanenämnden tillgodoser också Region Stockholms behov av allmän statistikinformation för planeringen inom övriga verksamheter.

Mål

Tillväxt- och regionplanenämndens övergripande mål Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt mäts genom två mål: En regionplanering i framkant och Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft.

En regionplanering i framkant

Utfallet för indikatorn *Kommunala planers överensstämmelse med plankartan i RUFS* bygger på en analys av samtliga kommuners översiktsplaner. Målvärdet uppnåddes inte. Majoriteten av planerna togs fram innan RUFS 2050 antogs (under 2019 tillkom inga nya eller reviderade översiktsplaner) och i föregångaren RUFS 2010 är bebyggelsestrukturen inte lika väl anpassad till förutsättningarna i länets olika delar som i RUFS 2050. Bedömningen är därför att det finns goda förutsättningar för ett utfall över 80 procent när de nu gällande översiktsplanerna successivt revideras.

Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft

Utfallet för indikatorn *Antalet nystartade företag per 1 000 invånare* mäts genom statistik som tillgängliggörs av myndigheten Tillväxtanalys. Utfallet för 2019 kommer att redovisas under första halvåret 2020 och en korrekt bedömning av måluppfyllelse har inte kunnat göras. Utfallet i tabellen ovan är därför preliminärt och kommer att uppdateras i delårsrapporten för 2020. Den preliminära bedömningen är dock att målvärdet inte uppnås.

Ekonomiskt resultat

Tillväxt- och regionplanenämnden gavs 2019 ett utökat uppdrag för att fullgöra uppgifter inom Region Stockholms regionala utvecklingsansvar. Under året verkställde nämnden de två uppdragen om att permanenta det regionala cykelkansliet samt att inrätta ett klimatkansli.

Nämndens utökade uppdrag medförde ett behov av ökade personalresurser och nyrekryteringar skedde löpande under året. Att tjänsterna tillsattes löpande var den främsta anledningen till att personalkostnaderna uppgick till 12 miljoner kronor motsvarande 22 procent lägre än budget. De lägre personalkostnaderna omfördelades till köp av konsulttjänster, inhyrd personal, högre it-kostnader samt övriga kostnader. Hållbarhets-, skärgårds- och fraktanslaget upparbetades i sin helhet. Det fastställda resultatkravet för 2019 överträffades och resultatet landade på en miljon kronor jämfört med det budgeterade nollresultatet, vilket motsvarar 0,5 procent av omsättningen.

Digitalisering

Nämnden utvecklar digitala tjänster bland annat med hjälp av fokusgrupper för att säkerställa att arbetet förankras och utgår från användares behov. Ett exempel på digitaliseringsinitiativ är att nämnden i samarbete med trafiknämnden och Waxholmsbolaget investerat i och utvecklat fraktbidragsportalen, en digital tjänst som på ett mer effektivt och enklare sätt hanterar skärgårdsföretagens ansökan om fraktbidrag. Medarbetare och chefer erbjuds introduktion till och utbildning i nya digitala tjänster.

Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt

Mål och indikator	Utfall 2019	Mål 2019	Utfall 2018	Uppfyllt 2019
En regionplanering i framkant				**Uppfylls ej** ●
Kommunala planers överensstämmelse med plankartan i RUFS	79%	≥ 80 %		Uppfylls ej ●
Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft				**Uppfylls ej** ●
Antal nystartade företag per 1000 invånare	14	≥ 16		Uppfylls ej ●

Ekonomiskt resultat

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Tillväxt- och regionplanenämnden	1,0	0,0	1,0	0,5 %	0,6

Inom Region Stockholms samarbete med Kungliga Tekniska högskolan har tillväxt- och regionplaneförvaltningen tillsammans med trafikförvaltningen gjort en forskningsutlysning inom området digitalisering och öppna data.

Anmodan

Tillväxt och regionplanenämnden arbetade 2019 med tre anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen under 2019. Regionledningskontoret bedömning är att nämnden i allt väsentligt arbetat med de råd och anvisningar som påtalats i samband med delårsredovisning 2019. Arbetet med anmodanden har genomförts med avvikelse avseende högre kostnader för konsulter än planerat. Nämnden redovisar att konsultkostnaderna är 7,7 miljoner kronor eller 28,5 procent högre än planerat. Nämnden arbetar aktivt med konsultväxling men bedömer att ytterligare minskning av konsultbudgeten inte är aktuell eftersom ett utrymme på minst tre miljoner kronor behövs för att periodvis stärka upp analyskompetensen.

Fastighets- och servicenämnden

Fastighets- och servicenämnden bildades den 1 januari 2019 och ansvarar genom Locum AB för Region Stockholms fastighetsbestånd, med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Nämnden ska långsiktigt utveckla sitt fastighetsbestånd. Nämnden ska vidare ansvara för Projektavtalet mellan Region Stockholm och Swedish Hospital Partners AB avseende Nya Karolinska Solna samt för dispositionsrätten och ersättning för denna gentemot Karolinska Universitetssjukhuset. Därmed övertog fastighets- och servicenämnden ansvaret från regionstyrelsen i dessa frågor. Nämnden ska även mot ersättning tillhandahålla it- och servicetjänster i enlighet med nämnders och bolags beställningar. Fastighets- och servicenämndens verksamhet är uppdelad i två förvaltningar, fastighetsförvaltningen och serviceförvaltningen.

Ekonomiskt resultat

Under 2019 fokuserade Locum AB på förvaltningsuppdraget och genomförandet av ett stort antal byggprojekt i vårdens fastigheter. En beredning för fastighetsomställning inrättades med uppdrag att bevaka frågor som rör energieffektivisering, fastighetsnära energiproduktion och laddmöjligheter samt klimatanpassning.

Fastighets- och servicenämndens resultat för perioden uppgick till 485 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse med 125 miljoner kronor jämfört med budgeterat resultat. Avvikelsen i jämförelse med budgeterat resultat motsvarar två procent av omsättningen. Resultatet fördelar sig mellan fastighetsförvaltningen, som redovisar ett resultat på 485 miljoner kronor, och serviceförvaltningen vars resultat landade på -0,2 miljoner kronor jämfört med det budgeterade nollresultatet.

Fastighetsförvaltningen ökade hyresintäkterna under året främst från färdigställda lokaler för regionens egna nämnder och bolag. Även högre försäljning av tjänster och fastighetsnät bidrog till förvaltningens positiva avvikelse på 125 miljoner kronor. De högre intäkterna från försäljning av fastighetsnät genererades av mer arbete än förväntat i de strategiska fastighetsinvesteringarna som budgeterats utifrån försiktighetsprincipen. På kostnadssidan blev kostnaderna lägre än förväntat i samband med driftsättningen av nya behandlings- och vårdbyggnader på Södersjukhuset AB och Danderyds Sjukhus AB.

Serviceförvaltningens resultat på –0,2 miljoner kronor fördelar sig med –1,4 miljoner kronor för SF IT och –5,4 miljoner kronor för Berga naturbruksgymnasium med anledning av ökade personalkostnader. Inom övrig verksamhet blev utfallet 6,7 miljoner kronor, främst beroende på en förskjutning i tid inom projektet Samlokalisering.

Investeringar

Fastighets- och servicenämnden ansvarar för investeringar i Region Stockholms fastighetsbestånd[29] och försörjning av informationsteknik[30]. Årets investeringsbudget för nämnden ligger på 5 801 miljoner kronor och fördelas främst på investeringar i fastigheter, utrustning och informationsteknik.

Årets utgifter avseende fastighetsinvesteringar[31] uppgick till 3 459 miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 89 procent i förhållande till årets budget på 3 886 miljoner kronor. Årets utgifter understeg årets budget med 427 miljoner kronor vilket främst beror på ej genomförda ospecificerade[32] nyinvesteringar i fastigheter.

På Danderyds Sjukhus AB färdigställdes en ny akutvårdsbyggnad som

Ekonomiskt resultat Fastighets– och servicenämnden

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Fastighets– och servicenämnden	485,0	359,9	125,1	2,0 %	910,7
varav Serviceförvaltningen	*–0,2*	*0,0*	*–0,2*	*0,0 %*	*32,5*
varav Fastighetsförvaltningen	*485,2*	*359,9*	*125,3*	*2,4 %*	*878,2*

29 Exklusive kollektivtrafikens fastigheter som trafiknämnden ansvarar för.

30 Exklusive kollektivtrafikens försörjning av informationsteknik som trafiknämnden ansvarar för.

31 Nämndens utrustningsinvesteringar kopplade till fastighetsinvesteringar för genomförande av Framtidsplan för hälso- och sjukvården, vilka särredovisas.

32 Fastighetsinvesteringar vars totalbudget understiger 100 miljoner kronor.

togs i drift under hösten. En första etapp av modernisering och teknisk upprustning av vårdavdelningar vid Danderyds Sjukhus AB slutfördes.

På Södersjukhuset AB färdigställdes en ny behandlingsbyggnad och en ny vårdbyggnad som togs i drift under hösten.

En ny byggnad med operation, intervention, röntgen och sterilteknik slutfördes på Huddinge sjukhusområde.

På Huddinge sjukhusområde slutfördes ombyggnation av 120 allmänpsykiatriska vårdplatser och vid Nacka sjukhus byggdes 96 slutenvårdsplatser för psykiatri färdigt.

Vid Södertälje Sjukhus AB färdigställdes en ny, totalrenoverad vårdbyggnad som togs i drift under hösten.

Ny- och ombyggnation av N-kvarteret, tidigare Thorax, vid Karolinska Universitetssjukhuset Solna slutfördes och överlämnades till sjukhusverksamheten.

Tabellen redovisar större[33] fastighetsinvesteringar inom hälso- och sjukvården som pågår under året. Väsentliga händelser och större avvikelser för 2019 kommenteras nedan.

Ny behandlingsbyggnad, Danderyds Sjukhus AB

Den nya behandlingsbyggnaden har färdigställts och togs i drift av Danderyds Sjukhus AB i oktober. Arbete med mindre service- och garantiåtgärder pågår. Ett antal sena programändringar som inneburit en fördyrad produktion medförde att årets utgifter översteg budget med 27 miljoner kronor samt att total prognostiserad utgift bedöms överskrida total budget för investeringen med 53 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse på tre procent.

Ombyggnad till vårdavdelningar etapp 1, Danderyds Sjukhus AB

Ombyggnationerna av vårdavdelningar etapp 1 vid Danderyds Sjukhus AB har färdigställts och överlämnats till verksamheten. Lägre utgifter för genom-

Fastighetsinvesteringar inom Hälso- och sjukvård

Mkr	Utgift 2019	Budget 2019	Budget avvikelse	Total utgift	Total prognos	Total Budget	Total upparb. grad (%)	Färdig–ställande (år)
DS Ny behandlingsbyggnad 52	236	209	–27	1 886	1 882	1 829	103%	2019
DS Omb till vårdavd. etapp 1 inkl tekn uppr	34	25	–9	547	556	608	90%	2019
S:t Göran vårdavd och behandl inkl tekn uppr	723	541	–182	1 553	2 537	2 337	66%	2022
Ny– och ombyggnation av Södertälje Sjukhus	101	13	–88	1 219	1 251	1 200	102%	2019
SÖS Ny bgn västläge– behandlbgn inkl tekn uppr	241	194	–47	2 301	2 411	2 382	97%	2020
SÖS Ny byggnad västläge – vårdbyggnad	82	61	–21	745	749	763	98%	2019
SÖS–By 74 – Nytt försörjningskvarter	16	20	4	552	555	578	95%	2018
Sollentuna – vårdavd, entré inkl tekn uppr	146	106	–40	1 093	1 207	1 207	91%	2020
Nacka – vårdavdelningar	142	45	–97	376	400	400	94%	2019
HS Ny– och ombyggnation av operation (CHOPIN)	315	414	99	1 574	1 787	1 940	81%	2020
Allmänpsykiatri enkelrum, HS	21	37	16	118	120	140	84%	2019
Ny– och ombyggn av N–kvarteret (tidigare Thorax)	138	134	–4	456	500	543	84%	2019
HS–utbyggnad av brandlarm	9	3	–6	107	113	109	98%	2019
HS – Anpassning 2 avd/år	50	70	20	103	272	272	38%	2020
HS – Anpassning avdelningar, etapp 2	6	39	33	6	423	423	1%	2024
HS–ombyggnad mottagning, 2 per år	48	32	–16	52	128	128	41%	2020
HS–ombyggnad mottagningar, etapp 2	0	26	26	0	266	266	0%	2024
HS Ny– och ombyggnad av akutmottagning	13	30	17	16	190	190	8%	2022

33 Fastighetsinvesteringar vars totalbudget överstiger 100 miljoner kronor.

förda entreprenader än ursprungligen budgeterat, och få ändringsarbeten under ombyggnationerna, medför att total prognostiserad utgift bedöms bli 52 miljoner kronor lägre än total budget för investeringen, vilket motsvarar en avvikelse på nio procent.

Vårdavdelningar och behandling, S:t Görans Sjukhus AB

Installations- och ytskiktsarbeten pågår för de två nya byggnaderna på sjukhusområdet. Parallellt med nybyggnationerna pågår ombyggnation av operationsavdelning i befintlig vårdbyggnad. Ett förnyat genomförandebeslut godkändes av fullmäktige under 2018, LS 2017–1137. En viss förskjutning av tidplanen samt tidigareläggning av produktion medförde att årets utgifter översteg budget med 182 miljoner kronor. Total prognostiserad utgift bedöms överstiga total budget med 200 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse på nio procent, med anledning av fördyringar i entreprenaden. Total budget för investeringen sågs över i samband med budgetprocessen 2020 och budgeten för investeringen har utökats med 200 miljoner kronor.

Ny- och ombyggnation, Södertälje Sjukhus AB

Etapp två av ombyggnationen av en vårdbyggnad har färdigställts och byggnaden togs i drift av Södertälje Sjukhus AB i oktober. En förhandling om slutreglering av etapp ett av nybyggnationen av behandlingsbyggnaden pågår och det finns risk för mindre överskridande av investeringens totalbudget. Tidplanen försköts delvis till 2019 vilket medförde att årets utgifter översteg budget med 88 miljoner kronor.

Ny byggnad västläge, behandlingsbyggnad vid Södersjukhuset AB

Den nya behandlingsbyggnaden har färdigställts och togs i drift av Södersjukhuset AB i oktober. Delprojekt med akutmottagning och ambulanshall har färdigställts och överlämnats till Södersjukhuset AB. Produktion pågår med delprojekt ny akutentré med planerad driftsättning under kvartal tre 2020. Viss förskjutning av tidplan har skett till 2019 som medförde att årets utgifter översteg årets budget med 47 miljoner kronor. Det påverkar inte tiden för färdigställandet. Total prognostiserad utgift för investeringen bedöms dock överstiga total investeringsbudget med 29 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse på en procent, med anledning av tillkommande arbeten i pågående delprojekt.

Ny byggnad västläge, vårdbyggnad vid Södersjukhuset AB

Den nya vårdbyggnaden har färdigställts och togs i drift av Södersjukhuset AB i november. Med anledning av utgifter för markarbeten översteg årets utgifter årets budget med 21 miljoner kronor. Total prognostiserad utgift bedöms bli 14 miljoner kronor lägre än total investeringsbudget för investeringen, vilket motsvarar en avvikelse på två procent.

Byggnad 74 – Nytt försörjningskvarter, Södersjukhuset AB

Försörjningskvarteret på Södersjukhuset AB färdigställdes och togs i drift under 2018. Årets utgifter avser fördelning av gemensamma entreprenadkostnader för behandlings- och vårdbyggnaden samt försörjningskvarteret på Södersjukhuset AB. Total prognostiserad utgift bedöms bli 23 miljoner kronor lägre än total budget för investeringen, vilket motsvarar en avvikelse på fyra procent.

Vårdavdelningar, entré, Sollentuna sjukhus

Arbete pågår med funktionsprovningar med fokus på färdigställande och driftsättning. Delar av Sollentuna sjukhus har överlämnats till verksamhet under december. Förskjutning av tidplan har skett till 2019 vilket medfört att årets utgifter översteg budget med 40 miljoner kronor. Slutbesiktning av sjukhuset är planerad till slutet av januari 2020 innebärande fortsatta utgifter under början av 2020. Total prognostiserad utgift bedöms inrymmas inom total budget för investeringen.

Vårdavdelningar Nacka sjukhus

I en första etapp har 96 psykiatriska vårdplatser skapats på Nacka sjukhus. Etapp 1 har färdigställts och överlämnats. Tidplanen har förskjutits till 2019 vilket medförde att årets utgifter översteg budget med 97 miljoner kronor. Detta har inte påverkat färdigställandetidpunkt och total prognostiserad utgift bedöms rymmas inom total budget för investeringen.

Ny- och ombyggnation av operation och radiologi, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge

Ny- och ombyggnationen har färdigställts och överlämnats till verksamheten. Utgifterna för riskkostnader och entreprenad har blivit lägre än ursprungligen budgeterat varför årets utgifter understeg budget med 99 miljoner kronor och total prognostiserad utgift bedöms bli 153 miljoner kronor lägre än total budget för investeringen, vilket motsvarar en avvikelse på åtta procent.

Ny- och ombyggnation N-Kvarteret

Investeringen avser ny- och ombyggnation av N-kvarteret, tidigare Thorax, på Karolinska Universitetssjukhuset Solna. Investeringen har färdigställts och överlämnats till verksamheten. Arbete med garantiåtgärder och vissa injusteringar av tekniska system pågår. På grund av lägre utgifter för genomförd entreprenad än budgeterat beräknas total prognostiserad utgift bli 43 miljoner kronor lägre än total budget för investeringen, vilket motsvarar en avvikelse på åtta procent.

Nya Karolinska Solna

Investeringar för Nya Karolinska Solna består i huvudsak av medicinteknisk utrustning och IKT[34]. Årets utgifter för Nya Karolinska Solna uppgick till 368 miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 104 procent i förhållande till årets budget på 354 miljoner kronor. Årets utgifter översteg årets budget med 14 miljoner kronor vilket bland annat beror på försenade leveranser inom IKT och försenade tidplaner

34 IKT står för information, kommunikation och teknik.

för utrustning för strålbehandling och system för patientmonitorering. Den totala investeringsbudgeten för projekten överskrids inte.

Utrustningsinvesteringar

Utrustningsinvesteringarna är kopplade till regionens investeringar i fastigheter för genomförande av Framtidsplan för hälso- och sjukvården. De omfattar medicinteknisk utrustning, IKT och inredning. Årets budget uppgick till 1 535 miljoner kronor fördelat mellan 30 procent på Karolinska Universitetssjukhuset, 31 procent på Danderyds Sjukhus AB, 26 procent på Södersjukhuset AB, åtta procent på Stockholms läns sjukvårdsområde och två procent på Södertälje Sjukhus AB.

Årets utgifter uppgick till 1 237 miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 81 procent i förhållande till budget. Årets utgifter understeg budget med 298 miljoner kronor vilket främst beror på att inköp av utrustning inte gjordes till Sollentuna sjukhus samt på att utrustningsinvesteringar till ny- och ombyggnation av operation och radiologi på Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge skedde i mindre omfattning än budgeterat.

Årets utgifter för serviceförvaltningen uppgick till 227 miljoner kronor, vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 60 procent i förhållande till årets budget på 380 miljoner kronor. Årets budget fördelades mellan 67 procent för informationsteknik, 32 procent för samlokalisering och en procent för Berga naturbruksgymnasium.

Årets budget för informationsteknik uppgick till 255 miljoner kronor fördelades med 37 procent till it-arbetsplatser och 63 procent till lagring, servrar och nätverk. Årets utgifter understeg budget med 71 miljoner kronor. Avvikelsen beror främst på tidsförskjutningar i pågående investeringar i it-infrastrukturen, som exempelvis i nybyggnationerna på Karolinska Universitetssjukhuset Solna, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge, Lindhagensgatan och Södersjukhuset AB, samt tidsförskjutningar i investeringar i nätutrustning.

Investeringsbudgeten för samlokaliseringen övergick från och med 2019 till fastighets- och servicenämnden från regionstyrelsen och årets budget uppgick till 121 miljoner kronor. Årets utgifter understeg budget med 80 miljoner kronor och avvikelsen beror på samlokaliseringsprojektets komplexitet och omfattning som lett till att tidplanen har förlängts och projektavslut senarelagts.

Årets budget för Berga naturbruksgymnasium uppgick till fyra miljoner kronor och årets utgifter understeg budget med två miljoner kronor.

Digitalisering

Fastighets- och serviceförvaltningen bildades under 2019 och är under uppbyggnad vad gäller ingående verksamhet, processer och rutiner. Under 2020 kommer förvaltningen att integrera digitalisering och innovation i verksamhetsplaneringen. I syfte att förenkla och effektivisera hanteringen med avtalssignering har ett test genomförts med elektronisk signering av beslut. Fastighets- och servicenämnden hänvisar i övrigt till den digitalisering som utförs av Locum AB.

Anmodan

Fastighets- och servicenämnden arbetade under 2019 med fyra anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes med avvikelse avseende högre kostnader för användning av konsulter än planerat liksom när det gäller att integrera informationssäkerhet i styrnings- och uppföljningsprocesser. Serviceförvaltningen redovisar att konsultkostnaderna är 12,1 miljoner kronor eller elva procent högre än budgeterat för 2019. Konsultkostnaderna har främst ökat inom it-verksamheten och ett åtgärdsprogram är initierat för att sänka dem.

Färdtjänstnämnden

Färdtjänstnämnden bildades den 1 januari 2019 och ansvarar för särskilt anordnade transporter för personer med funktionshinder enligt lagen om färdtjänst, gällande avtal mellan Region Stockholm och länets kommuner samt lagen om kollektivtrafik avseende färdtjänstresor. All trafik utförs av trafikentreprenörer som upphandlats i konkurrens.

Mål

Färdtjänstnämnden uppfyller målvärdet för indikatorn *Nöjda resenärer i särskild kollektivtrafik*.

Andelen nöjda resenärer inom särskild kollektivtrafik var 86 procent vilket innebär att indikatorn uppnådde sitt målvärde. Nöjdheten varierade mellan månaderna men det fanns ett samband mellan bra tidspassning och nöjda resenärer.

Resande

Antalet resenärer med tillstånd för färdtjänst ökade med 593 tillstånd till 68 354 vilket var under målvärdet 71 000 tillstånd.

Antalet resande inom särskild kollektivtrafik minskade med 2,5 procent jämfört med 2018. Den 1 januari 2019 begränsades tilldelningen av fritidsresor till 500 per år för resenärer med tillstånd för rullstolstaxi, samtidigt som tilldelningen för färdtjänsttaxi ökade till 216 fritidsresor per år. Det lägre utfallet förklaras även av att ett begränsat antal fordon funnits till förfogande. Det nya taxiavtalet som trädde i kraft i april 2019 gav ökad tillgänglighet i form

Färdtjänstnämnden

Indikator	Utfall	Mål värde nämnd	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Nöjda resenärer – särskild kollektivtrafik	86 %	≥86 %	Uppfylls ●	≥86 %

*Måluppfyllelse mäts i relation till nämndens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

av fler fordon men minskningen under det första kvartalet var så stor att antalet resor förblev på en lägre nivå för helåret. För sjukresor ger vårdenheterna ut fler tillstånd än tidigare.

Ekonomiskt resultat

Färdtjänstnämndens resultat uppgick till 108 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse med 108 miljoner kronor jämfört med budgeterat resultat. Avvikelsen motsvarar 6,2 procent av omsättningen. Avvikelsen förklaras främst av lägre kostnader för köpt trafik vilket huvudsakligen är en följd av färre antal utförda resor med färdtjänsttaxi och rullstolstaxi samt till viss del av vitesbelopp från leverantörer.

Det nya avtalet förväntas leda till att resandet fortsätter att öka under 2020 vilket även får till effekt att kostnaderna för köpt trafik förväntas öka.

Investeringar

Nämndens pågående investeringar inkluderar ett nytt systemstöd för färdtjänstverksamheten samt utveckling av en ny applikation. Årets utgifter understeg budget med 28,4 miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 52 procent. Avvikelsen beror på att det nya tillståndssystemet för färdtjänst har varit mer komplext än förväntat och att leveranser från externa leverantörer har försenat projektet vilket resulterat i förskjutning av budgeterade utgifter.

Digitalisering

Under 2019 utvecklades en digital applikation för färdtjänstverksamheten som underlättar för kunden att hantera sina bokningar. Ett nytt sammanhållet systemstöd färdigställdes också för kundärenden, orderhantering och produkthantering. Systemet riktar sig till såväl trafiknämndens privatkunder och företagskunder som till färdtjänstverksamhetens kunder.

Anmodan

Färdtjänstnämnden arbetade under 2019 med fyra anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Regionledningskontorets bedömning är att färdtjänstnämnden i allt väsentligt arbetat med de råd och anvisningar som regionstyrelsen påtalat i samband med delårsredovisningen 2019. Arbetet har genomförts med avvikelse avseende högre kostnader för konsulter än planerat och integrering av informationssäkerhet i styrnings- och uppföljningsprocesser. Färdtjänstnämnden köper förvaltningstjänster från trafikförvaltningen vilket innebär att det som ovan beskrivits om trafikförvaltningens anmodanden även gäller färdtjänstnämnden.

Kulturnämnden

Kulturnämnden leder Region Stockholms verksamhet inom kulturområdet. Nämnden ska främja kultur i Stockholmsregionen, ekonomiskt stödja organisationer i kulturskapandet och verka för kvalitet och mångfald inom kulturområdet. Arbetet bedrivs i samverkan med bland annat kommunerna. Nämnden driver arbetet med konstnärlig gestaltning och kulturell verksamhet i hälso- och sjukvården och ger Region Stockholms övriga nämnder anvisningar om åtgärder för vård och underhåll av regionens konstbestånd. Kulturnämnden är även regionens arkivmyndighet. Region Stockholm är huvudfinansiär av Stockholms Konserthusstiftelse vad gäller fastigheten och kulturnämnden ansvarar för regionens åtaganden gentemot stiftelsen och för att stiftelsens verksamhet följs upp.

Mål

Kulturnämndens övergripande mål om en fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet mättes med två mål: Strategiskt samordnat kultur- och föreningsliv samt Kultur och konstnärliga uttryck som integrerad del av regionernas verksamheter för välbefinnande och trygghet. Eftersom båda dessa uppfylldes har målet uppnåtts 2019.

Resande särskild kollektivtrafik

Totalt tusental	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Utfall* 2018	Förändring %
Särskild kollektivtrafik. Antal resor**	3 968	4 317	–8,1 %	4 071	–2,5 %

*Föregående års värden kan skilja sig mot tidigare rapporterade värden då justeringar görs retroaktivt.

** Innefattar färdtjänstresor, sjuk- och tjänsteresor.

Ekonomiskt resultat färdtjänstnämnden

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Färdtjänstnämnden	107,7	0,0	107,7	6,2 %	67,5

*Föregående års värden kan skilja sig mot tidigare rapporterade värden då justeringar görs retroaktivt.

** Innefattar färdtjänstresor, sjuk- och tjänsteresor.

Strategiskt samordnat kultur- och föreningsliv

Indikatorn *Andel kommuner samt företrädare för kultur- och föreningslivet som anser att regionen på ett tydligt sätt strategiskt samordnar länets kultur- och föreningsliv* mäts genom en enkät som besvarades av 500 deltagare från regionens kultur- och föreningsliv i samband med evenemanget Stockholmstinget i november 2019. Andelen som svarade ja på frågan om Region Stockholm tydligt samordnar regionens kultur- och föreningsliv uppgick till 80 procent. Kommunala företrädare har alltså inte tillfrågats specifikt under 2019 (även om många kommuner fanns representerade vid nämnda event) och mätmetoden utvecklas under 2020. Målvärdet bedöms dock vara uppnått för 2019.

Kultur och konstnärliga uttryck som integrerad del av regionens verksamheter för välbefinnande och trygghet

Målvärdet för indikatorn *Andel av fastighetsinvesteringarna i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning* uppnåddes 2019. Utfallet är 1,5 procent vilket ligger inom ramen för målvärdet 1–2 procent.

Ekonomiskt resultat

Kulturnämndens resultat uppgick till två miljoner kronor, att jämföra med en budget på noll miljoner kronor. Avvikelsen motsvarar 0,4 procent av omsättningen. Orsaken är lägre personalkostnader med anledning av vakanta tjänster inom regionarkivet.

Investeringar

Nämndens investeringar avser ombyggnation av lokaler på Södermalmsallén till ett behovsanpassat arbetssätt samt inköp av möbler och AV-utrustning. Årets utgifter understeg budget med sju miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetningsgrad på tio procent. Avvikelsen beror dels på att projektet är försenat och att utgifterna kommer att belasta 2020, dels på att fyra miljoner kronor till regionarkivet inte användes då behovet var mindre än beräknat.

Digitalisering

Kulturnämnden har tagit fram en plan för digitalisering av interna processer och arbetssätt och en kompetensutvecklingsplan för digitalisering. En plan för extern digitalisering har påbörjats. Medarbetarna har fått utbildning i flera it-verktyg och de tekniska förutsättningarna för att arbeta utanför kontoret har förbättrats. Verksamhetsbaserad informationsredovisning har införts vilket innebär att informationen blir mer transparent och lättåtkomlig. Regionarkivet är sedan årsskiftet redo att starta överflyttningen av vårdinformation till nya E-arkiv 3.0.

Anmodan

Kulturnämnden arbetade under 2019 med fem anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes med avvikelse avseende högre kostnader för konsulter än planerat. Kulturförvaltningen redovisar att konsultkostnaderna är 2,5 miljoner kronor eller 84 procent högre än planerat och främst gäller konsulttjänster inom området e-tjänster för arkivering samt fördjupad granskning av ekonomisk information.

Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet

Mål och indikator	Utfall 2019	Mål 2019	Utfall 2018	Uppfyllt 2019
Strategiskt samordnat kultur- och föreningsliv				**Uppfylls** ●
Andel kommuner samt företrädare för kultur- och föreningslivet som anser att regionen på ett tydligt sätt strategiskt samordnar länets kultur- och föreningsliv	80,0 %	≥ 75 %	[1)]	Uppfylls ●
Kultur och konstnärliga uttryck som integrerad del av regionens verksamheter för välbefinnande och trygghet				**Uppfylls** ●
Andel av fastighetsinvesteringarna i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning	1,5 %	1–2 %	1,4 %	Uppfylls ●

1) Indikatorn är ny för 2019

Ekonomiskt resultat kulturnämnden

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Kulturnämnden	2,1	0,0	2,1	0,4 %	2,6

Vårdens kunskaps-styrningsnämnd

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska utöva ledning av kunskapsstyrnings-organisationen och sakkunnighet-strukturen inom Region Stockholms hälso- och sjukvård. Nämnden leder *kunskapsstyrningen i uppdraget att delta i det regionala och nationella arbetet med nivåstrukturering* och ansvarar för att Region Stockholm når antibiotikamålet och vaccinationsgraden håller nationellt fastställd nivå. Nämnden inrättades den första januari 2019 och har under året byggt upp sin verksamhet. Under 2020 kommer nämnden fatta besluta om en patientsäkerhetsplan som kommer att utgå från Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024.

Mål

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd uppfyller målvärdet för indikatorn *Antibiotikaförskrivning*.

Antibiotikaförbrukningen, mätt som uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare och år, fortsatte att minska i Region Stockholm under 2019. I november 2019 låg nivån på 295 uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare och 12-månadersperiod. Det var den lägsta nivån på flera decennier.

Minskningen i antalet uthämtade antibiotikarecept var 5,9 procent under året, att jämföra med en minskning med 3,5 procent för riket. Minskningen skedde för alla åldersgrupper men särskilt för barn och ungdomar med undantag för gruppen 90 år och äldre där antibiotikaförskrivningen ökade något. Antalet uthämtade antibiotikarecept från digitala vårdgivare ökade däremot. Det är en fortsatt utmaning att följa upp digital förskrivning och att nå digitala vårdgivare med information om återhållsam antibiotikaförskrivning.

Ekonomiskt resultat

Kostnaderna för vårdens kunskaps-styrningsnämnd utgörs av ersättningar till hälso- och sjukvårdsnämnden för kunskapstjänster som utförs inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen och som under 2019 uppgick till 383 miljoner kronor. Nämndens resultat 2019 uppgick till 44 miljoner kronor, vilket motsvarar 10,2 procent av omsättningen. Merparten av de avdelningar och enheter som ingår i vårdens kunskapsstyrningsnämnd har haft en positiv avvikelse mot budget.

Digitalisering

De digitala plattformarna inom Region Stockholm anpassas för att kunna visualisera nationellt innehåll kompletterat med regional information. Målsättningen är att informationen också ska finnas i systemen för vårdinformation. Region Stockholm förvaltar några kunskapsstöd som används nationellt inom läkemedelsområdet. Genom dessa finns information tillgänglig i journalsystemen vilket ger en ökad patientsäkerhet.

Anmodan

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd arbetade under 2019 med tre anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

Patientnämnden

Patientnämnden är vårdens fristående och opartiska instans dit patienter, anhöriga och anställda inom vården kan vända sig när det har uppstått problem i kontakterna med vården eller när det finns klagomål på bemötande, attityder och kvalitet i vårdens utförande.

Ekonomiskt resultat

Under 2019 har arbetet med att digitalisera verksamheten ökat i intensitet och

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Indikator	Utfall	Målvärde nämnd	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare)	295	≥314	Uppfylls ●	≥314

*Måluppfyllelse mäts i relation till nämndens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	43,5	0,0	43,5	10,2 %	0,0

Ekonomiskt resultat patientnämnden

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Patientnämnden	0,4	0,0	0,4	1,2 %	1,0

under 2020 förväntas denna utveckling fortsätta, bland annat genom att det lokala ärendehanteringssystemet ska integreras med 1177.se. Det förväntas öka tillgängligheten för medborgarna och öka effektiviteten i nämndens förvaltning. Nämnden har även under året satsat på utökad information till befolkningen i regionen och antalet stödpersoner har ökat under året. Trots detta var de totala verksamhetskostnaderna lägre än budget. Patientnämnden redovisade ett resultat på 0,4 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,2 procent av omsättningen.

Digitalisering

Patientnämndens förvaltning har under året nästan helt övergått till ett digitaliserat arbetssätt. Skiftet har gått snabbt och utan större motgångar. Flera initiativ har genomförts för att underlätta för invånarna att komma i kontakt med förvaltningen. Utvecklingen fortsätter under 2020 för att ytterligare öka tillgängligheten för invånarna samt för att på sikt öka förvaltningens effektivitet.

Ett samarbete har inletts med Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms Universitet för att öka digitaliseringen och implementera artificiell intelligens i syfte att effektivisera den interna handläggningen.

Anmodan

Patientnämnden arbetade under 2019 med tre anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

Stockholms läns sjukvårdsområde

Stockholms läns sjukvårdsområde ansvarar för Region Stockholms verksamhet inom primärvård, psykiatrisk vård, barn- och ungdomspsykiatrisk vård, beroendevård, geriatrisk vård, avancerad sjukvård i hemmet, handikapp- och habiliteringsverksamhet inklusive tolkcentral, hjälpmedelsverksamhet, kostverksamhet samt somatisk specialistvård genom särskilda avtal. Stockholms läns sjukvårdsområde ansvarar för FoUU-verksamhet[35] inom sina verksamhetsområden inklusive utveckling inom folkhälsoområdet. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Mål

Stockholms läns sjukvårdsområde uppnådde målvärdena för fem av de sju indikatorer som nämnden styrde mot under det övergripande målet för hälso- och sjukvården. För två av indikatorerna nåddes inte målvärdet.

Nämnden uppnådde indikatorn för vård inom tre dagar hos husläkare och tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar. Alla verksamheter arbetade med att förbättra tillgängligheten, bland annat utvecklade psykiatrin sina mätningar av kvalitet och tillgänglighet. Inom primärvården startades ”onlinemottagningar” och en pilotstudie av en chatt-funktion påbörjades.

Vad gäller indikatorn andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar är det ännu inte fastställt vilka patientgrupper och vilka behandlingar som ska ingå. Andel patienter inom barn- och ungdomspsykiatri som under året påbörjade behandling inom 90 dagar uppgick till 79 procent. Målnivån uppnåddes inte.

Andelen vårdrelaterade infektioner uppgick till 2,2 procent vilket innebar att både regionfullmäktiges och nämndens målvärde uppnåddes.

Det genomsnittliga antalet dagar som medicinskt färdigbehandlade patienter var kvar på sjukhus överskred målvärdet för indikatorn. Arbete med att öka effektiviteten pågår, bland annat med digitalisering och för att förbättra stödprocesser, uppföljning och analys. Inom primärvården påbörjades processer för samutnyttjande av rehabiliteringskoordinatorer och hemsjukvård.

Målvärdena uppnåddes för indikatorn andelen patienter som skulle rekommendera sin husläkarmottagning till andra och för indikatorn andelen patienter som känner sig delaktiga i vården. Inom psykiatrin fortsatte arbetet med brukarinflytande och ytterligare en samordnare för brukarinflytande anställdes.

Vårdproduktion

Under året genomfördes inom Stockholms läns sjukvårdsområdes verksamheter 5 600 000 besök. Läkarbesök på husläkarmottagningar och husläkarjourer blev färre än budgeterat vilket förklaras av att besök som flyttats från akutsjukhusen är mer tidskrävande samt av att vakanser påverkade produktionen. Totalt blev antalet besök inom primärvården 6,0 procent lägre än budget. Inom psykiatrin har besöken ökat över tid för alla verksamheter. Antalet vårdtillfällen var 8,2 procent lägre än budget och antalet vårddygn inom avancerad sjukvård i hemmet och palliativ vård 2,6 procent lägre än budget. Att antalet avslutade vårdtillfällen blev färre än budget förklaras i huvudsak av en minskning inom psykiatrin där patienter är inlagda längre perioder.

Ekonomiskt resultat

Resultat uppgick till 229 miljoner kronor och avviker därmed med 30 miljoner kronor mot det budgeterade resultatet. Avvikelsen motsvarar 0,2 procent av omsättningen. Verksamhetens intäkter blev 258 miljoner kronor, 2,1 procent, högre än budget. Den positiva avvikelsen var främst en följd av ökade intäkter från försäljning av produkter och uthyrning inom hjälpmedelsverksamheten.

Verksamhetens kostnader var 256 miljoner kronor, 2,2 procent, högre än budget. Främst personalkostnaderna överskred budget. Även materialkostnaderna var högre än budget som en följd av ökad efterfrågan på medicinteknisk apparatur i hemmet vilket dock även gav ökade intäkter. Under 2019

35 FoUU-verksamhet avser forskning, utveckling och utbildning.

antog Stockholm läns sjukvårdsområde ett åtgärdsprogram om 224 miljoner kronor varav 147 miljoner kronor uppnåtts. Den huvudsakliga förklaringen till att åtgärdsprogrammet inte uppnåddes helt är att sammanläggningen av arbetslag inom ASiH inte gav den besparing som beräknats, att personalkostnaderna inte reducerades enligt plan och att produktionen inte ökade som förväntat.

Investeringar

Årets utgifter, exklusive strategiska utrustningsinvesteringar, uppgick till 219 miljoner kronor och understeg årets budget med 20 miljoner kronor. Upparbetningsgraden uppgick till 92 procent i förhållande till årets budget på 239 miljoner kronor, exklusive strategiska utrustningsinvesteringar. Avvikelsen beror på förseningar i planerade it-investeringar och på att flera planerade ombyggnationer inte genomfördes som budgeterat. Årets utgifter inklusive strategiska utrustningsinvesteringar var 242 miljoner kronor.

Digitalisering

Stockholms läns sjukvårdsområde stärkte under 2019 den så kallade portföljhanteringen som ger stöd för att planera och prioritera bland initiativ. Det samlade arbetet kring digitalisering och hur det är kopplat mot Region Stockholms mål visualiseras vilket bidrar till en ökad effektivitet i produktionen av tjänster och ökar förutsättningarna för analys.

Ett av de större projekt som genomfördes under året är Alltid öppet som är en applikation som möjliggör olika typer av digitala möten mellan invånare och vårdgivare. Applikationen har fått stort genomslag inom primärvården vad gäller återbesök och förnyelse av recept.

Akademiskt specialistcentrum driver ett pilotprojekt där man exklusivt erbjuder tider i Alltid öppet till individer med kroniska sjukdomar.

Husläkarmottagningarna online har etablerats där patienter med besvär enligt en symtomguide snabbt får hjälp.

Anmodan

Stockholms läns sjukvårdsområde arbetade under 2019 med fem anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Regionledningskontorets bedömning är att Stockholms läns sjukvårdsområde i allt väsentligt arbetat med de råd och anvisningar som regionstyrelsen påtalat i samband med delårsredovisningen 2019. Arbetet genomfördes med avvikelse avseende högre kostnader för konsulter än planerat. Stockholms läns sjukvårdsområde redovisar att konsultkostnaderna är 21,3 miljoner kronor eller 98 procent över budget.

Stockholms läns sjukvårdsområde

Indikator	Utfall	Målvärde nämnd	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Andel patienter som får tid till husläkare inom tre dagar	97 %	≥ 90 %	Uppfylls ●	≥ 90 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	81 %	≥ 73 %	Uppfylls ●	≥ 73 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	79 %	≥ 90 %	Uppfylls ej ●	≥ 90 %
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	2,2 %	≤ 5,0 %	Uppfylls ●	≤ 7,9 %
Antal dagar medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus	4,9 %	≤ 3	Uppfylls ej ●	≤ 3
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	92 %	≥ 75%	Uppfylls ●	≥ 75%
Andel som skulle rekommendera sin husläkarmottagning till andra	84 %	≥ 82%	Uppfylls ●	≥ 82%

*Måluppfyllelse mäts i relation till nämndens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat Stockholms läns sjukvårdsområde

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Stockholms läns sjukvårdsområde	228,6	199,0	29,6	0,2 %	52,4

Karolinska Universitetssjukhuset

Karolinska Universitetssjukhuset är Region Stockholms universitetssjukhus med ansvar för nationell högspecialiserad vård och regionsjukvård, förutom ögonsjukvård, rehabiliteringsmedicin och handkirurgi. Karolinska Universitetssjukhuset är vidare regionens specialiserade traumacentrum med ansvar för omhändertagande av svårt skadade patienter. Karolinska Universitetssjukhuset ska bedriva sin verksamhet i enlighet med överenskommelser som ingås med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare. Sjukvårdsuppdraget ska omfatta specialiserad och högspecialiserad vård och vara relaterat till sjukhusets forsknings- och utbildningsuppdrag.

Mål

Karolinska Universitetssjukhuset uppnådde målvärdena för en av de fem indikatorer som nämnden styrde mot under det övergripande målet för hälso- och sjukvården. Tre av indikatorerna uppnåddes inte och en indikator gick inte att mäta.

Situationen var fortsatt ansträngd på akutmottagningarna även om väntetiden kortades något. Nämnden uppnådde sitt eget målvärde men inte regionfullmäktiges högre målvärde för indikatorn.

Nämnden uppnådde inte målvärdena för väntetider för första besök hos specialistläkare och till behandling. Under 2019 utvecklades vårdproduktionen positivt och ökade jämfört med föregående år. Lokala produktionsplaner har tagits fram för respektive verksamhet och stämts av mellan samverkande verksamheter för att förbättra planering och förutsägbarhet inom sjukhuset. Effekten av detta arbete syntes redan i slutet av året i form av högre produktion och produktivitet inom operationsverksamheten och slutenvården. Det ledde också till förbättrad tillgänglighet och kortare vårdköer under årets sista månader.

Ett flertal åtgärder planerades och genomfördes för att förbättra tillgängligheten. Sjukhuset ser fortsatt över möjligheterna att öka sterilcentralens kapacitet och bemanna ytterligare fler vårdplatser. Sedvanlig medicinsk prioritering görs dagligen för att undvika medicinskt riskfylld väntan för patienter.

Andelen vårdrelaterade infektioner på sjukhuset uppgick till 11,8 procent vilket är en ökning från föregående år då resultatet var 10,2 procent. Karolinska Universitetssjukhuset har en förhållandevis hög andel riskpatienter vilket innebär en utmaning att nå dessa målvärden. Under året infördes verktyget TakeCare i journalsystemet. Det innebär att det nu går att följa vårdrelaterade infektioner kontinuerligt för hela sjukhuset i stället för som tidigare genom enstaka mätningar varje år.

Arbete pågår med att minska antal dagar som medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus.

Vårdproduktion

Sjukhuset har fokuserat på att förbättra tillgängligheten och vårdkapaciteten. Särskilt prioriterad var barn- och cancersjukvården. En rad positiva faktorer inom vårdproduktionen har pekat på att vidtagna åtgärder under året har börjat ge effekt. Vårdproduktionen inom den elektiva sluten- och öppenvården var under senare delen av hösten högre än samma period föregående år. En ökad andel av den avancerade vården skedde i Solna, särskilt inom slutenvården, vilket är i linje med planen för framtidens hälso- och sjukvård. Under året ökade medelvårdtiden från 4,00 till 4,16 dagar. Den negativa trend som rått under flera år, med fallande antal disponibla vårdplatser under sommaren, har brutits. Antalet vårdplatser har ökat och är nu som planerat.

Bristen på specialistsjuksköterskor och problem med bemanning av vårdavdelningar samt störningar i steril- och materialflöden till operation i Solna har medfört en lägre produktion jämfört med budget. Antalet besök var 3,4 procent och antalet vårdtillfällen 12,9 procent lägre än budget. I förhållande till föregående år minskade antalet öppenvårdsbesök med 2,5 procent och antalet vårdtillfällen med 5,7 procent. Förändringen beror bland annat på övergången från en traditionell akutmottagning till ny intensivakut på Nya Karolinska Solna. En ökad vårdproduktion kunde ses under senhösten på sjukhuset.

Situationen har varit fortsatt ansträngd på akutmottagningen, främst i Huddinge. Färre patienter har dock behövt övernatta på akuten och vistelsetiderna har varit något kortare jämfört med föregående år. Antalet förlossningar minskade med sju procent jämfört med föregående år. Vårdvolymerna för utomläns- och utrikespatienter minskade med 8,4 procent för öppenvården respektive 7,0 procent för slutenvården.

Ekonomiskt resultat

Karolinska Universitetssjukhuset vidtog under året åtgärder för att förbättra den ekonomiska situationen, utöver det åtgärdsprogram som togs fram i samband med budget 2019. Under våren infördes anställningsstopp med dispensförfarande och 550 administrativa tjänster varslades. Ett nytt sjukhusövergripande åtgärdsprogram togs fram för att ge kortsiktiga besparingar och skapa strukturella långsiktiga förändringar för en ekonomi i balans. Samtidigt tydliggjordes arbetet med att följa upp och utveckla genomförandet av verksamheternas åtgärder. Tio nya sjukhusövergripande initiativ påbörjades också. Karolinska Universitetssjukhuset har i samtliga åtgärdsprogram prioriterat patienten, patientsäkerheten, den kliniska verksamheten samt upprätthållandet av vårdplatser.

Under året genomfördes en översyn av Karolinska Universitetssjukhusets organisations- och verksamhetsmodell för att förenkla och minska otydligheter. Ett arbete relaterat till information genomfördes även för att stödja första linjens chefers möjligheter att styra ekonomi, vårdproduktion och vårdkvalitet. Sjukhusledningen återinförde ett investeringsråd för ett strukturerat arbete med att prioritera rätt investeringar och verka för god resurshushållning givet det ekonomiskt svåra läget.

Karolinska Universitetssjukhuset har fortsatt att justera vårdorganisationen till den storlek som är lämplig för uppdraget att bedriva högspecialiserad vård. I november lades ytterligare ett varsel om 250 läkartjänster, 350 undersköterskor och även ett fåtal tjänster inom sjukhusservice. Merparten av tillkommande vidtagna åtgärder under 2019 ger effekt först under 2020 och åren därefter.

Karolinska Universitetssjukhuset har haft ett budgeterat åtgärdsprogram på 550 miljoner kronor varav 95 procent har rapporterats som genomfört. Trots det har effekten motverkats av ökade kostnader för läkemedel och material samt för höga bemanningskostnader. Karolinska Universitetssjukhuset redovisade ett negativt resultat på 1 867 miljoner kronor och avvek därmed mot det budgeterade resultat med 1 587 miljoner kronor, vilket motsvarar 8,4 procent av omsättningen.

Karolinska Universitetssjukhusets resultatavvikelse kan främst förklaras av att personalkostnader, reparations- och underhållskostnader, kundförluster, kostnad för it-tjänster, material, läkemedel samt köpta externa sjukvårdstjänster var högre än budget. Verksamhetens intäkter var lägre än budget beroende på lägre intäkter kopplade till omställningsavtalet genom ej uppnådda tillgänglighets- och kvalitetsmål. Sjukhuset belastade resultatet för 2019 med kostnader av engångskaraktär, som tillhör tidigare år, om 189 miljoner kronor. Engångsposterna bestod främst av kostnader kopplade till osäkra kundfordringar och aktiverade avskrivningskostnader för strategiska investeringar från 2017 och 2018.

Trots den negativa resultatavvikelsen fanns det under 2019 positiva trender avseende kostnadsutvecklingen. Verksamhetens kostnader har haft en sjunkande trend och per december 2019 uppgick utvecklingen till 2,5 procent jämfört med 6,5 procent för december 2018. Dessutom har personalkostnaderna utvecklats i önskad riktning, 1,1 procent, vilket främst kopplas till att antalet helårsarbeten minskade jämfört med föregående år. Antalet helårsarbeten (avtalad tid) var 254 färre, 1,6 procent, jämfört med föregående år. Kostnaden för inhyrda sjuksköterskor verkar ha stabiliserats. Kostnadsökningstakten avseende läkemedel förbättrades under hösten och låg på 5,9 procent för 2019. Kostnadsutvecklingen under 2019 avseende konsultkostnader sjönk med 34,7 procent.

Karolinska Universitetssjukhusets ekonomiska problem 2019 riskerar att fortsätta även under 2020. Åtgärder för att säkerställa en ekonomi i balans har därför högsta prioritet och inkluderar nu åtgärder med mål om kostnadsbesparande effekt på 800–900 miljoner kronor för 2020 samt ökade intäkter avseende utomläns- och utlandsvård om 300 miljoner kronor.

Investeringar

Årets utgifter exklusive strategiska utrustningsinvesteringar uppgick till 255 miljoner kronor och understeg årets budget med 96 miljoner kronor. Upparbetningsgraden uppgick till 73 procent i förhållande till årets budget på 351 miljoner kronor, exklusive strategiska utrustningsinvesteringar. Avvikelsen berodde på restriktivt beslutsfattande kring investeringar. Årets utgifter bestod bland annat av investeringar i RIS/PACS,[36] it-plattform för SMB,[37] stordjurslaboratorium i Huddinge för forskning och utbildning samt investeringar i nytt patologi- och cytologilaboratorium till verksamheten på Södersjukhuset AB, utöver ersättningsinvesteringar för medicinteknisk utrustning. Årets utgifter inklusive strategiska utrustningsinvesteringar uppgick till 549 miljoner kronor.

Karolinska Universitetssjukhuset

Indikator	Utfall	Målvärde nämnd	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akuten	56 %	≥ 54 %	Uppfylls ●	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	49 %	–	Uppfylls ej ●	≥ 73 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	73 %	≥ 90 %	Uppfylls ej ●	≥ 90 %
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	11,8 %		Uppfylls ej ●	≤ 7,9 %
Antal dagar medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus	–	–	–	≤ 3

*Måluppfyllelse mäts i relation till nämndens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat Karolinska Universitetssjukhuset

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Karolinska Universitetssjukhuset	–1 866,6	–280,0	–1 586,6	–8,4 %	–822,4

[36] RIS/PACS är en förkortning för Röntgeninformationssystem/Picture Archiving and Communication System.

[37] SMB är en förkortning för Stockholms Medicinska Biobank.

Digitalisering

Karolinska Universitetssjukhusets strategiska plan för digitalisering fastslås via verkställande rådet eller Karolinska Universitetssjukhusets Ledningsråd. Ett stort antal digitaliseringsinitiativ genomfördes under året varav några var: it-infrastruktur implementerats i nya byggnader, närmare 100 system har förberetts för flytt till nya byggnader och en ny och förbättrad informationsförsörjning har införts till Karolinska Universitetssjukhusets chefer. Vidare har sjukhuset testat en app-baserad akutjournal. Exempel på nyttor är förbättrad patientsamverkan, stabilare it-lösningar och effektivisering inom klinisk verksamhet.

Anmodan

Karolinska Universitetssjukhuset arbetade under 2019 med fem anmodanden som ställts till nämnden av regionstyrelsen. Regionledningskontorets bedömning är att Karolinska Universitetssjukhuset i allt väsentligt arbetat med de råd och anvisningar som regionstyrelsen påtalat i samband med delårsredovisningen 2019. Arbetet genomfördes med avvikelse avseende ekonomiskt resultat, anpassning av kostnader och bemanning till vårduppdraget och uppfyllelse av tillgänglighetsmålet Vård i rätt tid.

Revisorskollegiet

De förtroendevalda revisorerna är regionfullmäktiges, och ytterst invånarnas, verktyg för den demokratiska kontrollen. Revisorskollegiets uppdrag är att granska all verksamhet och pröva ansvarstagandet i nämnder och bolagsstyrelser.

Revisorskollegiets resultat uppgick till noll miljoner kronor vilket är enligt budgeterat resultat.

Investeringar

Revisorskollegiet budgeterade för året 0,2 miljoner kronor i mindre investeringar men inga utgifter upparbetats.

Digitalisering

Revisionskontoret utvecklade under året sin ärendehantering så att den fungerar tillsammans med Region Stockholms system för ärendehantering, EDIT. Vidare genomfördes insatser för att öka användningen av gemensamma arbetsytor som till exempel SharePoint.

Anmodan

Revisorskollegiet arbetade under 2019 med två anmodanden som ställts av regionstyrelsen. Arbetet har genomförts utan avvikelse.

Ekonomiskt resultat Revisorskollegiet

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,1

10 Bolag

Landstingshuset i Stockholm AB

Landstingshuset i Stockholm AB, LISAB, är moderbolag med uppgift att äga och förvalta aktier i koncernens dotterbolag. Syftet är att samordna de helägda dotterbolagen och dotterdotterbolagen på ett för Region Stockholm ändamålsenligt sätt. LISAB ägs i sin helhet av Region Stockholm och dotterbolagen bedriver verksamhet främst inom hälso- och sjukvård samt tandvård.

Ekonomiskt resultat

Landstingshuset i Stockholm AB redovisar ett resultat för perioden på –17 miljoner kronor vilket är 15 miljoner kronor högre än budgeterat resultat. Det högre resultatet beror på lägre räntekostnader på upptagna lån samt aktieutdelning från Ambulanssjukvården i Storstockholm AB.

Bolaget har erhållit ett aktieägartillskott på 600 miljoner kronor från Region Stockholm för att öka det egna kapitalet med anledning av underskotten i LISAB:s dotterbolag.

Den 1 juli överfördes ägandet av Waxholms Ångfartygs AB från LISAB till AB Storstockholms Lokaltrafik. Ersättningen för aktierna i Waxholms Ångfartygs AB uppgick till 52 miljoner kronor vilket motsvarar det bokförda värdet av aktierna. Det innebär att ingen resultateffekt uppstod i LISAB i samband med försäljningen.

Södersjukhuset AB

Södersjukhuset AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och ansvarar för specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad kärl- och handkirurgisk vård. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med ägaren, hälso- och sjukvårdsnämnden och andra uppdragsgivare.

Mål

Södersjukhuset AB uppnådde tre av de fem indikatorer som bolaget styrde mot under det övergripande målet för hälso- och sjukvården. Två indikatorer uppnåddes inte.

Väntetiderna på akutmottagningen för vuxna var längst bland akutsjukhusen inom Region Stockholm och målvärdet uppnåddes inte. Ett flertal utvecklingsprojekt pågår för att förkorta väntetiderna. Vårdplatsbrist som beror på bemanningsproblem på sjukhuset är försvårande faktorer för att förbättra väntetiden på akutmottagningen, i kombination med otillräcklig möjlighet att överföra patienter till geriatrisk vård.

Andelen patienter som väntat högst 30 dagar, inklusive till barn- och ungdomsmedicinska mottagningar utanför Södersjukhuset AB, var 74 procent i slutet av december och därmed uppnåddes regionfullmäktiges målvärde.

Andelen patienter som fick tid för behandling inom 90 dagar var 95 procent och därmed uppnåddes målvärdet. Den opererande verksamheten flyttade in i nya lokaler hösten 2019 och ett omfattande arbete pågår för att förbättra sjukhusets förmåga till produktionsplanering och balansering av behov och kapacitet.

Andelen patienter som ådrog sig vårdrelaterade infektioner minskade något jämfört med 2018 och målvärdet uppnåddes. Det sjukhusövergripande projektet Säker sepsisvård involverade många enheter på sjukhuset och resultatet förväntas bli än bättre på sikt.

Södersjukhuset AB nådde inte målvärdet för antal dagar som färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhuset.

Vårdproduktion

Under hösten 2019 flyttade Södersjukhuset AB in i nya lokaler för operation och vård enligt plan, men med visst produktionsbortfall. Inflyttning till den nya akuten kommer att ske under 2020. Förberedelser kommer, i likhet med tidigare, att ske för att minimera produktionsstörningar.

Södersjukhuset AB arbetar aktivt för att ta emot patienter i rätt vårdform. Vårdproduktionen var 3,0 procent högre än budget mätt i antal öppenvårdsbesök men 10,9 procent lägre mätt i antal slutenvårdstillfällen. I förhållande till föregående år var antalet öppenvårdsbesök 6,2 procent fler och antal slutenvårdstillfällen 2,8 procent färre. Minskningen inom slutenvården fanns inom alla verksamhetsområden. Medelvårdtiderna var 3,72 vilket är något högre än föregående år. Den kardiologiska kliniken har ökat antalet dagkirurgiska operationer och såväl kardiologen som internmedicin startade dagvårdsavdelningar under hösten 2019. Detta i syfte att förbättra omhändertagandet för patienter från akuten som får dagvård istället för att läggas in på vårdavdelning.

Vårdproduktionen avseende utomläns- och utlandspatienter ökade inom öppenvården med 3,6 procent och inom slutenvården med 0,9 procent. Antalet förlossningar ökade med 1,7 procent. Sjukhuset har långa vistelsetider på vuxenakuten trots tillkomsten av närakuten på Rosenlund. Närakuten har minskat det totala antalet patienter på sjukhusets akutmottagning men vårdtyngden har ökat, det vill säga att andelen sjukare patienter är högre. Flera utvecklingsprojekt pågår för att förbättra vistelsetiden, däribland förändrade arbetssätt på röntgenavdelningen.

I oktober avslutades programmet Effektivt Akut Omhändertagande. En viss effekt kan ses som väntas bli större när akutmottagningen flyttar till nya lokaler under 2020 och röntgenverksamheten integreras som en del av akutmottagningen. Genom att minska stress och oro hos patienter och anhöriga är

Ekonomiskt resultat Landstingshuset i Stockholm AB

Mkr	Utfall* 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall* 2018
Landstingshuset i Stockholm AB	–16,7	–31,3	14,6	–	133,1

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för ränteeffekt på pensionskostnader.

målsättningen att avlasta personalen och förbättra såväl arbetsmiljö som patientupplevelse.

Ekonomiskt resultat

Mot bakgrund av Södersjukhuset AB:s ekonomiska utrymme inför 2019 upprättades ett åtgärdsprogram för året om 134 miljoner kronor varav 98 miljoner kronor, 73 procent, hade genomförts vid årets slut. Åtgärderna vidtogs i huvudsak inom personal- och läkemedelsområdet. Under oktober beslutades om ytterligare åtgärder i form av anställningsstopp med dispensförfarande och stopp för inhyrning av personal. Nya åtgärder identifierades månadsvis för att ersätta planerade åtgärder som av olika skäl inte kunnat genomföras.

Södersjukhuset AB:s resultat uppgick till –112 miljoner kronor, exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta. Resultatet avviker negativt mot det budgeterade resultatkravet med 121 miljoner kronor, vilket motsvarar 2,2 procent av omsättningen. Inklusive jämförelsestörande poster uppgick resultatet till –361 miljoner kronor.

Den största budgetavvikelsen beror på ökade personalkostnader avseende ett ökat antal helårsarbeten i syfte att upprätthålla tillgängligheten. Ökningen av antal helårsarbeten finns i huvudsak inom grupperna undersköterskor, läkare och administrativ personal. Kostnaderna har också ökat för pensioner och inhyrd personal. Läkemedelskostnaderna ökar inom verksamheterna onkologi, internmedicin, kardiologi, Sachsska barn- och ungdomssjukhuset samt hud- och ögonkliniken. Läkemedel för onkologen står för 40 procent av sjukhusets totala läkemedelsbudget. Ändrade förskrivningar och ändrad användning av läkemedel har haft stor effekt på kostnaderna. Även kostnader för laboratorie- och röntgentjänster har ökat, främst beroende på ett ökat antal undersökningar och prover.

Södersjukhuset AB:s arbete med att attrahera, behålla och utveckla sina medarbetare visar positivt utfall. Resultatet från medarbetarundersökningen har fortsatt starka index och personalomsättningen bland tillsvidareanställda medarbetare minskar. De ekonomiska förutsättningarna, med en avtalsuppräkning på en procent, är dock mycket begränsade och sjukhuset har identifierat ett behov av en bemanningsreduktion på cirka åtta procent. Med anledning av det varslade sjukhuset i slutet av november en minskning med 100 tjänster. I december beslutade sjukhusets styrelse om ett åtgärdsprogram motsvarande 300 miljoner kronor för 2020, i syfte att få en långsiktigt hållbar verksamhet och en ekonomi i balans.

Investeringar

Årets utgifter exklusive strategiska utrustningsinvesteringar uppgick till 53 miljoner kronor och understeg årets budget med 139 miljoner kronor. Uppbarbetningsgraden var 28 procent i förhållande till årets budget på 192 miljoner kronor. Avvikelsen beror på faktorer som ombyggnation och besparing som medfört att investeringar inte genomförts som budgeterat. Årets totala investeringsutgifter bestod av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning och uppgick till 413 miljoner kronor.

Digitalisering

Södersjukhuset AB har arbetat med att förbättra patientupplevelsen före, under och efter planerade ortopediska operationer. En insikt är att med stöd av digitalisering skulle 30 procent av patienterna inte behöva besöka sjukhuset på inskrivningsdagen. Projektet har redan inneburit besparingar i tid för både medarbetare och patienter. Projekt pågår också för att koppla ihop den nya lösningen med ett formulär i journalsystemet som väntas möjliggöra att färre patienter behöver träffa anestesiläkare inför operation.

Lösningen Alltid öppet har under 2019 testas inom ett verksamhetsområde. Piloten har fallit mycket väl ut och planering pågår för fler införanden. En pilot av Digitala medarbetaren har

Mål Södersjukhuset AB

Indikator	Utfall	Målvärde styrelse	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Andel patienter som vistas högst fyra timmar på akuten	38 %	≥ 50 %	Uppfylls ej ●	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	74 %	–	Uppfylls ●	≥ 73 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	95 %	–	Uppfylls ●	≥ 90 %
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	6,4 %	≤ 7,9 %	Uppfylls ●	≤ 7,9 %
Antal dagar medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus	6,2	–	Uppfylls ej ●	≤ 3

* Måluppfyllelse mäts i relation till styrelsens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat Södersjukhuset AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntekeffekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Södersjukhuset AB	–360,6	249,0	–111,6	9,4	–121,0	–2,2 %	–51,6

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen

genomförts och tidskrävande manuella arbetsuppgifter, som informationsöverföring från ett system till ett annat, utförs nu istället av en mjukvarurobot.

Södersjukhuset AB lyfter i sin rapportering fram infrastrukturens brister som en starkt begränsande faktor för sjukhuset digitaliseringsinitiativ.

Anmodan

Södersjukhuset AB arbetade under 2019 med sex anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Regionledningskontorets bedömning är att sjukhuset i allt väsentligt har arbetat med de råd och anvisningar som regionstyrelsen påtalade i samband med delårsrapporteringen 2019. Arbetet genomfördes med avvikelse avseende det ekonomiska resultatet.

Danderyds Sjukhus AB

Danderyds Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus med ansvar för specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad rehabiliteringsmedicin. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Mål

Danderyds Sjukhus AB uppnådde en av fem indikatorer som bolaget styrde mot under det övergripande målet för hälso- och sjukvården. Fyra av indikatorerna uppnåddes inte.

Danderyds Sjukhus AB uppnådde inte målvärdet för väntetid på akutmottagningen. Sedan omstyrningen av ambulanser från Karolinska Universitetssjukhuset i Solna inleddes mottar akutmottagningen långt fler mycket sjuka patienter som ofta behöver omhändertas av stora arbetslag. För att korta väntetiderna införde sjukhuset under 2019 nya arbetssätt, framför allt vid inläggning av patienter.

Danderyds Sjukhus AB uppnådde målvärdet för väntetid till första besök hos specialistläkare och arbetar aktivt för att förbättra utfallet ytterligare, främst genom produktionsplanering och förändrade arbetssätt.

Danderyds Sjukhus AB hade en god tillgänglighet till behandling men uppnådde inte helt målvärdet för indikatorn. Under 2019 förbättrades samverkan mellan de operativa specialiteterna vilket ökade utnyttjandegraden av sjukhusets operationskapacitet. Åtgärder som vidtogs var att starta operationerna tidigare på morgonen, för att både förbättra tillgängligheten och minska antalet inställda operationer, samt att öka antalet polikliniska operationer.

Antalet vårdrelaterade infektioner ökade jämfört med föregående år. Dock minskade antalet infektioner förvärvade på sjukhuset. Utfallet 6,1 procent översteg bolagets eget målvärde på 6,0 procent men understeg regionfullmäktiges målvärde på 7,9 procent varför indikatorns målvärde inte uppnåddes. Sjukhuset bedriver ett aktivt arbete för att minska antalet vårdrelaterade infektioner, bland annat genom att analysera i vilka patientprocesser som infektioner uppkommer, korrekt hantering vid riskfaktorer och kompetensutveckling.

Danderyds Sjukhus AB överskred målvärdet för antal dagar som medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhuset. Indikatorn var ny 2019 och sjukhuset hann inte implementera den inom samtliga verksamheter. Bolaget arbetade dock med sjukhusets utskrivningsprocess, genom vårdsamordnare och nätverksträffar med samverkansaktörer. Sjukhuset arbetade för att utveckla mer effektiva arbetssätt kopplade till lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård. Riktade insatser genomfördes med nätverkssjukvården för att patienter ska vårdas på rätt vårdnivå. Regelbundna möten ägde rum med kommuner, avancerad sjukvård i hemmet och geriatrikverksamheten där patientflödena sågs över och förbättringar gjordes utifrån de avvikelser som inkom.

Vårdproduktion

Danderyds Sjukhus AB har löpande arbetat med att hitta sätt att flytta slutenvård till öppenvård, så kallad poliklinisering, där till exempel hjärtkliniken har varit ett föredöme. Arbetet har medfört att sjukhuset har kunnat ta hand om fler patienter utan att öka antalet vårdplatser.

Efter omfattande förberedelser driftsatte sjukhuset den nya byggnaden för akutvård som nu är i full drift och fungerar väl. Produktionen och kvaliteten var under omstyrningen på en hög nivå och måluppfyllelse var god. Akutvårdsbyggnaden är en viktig grundförutsättning för sjukhusets förändrade akutuppdrag med fler svårt sjuka patienter.

Vårdproduktionen var 3,7 procent lägre än periodiserad[38] budget mätt i antal besök, och 2,6 procent lägre mätt i antal vårdtillfällen inom slutenvården. I förhållande till motsvarande period föregående år ökade öppenvårdsbesöken med 2,0 procent och antalet vårdtillfällen med 3,0 procent. Minskningen förklaras främst av färre vårdplatser, en mer komplicerad blandning av patienter, ökad poliklinisering samt flytt av verksamhet till den nya akutvårdsbyggnaden vilket påverkade den planerade (elektiva) vården. Inom öppenvården förklaras minskningen av att de akuta besöken inte ökade i den utsträckning som budgeterats samtidigt som vårdtyngden inom den akuta öppenvården ökat efter övertagandet av patienter från Karolinska Universitetssjukhuset 2018.

Andra förklaringar till att produktionen inom öppenvården inte nådde budgeterade volymer är utskifte av vård enligt den så kallade LEON-principen, som innebär att patienter ska tas emot på lägsta effektiva vårdnivå, och förändrade registreringsrutiner från enskilda besök till så kallade teambesök. Därtill registreras inte distansbesök via trådlös uppkoppling vid pacemakerkontroller som ett besök.

Medelvårdtiden inom slutenvården var 3,1 dagar vilket var något lägre än föregående år. Vårdproduktion avseende utomläns- och utlandspatienter var inom öppenvården 6,2 procent och inom slutenvården 4,9 procent högre än budget. Antalet förlossningar ökade med 1,1 procent jämfört med föregående år.

Ekonomiskt resultat

Danderyds Sjukhus AB vidtog under året ytterligare åtgärder för att förbättra den ekonomiska situationen, bland annat inom programmet Ett hållbart Danderyds Sjukhus AB. Sjukhusets

[38] Målvolymerna för 2019 färdigbehandlades i april och det är mot dessa volymer som jämförelser görs.

åtgärdsområden är kompetensförsörjning och kompetensutveckling, nya arbetssätt och vårdformer, digitalisering, in- och utflöde till/från akutsjukhuset samt ekonomistyrning med ett utökat åtgärdsprogram. Åtgärderna gav effekt om 85 miljoner kronor under året men trots att åtgärderna i stort var i enlighet med beslutat åtgärdsprogram räckte de inte för att nå en ekonomi i balans.

Sjukhusets resultat var –158 miljoner kronor, exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta, och avviker negativt mot det budgeterade resultatkravet med 165 miljoner kronor eller 3,6 procent av omsättningen. Inklusive jämförelsestörande poster var resultatet –353 miljoner kronor.

Den största budgetavvikelsen var en följd av ökade kostnader för såväl egen som inhyrd personal. Målsättningen att hålla vårdplatser öppna under sommaren påverkade personalkostnaderna både avseende ordinarie personals övertid och behovet av inhyrd personal. Även kostnader kopplade till laboratorietjänster, material, it-tjänster samt lokal och fastighet avvek negativt mot budget. De ökade kostnaderna avseende material och laboratorietjänster var en följd av sjukhusets förändrade patientmix och den ökade vårdtyngden.

Danderyds Sjukhus AB:s arbete med att attrahera, behålla och utveckla sina medarbetare visar positivt utfall. Resultatet från medarbetarundersökningen har fortsatt starka index och personalomsättningen bland tillsvidareanställda medarbetare minskar. Då sjukhuset under året lämnade en negativ prognos och de ekonomiska förutsättningarna, med en avtalsuppräkning på en procent, är mycket begränsade, vidtogs dock ytterligare åtgärder som införande av anställningsstopp, samt varsel för att få en ekonomiskt långsiktigt hållbar verksamhet.

Investeringar

Årets investeringsutgifter, exklusive strategiska utrustningsinvesteringar, uppgick till 96 miljoner och översteg årets budget med 27 miljoner kronor. Upparbetningsgraden var 137 procent. Utgifterna bestod av investering i patientmonitoreringssystemet PAMS samt ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning. Avvikelsen beror på att investeringen i PAMS försenades. Årets utgifter inklusive strategiska utrustningsinvesteringar uppgick till 612 miljoner kronor.

Digitalisering

Danderyds Sjukhus AB har skapat ett tvärprofessionellt mötesforum för att förbättra styrningen av digitaliseringsarbetet. Syftet är att fånga upp, diskutera och besluta om de initiativ som verksamheterna föreslår. Sådana initiativ prövas ofta i pilotform varefter nyttorna utvärderas. Vid positiva resultat genomförs de i till exempel den kliniska verksamheten.

Vid sjukhuset pågår två större initiativ kopplade till artificiell intelligens, AI. Det ena är ett system som kan bistå vid bedömning av frakturer och som sedan hösten 2019 är en del av ortopedens kliniska verksamhet. Det andra är en unik studie från hjärtkliniken, Cleos, som undersöker om digital anamnes[39] kan ge säkrare diagnoser och göra vården mer effektiv. Studien innebär att de frågor som ställs till varje patient successivt, genom en avancerad algoritm, anpassas till patientens tidigare svar för att säkerställa att alla relevanta frågor ställs.

Anmodan

Danderyds Sjukhus AB arbetade under 2019 med sex anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Regionledningskontorets bedömning är att sjukhuset i allt väsentligt har arbetat med de råd och anvisningar som regionstyrelsen påtalade i samband med delårsredovisningen 2019. Arbetet genomfördes med avvikelse avseende det ekonomiska resultatet.

Mål Danderyds Sjukhus AB

Indikator	Utfall	Målvärde styrelse	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Andel patienter som vistas högst fyra timmar på akuten	45 %	≥ 78 %	Uppfylls ej ●	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	90 %	≥ 90 %	Uppfylls ●	≥ 73 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	87 %	≥ 90 %	Uppfylls ej ●	≥ 90 %
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	6,1 %	≤ 6 %	Uppfylls ej ●	≤ 7,9 %
Antal dagar medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus	3,8	≤ 3	Uppfylls ej ●	≤ 3

* Måluppfyllelse mäts i relation till styrelsens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat Danderyds Sjukhus AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntekostnadseffekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Danderyds Sjukhus AB	–352,9	194,5	–158,4	6,5	–164,9	–3,6 %	–84,1

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

39 Anamnes är en sammanställning av information som är av vikt för diagnostik och vård.

Södertälje Sjukhus AB

Södertälje Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus med ansvar för specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Mål

Södertälje Sjukhus AB uppnådde tre av de fem indikatorer som bolaget styrde mot under det övergripande målet för hälso- och sjukvården. Två av indikatorerna uppnåddes inte.

Sjukhusets akutmottagning hade ett ökat inflöde vad gällde både besökande och ambulanser. I kombination med att hela sjukhuset hade en hög beläggning påverkades vistelsetiden på akutmottagningen negativt då patienterna i allt högre utsträckning vårdades på akutmottagningen. Ett medarbetardrivet projekt riktat till patienter över 80 år genomfördes med goda resultat för de äldres väntetider.

Tillgängligheten till specialistläkare var god. Andelen patienter som fick sitt första besök hos specialistläkare inom 30 dagar uppnådde såväl regionfullmäktiges som bolagets egna och högre målvärde.

Andelen patienter som fick tid för behandling inom 90 dagar var 94,8 procent vilket innebar att indikatorns målvärde uppnåddes. Sommarens vårdplatssituation och höga beläggningsgrad påverkade tillgängligheten negativt.

Förekomsten av vårdrelaterade infektioner var fyra procent och indikatorns målvärde uppnåddes.

Utskrivningsteam och vårdpersonal arbetade i nära samverkan med primärvård och kommuner för att minska antalet dagar som medicinskt färdigbehandlade patienter var kvar på sjukhuset. Indikatorns målvärde uppnåddes dock inte.

Vårdproduktion

Under våren 2019 öppnade nya vårdplatser inom akutsomatik och geriatrik och under hösten flyttade de akutsomatiska vårdavdelningarna in i nya moderna lokaler. Vårdmiljön med enkelrum erbjuder avskildhet och stimulans i tillfrisknandet samtidigt som lokalerna ger en förbättrad arbetsmiljö och möjliggör mer effektiva arbetssätt. Trots det hade sjukhuset en genomsnittlig beläggningsgrad på 100,6 procent av de disponibla vårdplatserna. Antalet sökande till akutmottagningen, inklusive närakuten, har ökat och väntetiderna på akuten har försämrats. Sjukhuset har fortsatt en hög personalomsättning avseende sjuksköterskor inom 24/7-verksamheten.

Vårdproduktionen var 12,7 procent lägre än budget mätt i antal öppenvårdsbesök men 5,9 procent högre än budget mätt i antal slutenvårdstillfällen. Att antalet slutenvårdstillfällen överstiger budget beror till stor del på att andelen patienter som kommer med ambulans och därefter blir inlagda har ökat. I förhållande till föregående år var antalet öppenvårdsbesök 4,0 procent fler och antalet slutenvårdstillfällen 7,4 procent fler. Avvikelsen mot budget inom öppenvården beror dels på lägre volymer än kalkylerat för närakutuppdraget avseende barn, dels på den enligt sjukhusledningen för höga målvolymen i omställningsavtalet.

Vårdproduktion avseende utomläns- och utlandspatienter har ökat inom såväl öppenvården som slutenvården, med 11,0 respektive 9,1 procent. Antalet förlossningar har minskat 1,5 procent jämfört med föregående år. Medelvårdtiden var 3,16 dagar vilket är något lägre än föregående år.

Ekonomiskt resultat

En av Södertälje Sjukhus AB:s största utmaningar är att rekrytera och behålla medarbetare och då främst sjuksköterskor inom 24/7-verksamheten. För att klara en ekonomi i balans beslutade sjukhusledningen under hösten om anställningsstopp inom samtliga yrkeskategorier och stopp för inhyrning av personal.

Södertälje Sjukhus AB:s resultat uppgick till –29,5 miljoner kronor. Exklusive

Mål Södertälje Sjukhus AB

Indikator	Utfall	Målvärde styrelse	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Andel patienter som vistas högst fyra timmar på akuten	67 %	≥ 75 %	Uppfylls ej ●	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	91 %	≥ 90 %	Uppfylls ●	≥ 73 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	95 %	≥ 90 %	Uppfylls ●	≥ 90 %
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	4,0 %	≤ 7,9 %	Uppfylls ●	≤ 7,9 %
Antal dagar medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus	3,6	≤ 3	Uppfylls ej ●	≤ 3

* Måluppfyllelse mäts i relation till styrelsens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat Södertälje Sjukhus AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntee-effekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Södertälje Sjukhus AB	–29,5	52,3	22,8	3,3	19,5	1,3 %	11,0

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta uppgick resultatet till 22,8 miljoner kronor och avviker positivt mot det budgeterade resultatkravet med 19,5 miljoner kronor. Avvikelsen motsvarar 1,3 procent av omsättningen. Den positiva avvikelsen beror främst på ökade intäkter för patientavgifter, försäljning av övriga tjänster samt lägre personalkostnader.

Södertälje Sjukhus AB arbetar aktivt med att minska beroendet av inhyrd personal och etablering pågår av ett bemanningscentrum i egen regi. I syfte att minska personalomsättningen införs en kompetensstege för sjuksköterskor och kompetenshöjande aktiviteter för undersköterskor. Sjukhuset har tagit fram ett åtgärdsprogram inom respektive verksamhet i syfte att bibehålla en ekonomi i balans även kommande år.

Investeringar

Årets utgifter exklusive strategiska utrustningsinvesteringar uppgick till 28 miljoner kronor och översteg årets budget med sex miljoner kronor. Utfallet består av ersättningsinvesteringar av röntgenutrustning och medicinteknisk utrustning. Upparbetningsgraden var 127 procent i förhållande till årets budget på 22 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att leverans av röntgenutrustning sköts från 2018 till 2019 av byggtekniska skäl. Årets utgifter inklusive strategiska utrustningsinvesteringar uppgick till 70 miljoner kronor.

Digitalisering

En ny lösning för kommunikations-TV möjliggör kommunikation med patienten. En ny betalkortslösning med kontaktlös betalning har införts. En förstudie om distansdiagnostik i hemmet har genomförts och under 2020 planeras ett pilotprojekt av vård i hemmet för patienter med hjärtsvikt. Projektet syftar till att stärka sjukhusets förmåga till insatser i hemmet genom digitalisering och samverkan, och till att skapa gemensamma vårdprocesser mellan specialiserad vård, primärvård och kommunal omsorg.

Anmodan

Södertälje Sjukhus AB arbetade under 2019 med fem anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB

S:t Eriks Ögonsjukhus AB bedriver specialiserad och högspecialiserad akut och planerad ögonsjukvård. Verksamheten omfattar tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare. Sjukhuset har ett universitetssjukvårdsuppdrag med en omfattande forsknings-, utvecklings- och utbildningsverksamhet i samverkan med Karolinska Institutet. Sjukhuset bedriver även rikssjukvård inom ögononkologi, barnkatarakt och barnglaukom.

Mål

S:t Eriks Ögonsjukhus AB uppnådde de fyra indikatorer som bolaget styrde mot under det övergripande målet för hälso- och sjukvården.

Tillgängligheten på akuten var mycket god under 2019. I genomsnitt väntade 96,4 procent av patienterna högst fyra timmar och därmed uppnåddes indikatorns målvärde.

Tillgängligheten för nybesök var också god. I genomsnitt fick 93,5 procent av patienterna tid för ett första besök hos specialistläkare inom 30 dagar och därmed uppnåddes indikatorns målvärde.

Tillgängligheten för operation och behandling har förbättrats under hösten. I genomsnitt fick 98,9 procent av patienterna tid för behandling inom 90 dagar och därmed uppnåddes indikatorns målvärde. Väntetiden till operation och behandling påverkades negativt av svårigheter att rekrytera operationssjuksköterskor.

Inga vårdrelaterade infektioner noterades vid höstens mätning.

Mål S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Indikator	Utfall	Målvärde styrelse	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Andel patienter som vistas högst fyra timmar på akuten	96 %	≥ 78 %	Uppfylls ●	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	94 %	≥ 73 %	Uppfylls ●	≥ 73 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	94 %	≥ 90 %	Uppfylls ●	≥ 90 %
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	0,0 %	≤ 2,0 %	Uppfylls ●	≤ 7,9 %

* Måluppfyllelse mäts i relation till styrelsens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för ränteeffekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	22,7	33,0	55,7	33,0	22,7	3,4 %	48,4

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

Vårdproduktion

Sjukhuset uppfyllde under året vårdgarantin för väntetid till operation och väntetid för nybesök till läkare.

Vården på S:t Eriks Ögonsjukhus AB har utvecklats till att bli allt mer komplex och högspecialiserad. Sjukhuset har strävat efter att patienten omhändertas på rätt vårdnivå och att så mycket som möjligt utförs vid en och samma vårdkontakt så att patienten inte behöver återkomma för ytterligare besök.

Vårdproduktionen var lägre än budget mätt i både antal besök, 3,8 procent, och antal vårdtillfällen, 5,2 procent. Jämfört med föregående år var antalet öppenvårdsbesök 2,4 procent färre och antalet vårdtillfällen 2,5 procent färre. Avvikelsen mot budget och föregående år berodde i huvudsak på fortsatt poliklinisering av slutenvård och på att fler åtgärder gjordes per öppenvårdsbesök. Medelvårdtiden sänktes från 3,31 till 3,16 dygn jämfört med föregående år. Vårdproduktionen avseende utomläns- och utlandspatienter minskade inom öppenvården med 5,0 procent och ökade inom slutenvården med 7,5 procent.

Ekonomiskt resultat

S:t Eriks Ögonsjukhus AB hade en ekonomi i balans under 2019. Resultatet, exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta, var 56 miljoner kronor och avviker positivt mot det budgeterade resultatkravet med 23 miljoner kronor. Avvikelsen motsvarar 3,4 procent av omsättningen. Överskottet berodde på främst högre intäkter avseende utomlänspatienter och lägre kostnader för material och övriga kostnader.

Under året hade sjukhuset en fortsatt positiv utveckling av intäkterna från utomlänsvård som ökade med 4,3 procent. Dessa intäkter motsvarade totalt sett tolv procent av den totala omsättningen. Sjukhuset hade fler helårsarbeten och därmed högre personalkostnader än budgeterat. Avvikelsen beror främst på de förberedelser som görs inför flytten till nya lokaler under 2020 och på att fler sjuksköterskor har rekryterats för att säkra kompetensförsörjningen av ögon- och operationssjuksköterskor.

Investeringar

Årets investeringsutgifter var 33 miljoner kronor och upparbetningsgraden var 110 procent i förhållande till årets budget på 30 miljoner kronor. Utgifterna bestod av nyinvesteringar om 20 miljoner kronor till det nya ögonsjukhuset samt ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, it och övriga inventarier om 13 miljoner kronor.

Digitalisering

Gällande lagstiftning har varit en utmaning för sjukhusets arbete med digitalisering. Ett initiativ med stor potential till resurseffektivisering för den ögononkologiska verksamheten har pausats på grund av att nuvarande lagstiftning varit ett hinder när det gäller samarbete med extern leverantör. Det gäller screening för uveala melanom (cancer i ögat) med hjälp av artificiell intelligens.
Ett initiativ med ögontrycksmätning i hemmet för patienter med glaukom (grön starr) har också pausats.

Anmodan

S:t Eriks Ögonsjukhus AB arbetade under 2019 med fem anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

Folktandvården Stockholms län AB

Folktandvården Stockholms län AB bedriver folktandvård inom Region Stockholm i enlighet med regionens ansvar enligt tandvårdslagen. Bolaget utför också uppdrag för hälso- och sjukvårdsnämnden, i huvudsak inom barntandvård.

Vårdproduktion

Åldersgränsen för fri tandvård har höjts från 22 till 23 år och antalet behandlade barn och ungdomar ökade under året med 9,9 procent jämfört med föregående år. Det förklaras i huvudsak av att antalet listade barn och unga har ökat, då främst 23-åringar som samtliga kallas enligt Region Stockholms vårdprogram för barntandvård. Antalet behandlade barn och ungdomar översteg även budget med 2,5 procent.

Folktandvården Stockholms län AB har infört en ny rutin för barn som inte kommer till tandvård. En tydligare kommunikation har upprättats med föräldrarna om barnens rätt till tandvård vilket har gett effekt när det gäller barn i de yngre åldrarna. Antalet behandlade vuxna minskade med 3,1 procent jämfört med föregående år och understeg budget med 2,2 procent. Minskningen förklaras dels av det större antalet listade barn och unga med anledning av den tillkommande åldersgruppen, dels av svårigheter att rekrytera tandvårdspersonal. Många nyrekryterade saknar också erfarenhet vilket har påverkat produktionen negativt. Antalet behandlade barn och vuxna inom specialisttandvården minskade med 3,2 procent jämfört med föregående år och understeg budget med sju procent. Minskningen beror till stor del på att det är mycket svårt att rekrytera specialister inom flera områden.

Ekonomiskt resultat

Folktandvården Stockholms län AB arbetade under året hårt för att uppnå fullmäktiges resultatkrav, genom såväl kostnadsrestriktivitet som ett aktivt arbete för att öka intäkterna. Arbetet försvårades i och med den höjda åldersgränsen för fri tandvård för barn och ungdomar som inneburit att klinikerna har haft mindre tid att behandla vuxna patienter. Vuxentaxan är högre än barntaxan varför bolagets lönsamhet har minskat trots en bibehållen produktionstakt. Därutöver har bemanningsläget med en hög personalomsättning varit mycket ansträngt, dels på grund av att antalet pensionsavgångar varit fler än antalet nyexaminerade, dels på grund av en ökad konkurrens från andra tandvårdsaktörer på marknaden.

Givet det svåra rekryteringsläget och behovet av att behålla befintliga medarbetare deltog samtliga Folktandvårdens medarbetare i en rad olika föreläsningar under Odontologiska Riksstämman, som arrangerades av Svenska Tandläkare-Sällskapet på Stockholmsmässan. Utbildningsinsatsen, till en kostnad på fem miljoner kronor som inryms inom Folktandvårdens kompetensutvecklingsbudget, genomfördes med avsikten att stärka gemenskapen, samt att vara en attraktiv arbetsgivare.

Folktandvården Stockholms län AB resultat uppgick till 52,5 miljoner kronor. Exklusive jämförelsestörande pos-

ter avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta uppgick resultatet till 112,5 miljoner kronor vilket är i enlighet med det budgeterade resultatkravet.

Folktandvården Stockholms län AB arbetar kontinuerligt med effektiviseringar i alla delar av verksamheten vilket har medfört att de under lång tid har arbetat med en något underdimensionerad organisation. Med minskade intäkter kopplade till ett ansträngt personalläge och sänkt ersättning för specialisttandvård för barn, i kombination med effekterna av reformen med höjd ålder för avgiftsfri tandvård ser bolaget stora utmaningar med att nå fullmäktiges resultatkrav framöver. Under 2020 kommer bolaget att fortsätta sitt arbete med digitalisering samt med att utveckla sin varumärkesplattform och strategi för kompetensförsörjning, inklusive aktivt arbete för en omfattande intern rörlighet av tandvårdspersonal.

Investeringar

Årets utgifter uppgick till 48 miljoner kronor och upparbetningsgraden var 48 procent i förhållande till årets budget på 100 miljoner kronor. Utgifterna bestod av ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar samt 3D-skrivare till Folktandvården Stockholms län AB:s protetiklabb, nya betalstationer samt mikroskop till flera kliniker. Avvikelsen för året beror till stor del på att planerade ombyggnationer i externt hyrda lokaler inte behövde genomföras som budgeterat.

Digitalisering

Under 2019 införde Folktandvården Stockholms län AB så kallad intraoral skanning på bred front. Det innebär att munnen scannas istället för att ett avtryck görs med mjuk massa som får stelna i munnen, vilket har ökat komforten för kunderna. Metoden går också snabbare och den 3-dimensionella bild som produceras blir mer exakt. Som ett led i att möta kundernas snabbt ökande önskemål om digital kommunikation sker nu alla kallelser digitalt via SMS.

Måluppfyllelse gällande digitalisering mäts i medarbetarenkäter och kundundersökningar och resultatet för 2019 är mycket positivt.

Anmodan

Folktandvården Stockholms län AB arbetade under 2019 med sex anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, AISAB, utför ambulanssjukvård åt Region Stockholm och kan utföra interhospitala transporter och transport av avlidna för Region Stockholm. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Vårdproduktion

Från och med februari 2019 fick AISAB nya och utökade uppdrag och avtal som medförde en utökning av verksamheten med 15 procent. Utökningen av avtalen skedde i något lägre takt än vad som ursprungligen planerats men kapaciteten ökar successivt.

Vårdproduktionen var 8,3 procent högre än budget mätt i antalet ambulansuppdrag, och 3,7 procent lägre mätt i antalet transporter av avlidna. Jämfört med föregående år var antalet ambulansuppdrag 0,6 procent fler medan antalet transporter av avlidna var 2,7 procent färre.

Ekonomiskt resultat

Resultatet, exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta, var 26 miljoner kronor och avviker positivt mot det budgeterade resultatkravet med 14 miljoner

Ekonomiskt resultat Folktandvården Stockholms län AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntekostnadseffekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Folktandvården Stockholms län AB	52,5	60,0	112,5	112,5	0,0	0,0 %	112,3

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

Ekonomiskt resultat Ambulanssjukvården i Storstockholm AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntekostnadseffekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	21,3	4,9	26,2	12,0	14,2	3,7 %	-8,2

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

kronor, vilket motsvarar 3,7 procent av omsättningen.

AISAB:s totala intäkter uppgick till 13 miljoner kronor högre, 3,4 procent, än budget, tack vare ökade utbildningsintäkter samt högre rörlig ersättning för ambulansuppdragen. Utfallet för personalkostnader var lägre än budget. Fler medarbetare rekryterades under senare delen av 2019 för start av två dygnsenheter i början av 2020. Bolagets verksamhetskostnader var två miljoner kronor högre, 0,5 procent, än budget vilket bland annat beror på ökade materialkostnader, kostnader i samband med flytt till nya lokaler samt ökad hyreskostnad för de nya lokalerna.

Investeringar

Årets utgifter uppgick till 23 miljoner kronor och upparbetningsgraden var 82 procent i förhållande till årets budget på 28 miljoner kronor. Utgifterna bestod av investeringar i ambulansfordon och investeringar med anledning av flytten till nya lokaler i Rissne. Avvikelsen beror på försenade leveranser av nya ambulansfordon.

Digitalisering

Under 2019 arbetade AISAB med att ta fram och driftsätta en webbplattform och ett nytt system för digitala utbildningsaktiviteter. Syftet är att skapa en digital arbetsplats för förbättrad kommunikation och tydligare information för styrning, ledning och verksamhetsnära drift. Lösningen ska också möjliggöra individnära digital kompetensutveckling, främst för ambulanspersonal.

Anmodan

AISAB arbetade under 2019 med sex anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

Stockholm Care AB

Stockholm Care AB förmedlar utländska patienter till främst de högspecialiserade vårdverksamheterna inom Region Stockholm som därigenom kan förbättra sina utvecklingsmöjligheter genom ett vidgat patientunderlag. Bolaget bistår också vårdverksamheterna med stöd och service av administrativ och praktisk karaktär, och förvaltar det svenska registret för blodstamceller, Tobiasregistret.

Vårdproduktion

Utlandsvården påverkas av kapacitetsbristen i hälso- och sjukvården, vilket begränsar möjligheten att ta emot internationella patienter för specialiserad och högspecialiserad vård. Tobiasregistret fortsatte dock att utvecklas. Antalet genomförda bekräftande typningar av potentiella givare (confirmatory typing, CT) ökade med 22 procent jämfört med föregående år. Antalet bekräftade typningar är en viktig indikator för framtida försäljning av stamcellsskördar. Tobiasregistret förmedlade 108 stamcellskördar vilket var en ökning med 27 procent jämfört med föregående år.

Ekonomiskt resultat

Stockholm Care AB:s resultat uppgick till 0,3 miljoner kronor. Exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta var resultatet 1,7 miljoner kronor och avvek positivt med en miljon kronor mot det budgeterade resultatkravet. Avvikelsen motsvarar en procent av omsättningen. Såväl intäkterna som kostnaderna var lägre än budgeterat, vilket främst berodde på lägre omsättning inom utlandsverksamheten som en följd av kapacitetsproblem inom Region Stockholms högspecialiserade vård.

Investeringar

Årets utgifter uppgick till tre miljoner kronor jämfört med årets nollbudget.

Digitalisering

Under året togs digitala formulär fram för vårdförfrågan vilket bedöms ha effektiviserat verksamheten genom att okvalificerade och icke-relevanta vårdförfrågningar upplevs ha minskat väsentligt. Möjlighet till e-faktura infördes också.

Anmodan

Stockholm Care AB arbetade under 2019 med tre anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

Ekonomiskt resultat Stockholm Care AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntee effekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Stockholm Care AB	0,3	1,4	1,7	0,7	1,0	1,0 %	0,1

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

MediCarrier AB

MediCarrier AB avropar, lagerhåller, förpackar och distribuerar sjukvårds- och förbrukningsartiklar till verksamheter inom Region Stockholm. Verksamheten bedrivs på affärsmässiga grunder.

Ekonomiskt resultat

Under året levererade MediCarrier AB högre volymer i sjukvårdsflödet till sina befintliga kunder och intäkterna från affärsområdet Sjukvårds- och förbrukningsvaror ökade med tre procent. Resultatet uppgick till 3,6 miljoner kronor. Exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta var resultatet 5,1 miljoner kronor vilket motsvarar fullmäktiges resultatkrav om fem miljoner kronor. För att säkerställa uppfyllelse av resultatkravet genomfördes åtgärder inom pågående utvecklingsprojekt och planerade utvecklingsinsatser pausades eller senarelades.

Investeringar

Årets investeringsutgifter uppgick till tre miljoner kronor vilket innebar en upparbetningsgrad om 60 procent i förhållande till årets budget på fem miljoner kronor. Utgifterna bestod av ersättningsinvesteringar i produktionen som inköp av varuvagnar samt investeringar i en ombyggnation av befintliga lokaler i Spånga för att kunna ta emot verksamhet från lokalen i Västberga. Årets avvikelse beror på att investeringar i ett förstärkt skalskydd endast kunde genomföras i mindre omfattning än budgeterat.

Digitalisering

MediCarrier AB:s arbete med digitalisering syftar i dagsläget till att dels säkerställa stabila och ändamålsenliga it-system, dels effektivisera manuella och administrativa arbetsmoment. Under 2019 införde bolaget en it-baserad förvaltningsmodell och utbildade så kallade superanvändare av modellen. Transportavdelningen digitaliserade vissa arbetsmoment vilket har effektiviserat arbetet och bidragit till pålitligare leveranser och jämnare kvalitet.

Anmodan

MediCarrier AB arbetade med fem anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen under 2019. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

Locum AB

Locum AB ansvarar för ägarfrågor av fastighetsförvaltande karaktär och ekonomisk administration för hälso- och sjukvårdens fastigheter. Bolaget bistår också fastighets- och servicenämnden i fastighetsstrategiska frågor och har resultatansvar för fastighets- och servicenämndens förvaltning av fastigheter. Från och med mars 2019 ansvarar bolaget för en del strategiska fastighetsfrågor och investeringar som avtalsförvaltningen för Nya Karolinska Solna.

Mål

Locum AB uppnådde målvärdet för indikatorn angående andelen av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning.

Andelen av investeringarna i hälso- och sjukvården som användes för konstnärlig gestaltning var 1,5 procent för de investeringar som avslutats under året. Det är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med föregående års utfall.

Ekonomiskt resultat

Locum AB:s resultat, exklusive jämförelsestörande poster avseende pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta, uppgick till 14 miljoner

Ekonomiskt resultat MediCarrier AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntee-effekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
MediCarrier AB	3,6	1,5	5,1	5,0	0,1	0,0 %	4,9

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.
**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

Locum

Indikator	Utfall	Målvärde styrelse	Måluppfyllelse*	Målvärde fullmäktige
Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning	1,5 %	≥ 1 %	Uppfylls ●	≥ 1 %

* Måluppfyllelse mäts i relation till styrelsens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Ekonomiskt resultat Locum AB

Mkr	Utfall* 2019	Justering för räntee-effekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
Locum AB	–14,7	28,3	13,6	7,0	6,6	1,7 %	22,4

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.
**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

kronor, vilket är sju miljoner kronor högre än budgeterat resultat och motsvarar 1,7 procent av omsättningen. Avvikelsen förklaras främst av lägre konsultarvoden och it-relaterade kostnader än budgeterat. Under året arbetade bolaget systematiskt för att förbättra drift och skötsel av fastigheterna med fokus på att stärka relationen till kunderna och öka kundnöjdheten. Under kommande år fortsätter arbetet med att vidareutveckla fastigheterna för ökad driftsäkerhet och säkra samarbete och kommunikation med kunderna för att skapa ändamålsenliga vårdlokaler.

Investeringar

Årets utgifter uppgick till två miljoner kronor och upparbetningsgraden var 40 procent i förhållande till årets budget på fem miljoner kronor. Utgifterna bestod av it-utrustning och kontorsmöbler.

Digitalisering

Digitaliseringen ses som en förutsättning för att lyckas med uppdraget att tillhandahålla sjukvårdsbyggnader. Under 2019 införde bolaget ett nytt dokumenthanteringssystem och utvecklade systemet för fastighetsförvaltning och det så kallade Internet of Things (IoT) för energieffektiv vård och förbättrad luftkvalitet.

Anmodan

Locum AB arbetade under 2019 med fyra anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans är internbank för Region Stockholm, tidigare Stockholms läns landsting. Bolaget bistår Region Stockholm, dess nämnder, bolag och stiftelser med att förvalta en central likviditet, låna upp medel på kapitalmarknaden och bedriva intern utlåning för investeringar. Arbetet bedrivs på affärsmässiga grunder.

Ekonomiskt resultat

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans resultat uppgick till fyra miljoner kronor, vilket var tre miljoner kronor högre än det budgeterade resultatet. Avvikelsen motsvarar 3,3 procent. Avvikelsen beror på att kostnaderna för affärssystem och investerarrelationer var lägre än budgeterat.

Digitalisering

Bolaget arbetade under 2019 med att utveckla möjligheterna till distansarbete för att underlätta för medarbetarna och förbättra bolagets digitala arbetssätt.

Anmodan

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans arbetade under 2019 med tre anmodanden som ställts till bolaget av regionstyrelsen under 2019. Arbetet genomfördes utan avvikelse.

AB Storstockholms Lokaltrafik

AB Storstockholms Lokaltrafik, AB SL, är samlingsnamnet och varumärket för den upphandlade allmänna kollektivtrafiken på land i Stockholms län. Via SL förvaltar Region Stockholm vissa avtal och tillgångar.

Bolaget har tre helägda dotterbolag; AB SL Finans, SL Älvsjö AB samt Waxholms Ångfartygs AB. AB SL Finans tillhandahåller mot ersättning fordon, vagnar, maskiner samt andra inventarier och anläggningar för lokaltrafikutövare. SL Älvsjö AB äger, förvaltar och utvecklar fastigheter och förenlig verksamhet. Waxholms Ångfartygs AB, WÅAB, som ingår i SL-koncernen från och med juli 2019. WÅAB sköter kollektivtrafiken på vatten i Stockholms skärgård och förvaltar vissa avtal och tillgångar åt Region Stockholm. WÅAB ska kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden när det gäller utveckling av passagerar- och godstrafiken i skärgården.

Ekonomiskt resultat

AB Storstockholms Lokaltrafiks resultat, exklusive jämförelsestörande poster avseende ökade pensionskostnader till följd av en förändrad diskonteringsränta, uppgick till 621 miljoner kronor och avvek positivt mot det budgeterade resultatkravet med 221 miljoner kronor. Avvikelsen motsvarar en procent av omsättningen. Den positiva avvikelsen beror främst på ett ökat antal resande och ökade biljettintäkter.

Ekonomiskt resultat AB Stockholms Läns Landstings Internfinans

Mkr	Utfall* 2019	Justering för ränte-effekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
AB SLL Internfinans	3,2	0,4	3,6	3,0	0,6	3,3 %	4,1

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.
**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

Ekonomiskt resultat AB Storstockholms Lokaltrafik

Mkr	Utfall* 2019	Justering för ränte-effekt**	Utfall inkl justering	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall 2018
AB Storstockholms Lokaltrafik	579,3	41,2	620,3	400,0	220,3	1,0 %	479,0

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.
**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

11 Kommunalförbund och stiftelser

Kommunalförbund

Region Stockholm är medlem i tre kommunalförbund:

- Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje
- Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg
- Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling.

Enligt kommunallagen kan kommunalförbund ur de flesta aspekter betraktas som egna kommuner; bland annat gäller som för kommuner regeln att eventuella underskott ska återställas inom tre år.

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON, har två medlemmar, Region Stockholm och Norrtälje kommun. KSON planerar och beställer hälso- och sjukvård samt omsorg för invånarna i Norrtälje kommun. KSON äger också bolaget Tiohundra AB som bland annat bedriver vården vid Norrtälje sjukhus samt ett antal vårdcentraler och omsorgsverksamheter.

Mål

Tiohundra AB uppnådde sex av de sju indikatorer som bolaget styrde mot under det övergripande målet för hälso- och sjukvården. En indikator uppnåddes inte.

Norrtälje sjukhus hade under året många nya medarbetare vilket medförde längre vistelsetider på akutmottagningen. Målvärdet för andelen patienter som vistades högst fyra timmar på akutmottagningen uppnåddes dock. Även vårdavdelningarna hade mycket ny personal vilket bidrog till att det tog längre tid för patienter att tas emot på en avdelning.

Andelen patienter som fick tid till husläkare inom tre dagar var lägre än målvärdet men på grund av tekniska problem avser mätningen inte hela året. Resursbrist försämrade tillgängligheten under sommaren. Tiohundra AB arbetar med att utforma och införa nya arbetsprocesser för att kunna hålla vårdgarantin.

Andelen patienter som fick tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar uppgick till 93 procent och indikatorn uppnådde sitt målvärde.

Andelen patienter som fick tid för behandling inom 90 dagar uppgick till 98 procent vilket innebär att indikatorn uppnådde sitt målvärde.

Andelen patienter som ådrog sig vårdrelaterade infektioner vid Norrtälje sjukhus uppgick till 5,6 procent och indikatorn uppnådde sitt målvärde.

Medicinskt färdigbehandlade patienter var i genomsnitt kvar på sjukhuset i 2,3 dagar under 2019. Det är ett lägre antal dagar jämfört med övriga akutmottagningar i Region Stockholm och innebar att indikatorns målvärde uppnåddes. Resultatet berodde till stor del på ett gott samarbete med KSON:s biståndsavdelning samt mellan sjukhuset och kommunens vård- och omsorgsboenden. Detta bedöms i sin tur vara ett resultat av den så kallade Norrtäljemodellen som KSON baseras på.

Tiohundra AB:s samtliga vårdcentraler arbetade hälsofrämjande och indikatorns målvärde uppnåddes. Bland annat erbjöds utbildning för olika diagnoser och alla vårdcentraler erbjöd livsstilssamtal. På vårdcentralernas väntrumsskärmar finns information och hälsotips till invånarna.

Mål Tiohundra AB

Indikator	Utfall	Målvärde direktion	Måluppfyllelse	Målvärde fullmäktige
Andel patienter som vistas högst fyra timmar på akuten	78 %	–	Uppfylls ●	≥ 78 %
Andel patienter som får tid till husläkare inom tre dagar	72 %	–	Uppfylls ej ●	≥ 90 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	93 %	–	Uppfylls ●	≥ 73 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	98 %	–	Uppfylls ●	≥ 90 %
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	5,6%	≤ 7,7 %	Uppfylls ●	≤ 7,9 %
Antal dagar medicinskt färdigbehandlade patienter är kvar på sjukhus	2,3	–	Uppfylls ●	≤ 3
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdoms–förebyggande arbete	100 %	–	Uppfylls ●	≥ 75 %

* Måluppfyllelse mäts i relation till styrelsens målvärde, och om det saknas, till fullmäktiges målvärde.

Vårdkonsumtion Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse budget	Utfall 2018	Förändring %
Vårdtillfällen	9 975	10 180	–2,0 %	10 300	–3,2 %
Läkarbesök	221 534	238 000	–6,9 %	223 550	–0,9 %
Övriga vårdgivarbesök	340 435	375 000	–9,2 %	349 600	–2,6 %

* Exklusive KSON.

Vårdkonsumtion

Under 2019 konsumerade invånarna i Norrtälje kommun 3,2 procent färre vårdtillfällen än föregående år. Liksom vid övriga akutsjukhus inom Region Stockholm arbetar sjukhuset med att utveckla verksamheten och nya arbetssätt infördes under året. Av vårdtillfällena utfördes 83 procent inom den somatiska specialistsjukvården, tio procent inom geriatriken och sju procent inom psykiatrin.

Antalet läkarbesök var färre än föregående år liksom besöken hos övriga vårdgivare, som distrikts- och undersköterskor på husläkarmottagningar samt fysioterapeuter, logopeder, arbetsterapeuter och kiropraktiker. Minskningen i antalet läkarbesök förklaras av nya ersättningsmodeller som stimulerar till färre och i viss mån längre besök, samt av en förskjutning mot besök hos sjuksköterska vid lättare sjukdomstillstånd.

Vårdproduktion vid Norrtälje sjukhus

Vårdproduktionen vid Norrtälje sjukhus var lägre än planerat för både slutenvårdstillfällen och öppenvårdsbesök. Jämfört med motsvarande period föregående år var antalet öppenvårdsbesök 0,6 procent färre och antalet slutenvårdstillfällen 3,5 procent färre. En anledning till att öppenvårdsbesöken minskade var införandet av ett nytt hänvisningsstöd på akutmottagningen under sommaren. Inom primärvården var antalet läkarbesök färre än budgeterat vilket främst berodde på färre läkartimmar än planerat. Medelvårdtiden ökade jämfört med föregående år från 3,28 till 3,44 dygn, motsvarande 2,1 procent.

Ekonomiskt resultat

KSON:s resultat för året var negativt och uppgick för Region Stockholm till -45 miljoner kronor, vilket motsvarar 6,4 procent av omsättningen. Det negativa resultatet avser både kommunalförbundets verksamhet och verksamheten i Tiohundra AB.

KSON har arbetat med ett åtgärdsprogram som gav viss effekt under året och det negativa resultatet motsvarar de åtgärder som inte kunde vidtas. Tiohundra AB:s intäkter var lägre än planerat, bland annat på grund av sänkt ersättning för särskilda boenden och en justering av sjukhusets ersättning. Personalkostnaderna var högre än planerat på grund av inhyrd personal, det nya sjuksköterskeavtalet och högre kostnader för övertid. Den sista december 2019 hade bolaget dock inte längre avtal med något bemanningsföretag då flera lyckade rekryteringar av sjuksköterskor genomförts. Bolaget har även genomfört ett åtgärdsprogram som under 2019 uppgick till 16 miljoner kronor.

Tiohundra AB:s negativa resultat medförde att det egna kapitalet i mars 2019 sjönk till under hälften av aktiekapitalet. Bolagets styrelse upprättade då en kontrollbalansräkning som fastställdes av en första kontrollbalansstämma den 23 maj 2019 i enlighet med aktiebolagslagen. Lagen kräver att det egna kapitalet återställs till motsvarande hela aktiekapitalet inom åtta månader. En andra kontrollbalansstämma fastställde den 18 december att aktiekapitalet var återställt till 17,3 miljoner kronor.

I årsbokslutet 2019 har Tiohundra AB via kommunalförbundet mottagit ett aktieägartillskott om 48,2 miljoner kronor av medlemmarna, där Region Stockholms andel av tillskottet var 38,6 miljoner kronor.

Anmodan

KSON tilldelades under 2019 fyra anmodanden av regionstyrelsen. Region Stockholm fick varken till delårs- eller årsredovisningen 2019 någon återkoppling av hur arbetet fortskrider. Ett fördjupat arbete med Norrtälje kommun kring KSON pågår.

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg

Ändamålet med Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA, är att investera i ambulansflyg och driva ambulansflygverksamhet i hela Sverige. Samtliga regioner i Sverige är medlemmar i KSA. Under 2019 genomförde KSA en upphandling av sex flygplan som ska levereras under 2021. Därefter inleddes en upphandling av operatör av flygverksamheten men upphandlingen avbröts på grund av oklarheter i utvärderingsmodellen.

Region Stockholm betalade för 2019 ett medlemsbidrag på 1,2 miljoner kronor. Medlemsbidraget kommer att öka när ambulansverksamheten är i drift. KSA:s preliminära resultat för året är en miljon kronor.

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Ändamålet med Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling är att uppföra och driva en nationell anläggning för strålbehandling med protoner, Skandionkliniken, samt att tillvarata

Ekonomiskt resultat Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Mkr	Utfall* 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent av omsättning	Utfall* 2018
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	–44,8	0,0	–44,8	–6,4 %	7,2
*varav Tiohundra AB***	*–29,5*	*0,0*	*–29,5*	*–3,6 %*	*–3,7*

*Avser Region Stockholms andel av resultatet som är 50 procent.

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

möjligheterna till forskning och utveckling av verksamheten.

Kommunalförbundet har problem med ekonomin på grund av att antalet remitterade patienter inte har uppgått till planerad nivå. Regionernas abonnemangsavgift höjdes därför från och med 2019 från 50 till 70 procent av Skandionklinikens kostnader. Det gav kommunalförbundet bättre ekonomiska förutsättningar. Kommunalförbundet redovisade ett preliminärt resultat på –0,9 miljoner kronor 2019. Budgeten för 2020 innebär ett underskott på –0,1 miljoner kronor.

Stiftelser

En stiftelse är en självägd förmögenhet, utan ägare eller medlemmar, som har avsatts för att varaktigt tillgodose ett bestämt ändamål. Stiftelser inräknas inte i regionkoncernens resultat- och balansräkning för 2019 på annat sätt än att eventuella bidrag som har tilldelats redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Nedan presenteras de verksamhetsstiftelser som Region Stockholm hade uppsiktsansvar över 2019. Inom parentes redovisas den andel styrelsemedlemmar som utsetts av Region Stockholm.

Stiftelsen *Cancercentrum Karolinska* syftar till att främja experimentell cancerforskning. Stiftelsen arbetar för utvecklingen av individualiserad cancerbehandling, i nära samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset och Karolinska Institutet.

Stiftelsen *Centrum för Molekylär Medicin* arbetar främst med forskning kring kroniska inflammationssjukdomar. Under året införskaffades ny avancerad molekylärdiagnostik.

Stiftelsen *Stockholms läns Äldrecentrum* är ett tvärvetenskapligt centrum för forskning och utveckling kring äldre personers hälsa, vård och omsorg.

Stiftelsen *Stockholms läns museum* är en så kallad länskulturfunktion med ändamål att bedriva vetenskaplig insamling och dokumentation samt utåtriktad verksamhet inom kulturminnesvården och museiverksamheten i länet. Fullmäktige har ställt sig bakom en permutation, det vill säga en större förändring, av stiftelsens stadgar. Om permutationen godkänns av myndigheten Kammarkollegiet kan verksamheten integreras i kulturnämndens förvaltning.

Skärgårdsstiftelsen förvaltar fastigheter och verkar för att bevara Stockholms skärgård och utvecklingen av friluftslivet i skärgården. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ges årligt stöd för verksamhet och fastighetsunderhåll. Region Stockholm och stiftelsen tecknade 2019 ett avtal om drift- och investeringsmedel i form av beviljade bidrag för perioden 2020–2023.

Stiftelsen *Flemingsbergs Science* syftar bland annat till att stärka samverkan mellan aktörerna i Flemingsberg. Under perioden 2019–2022 arbetar stiftelsen för fortsatt campusutveckling och ökad samverkan inom områden som åldrande, mångfald och hälsa.

Stockholms Konserthusstiftelse ska driva en aktiv musikverksamhet genom att ge konserter och för detta ändamål upprätthålla och underhålla den Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ges årligt stöd för verksamhet och fastighetsunderhåll. Region Stockholm och stiftelsen tecknade 2019 ett avtal om drift- och investeringsmedel i form av beviljade bidrag för perioden 2019–2022.

Verksamhetsstiftelser

Stiftelser i vilka Region Stockholm är ensam stiftare	Stiftelser där Region Stockholm är stiftare tillsammans med andra
• Stiftelsen Cancercentrum Karolinska (100 %) • Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin (100 %) • Stiftelsen Clara (0 %)[40]	• Stiftelsen Stockholms läns museum (44 %) • Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (50 %) • Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (53 %) • Stiftelsen Flemingsberg Science (25 %)
	Stiftelse där Region Stockholm är huvudfinansiär
	• Stockholms Konserthusstiftelse (67 %)

40 Regionen utser från och med februari 2018 inga ledamöter eller revisorer i Stiftelsen Clara.

12 Ekonomisk redovisning

Resultaträkning

		Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	Not	2019	2018	2019	2018
Verksamhetens intäkter	1	25 036	23 576	13 060	11 876
Verksamhetens kostnader	1	–96 220	–92 450	–89 183	–85 106
Avskrivningar	2	–6 201	–5 742	–2 738	–2 342
Verksamhetens nettokostnader		**–77 385**	**–74 616**	**–78 861**	**–75 572**
Därav jämförelsestörande poster	6	–159	–439	–220	–440
Skatteintäkter	3	76 044	72 871	76 044	72 871
Generella statsbidrag och utjämning	3	5 374	4 876	5 374	4 876
Summa samlade skatteintäkter		**81 418**	**77 747**	**81 418**	**77 747**
Finansiella intäkter	4	68	426	568	624
Finansiella kostnader	5	–2 604	–2 174	–2 106	–2 071
Finansnetto		**–2 536**	**–1 748**	**–1 538**	**–1 447**
Därav jämförelsestörande poster	6	–667	476	–	–
Extraordinära poster		0	0	0	0
Årets resultat		**1 497**	**1 383**	**1 019**	**728**

Balansräkning

		Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	Not	2019	2018	2019	2018
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Nyttjanderätter och andra immateriella anläggningstillgångar	8	372	347	96	108
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	9	68 600	66 348	37 456	35 543
Maskiner och inventarier	10	32 774	26 801	14 662	8 788
Pågående nyanläggningar, förskott avseende materiella anläggningstillgångar	11	20 728	23 193	10 040	14 004
Finansiella anläggningstillgångar					
Finansiella anläggningstillgångar	12	1 147	721	38 520	38 361
Summa anläggningstillgångar		**123 622**	**117 410**	**100 774**	**96 804**
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.		301	583	143	435
Kortfristiga fordringar	13	8 011	7 983	11 830	9 488
Kortfristiga placeringar		0	0	0	0
Kassa och bank		3 385	1 894	0	256
Summa omsättningstillgångar		**11 697**	**10 459**	**11 973**	**10 179**
Summa tillgångar		**135 319**	**127 869**	**112 747**	**106 983**
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	14				
Ingående eget kapital		11 573	9 477	9 656	8 228
Övrig förändring av eget kapital		–	713	–	700
Årets resultat		1 497	1 383	1 019	728
Summa eget kapital		**13 070**	**11 573**	**10 675**	**9 656**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	15	31 684	28 810	24 207	22 531
Andra avsättningar	16	1 048	1 069	615	622
Summa avsättningar		**32 732**	**29 880**	**24 823**	**23 154**
Skulder					
Långfristiga skulder	17	63 766	64 345	52 641	53 155
Kortfristiga skulder	18	25 751	22 072	24 608	21 019
Summa skulder		**89 517**	**86 417**	**77 249**	**74 174**
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		**135 319**	**127 869**	**112 747**	**106 983**
Panter och därmed jämförliga säkerheter		**inga**	**inga**	**inga**	**inga**
Ansvarsförbindelser	19				
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna		22 610	22 879	22 610	22 879
Övriga ansvarsförbindelser		1 088	857	16 837	16 256
Summa ansvarsförbindelser		**23 698**	**23 736**	**39 447**	**39 135**

Kassaflödesanalys

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	1 497	1 383	1 019	728
Justering för ej likviditetspåverkande poster*	9 121	6 796	4 052	2 610
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	**10 618**	**8 179**	**5 071**	**3 338**
Ökning(–) resp minskning(+) av förråd och varulager	281	–4	293	–21
Ökning(–) resp minskning(+) kortfristiga fordringar	–480	–279	–1 984	–1 162
Ökning (+) resp minskning (–) av kortfristiga skulder (exkl leasing– och lånefinansiering)	233	480	840	–132
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**10 652**	**8 376**	**4 220**	**2 023**
Investeringsverksamheten				
Investering i immateriella anläggningstillgångar	–157	–143	–14	–45
Investering i materiella anläggningstillgångar	–11 936	–12 068	–6 299	–7 402
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	71	398	16	398
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	337	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**–12 022**	**–11 476**	**–6 297**	**–7 049**
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån	8 786	2 951	6 563	4 792
Amortering av långfristiga skulder	–6 219	–1 700	–6 219	–1 700
Förändring långfristiga fordringar	–426	790	–159	820
Förändring av leasingfinansiering	–1 115	–680	0	0
Erhållna bidrag	1 835	1 650	1 636	1 369
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	**2 861**	**3 011**	**1 821**	**5 281**
Årets kassaflöde	**1 491**	**–89**	**–256**	**255**
Likvida medel vid årets början	**1 894**	**1 983**	**256**	**1**
Likvida medel vid årets slut	**3 385**	**1 894**	**0**	**256**
) Specifikation av ej likviditetspåverkande poster				
Avskrivningar	6 201	5 742	2 738	2 342
Förändring av avsättningar	2 153	2 459	969	1 612
Realisationsresultat och utrangeringar	160	–238	30	–332
Övriga poster	607	–1 167	315	–1 012
Justering för ej likviditetspåverkande poster	**9 121**	**6 796**	**4 052**	**2 610**

Driftsredovisning

Mkr	Intäkter 2019	Kostnader 2019	Resultat* 2019	Justering för ränte–effekt**	Resultat inkl justering	Budget 2019
Hälso– och sjukvård						
Hälso– och sjukvårdsnämnden	66 076,8	–66 019,6	57,2		57,2	0,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	427,5	–384,0	43,5		43,5	0,0
Patientnämnden	32,6	–32,2	0,4		0,4	0,0
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg	1 621,8	–1 666,7	–44,8		–44,8	0,0
varav Tiohundra AB	*835,9*	*–865,4*	*–29,5*		*–29,5*	*0,0*
Stockholms läns sjukvårdsområde	12 580,0	–12 351,4	228,6		228,6	199,0
Karolinska Universitetssjukhuset	18 914,7	–20 781,4	–1 866,6		–1 866,6	–280,0
Södersjukhuset AB	5 514,9	–5 875,5	–360,6	249,0	–111,6	9,4
Danderyds Sjukhus AB	4 580,7	–4 933,6	–352,9	194,5	–158,4	6,5
Södertälje Sjukhus AB	1 471,9	–1 501,4	–29,5	52,3	22,8	3,3
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	674,6	–652,0	22,7	33,0	55,7	33,0
Folktandvården Stockholms län AB	1 731,9	–1 679,4	52,5	60,0	112,5	112,5
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	390,7	–369,4	21,3	4,9	26,2	12,0
Stockholm Care AB	97,2	–96,9	0,3	1,4	1,7	0,7
MediCarrier AB	923,8	–920,2	3,6	1,5	5,1	5,0
Hälso– och sjukvård totalt	**115 039,2**	**–117 263,6**	**–2 224,4**	**596,6**	**–1 627,8**	**101,4**
Kollektivtrafik						
Trafiknämnden	32 181,0	–31 611,5	569,6	42,0	611,6	400,0
varav Trafikförvaltningen	*10 024,8*	*–10 018,5*	*6,3*		*6,3*	*0,0*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*121,8*	*–121,2*	*0,5*		*0,5*	*0,0*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*21 473,6*	*–20 894,2*	*579,3*	*41,2*	*620,5*	*400,0*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*560,9*	*–577,5*	*–16,6*	*0,8*	*–15,8*	*0,0*
Färdtjänstnämnden	1 743,7	–1 636,1	107,7		107,7	0,0
Kollektivtrafik totalt	**33 924,8**	**–33 247,5**	**677,3**	**42,0**	**719,3**	**400,0**
Kulturnämnden	**580,2**	**–578,2**	**2,1**		**2,1**	**0,0**
Tillväxt– och regionplanenämnden	**189,8**	**–188,8**	**1,0**		**1,0**	**0,0**
Regionstyrelsen	**2 928,5**	**–2 641,7**	**286,8**		**286,8**	**0,0**
Fastigheter och service						
Fastighets– och servicenämnden	6 346,1	–5 861,2	485,0		485,0	359,9
varav Serviceförvaltningen	*1 244,1*	*–1 244,3*	*–0,2*		*–0,2*	*0,0*
varav Fastighetsförvaltningen	*5 102,0*	*–4 616,9*	*485,2*		*485,2*	*359,9*
Locum AB	387,8	–402,5	–14,7	28,3	13,6	7,0
Fastigheter och service totalt	**6 734,0**	**–6 263,7**	**470,3**	**28,3**	**498,6**	**366,9**
Övriga						
Revisorskollegiet	37,3	–37,3	0,0		0,0	0,0
Landstingshuset i Stockholm AB	15,3	–32,0	–16,7		–16,7	–31,3
AB SLL Internfinans	17,4	–14,2	3,2	0,4	3,6	3,0
Koncerngemensamma funktioner						
Skadekontot	17,7	–14,2	3,5		3,5	0,0
Koncernfinansiering	92 348,4	–90 684,9	1 663,5		1 663,5	–1 058,4
Koncernjusteringar	–145 310,5	145 940,6	630,1	–667,3	–37,1	0,0
Resultat samtliga resultatenheter	**106 522,2**	**–105 025,6**	**1 496,6**	**0,0**	**1 496,6**	**–218,4**

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

**Avser justering för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen

Investeringsredovisning

Mkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Utfall 2018
Hälso– och sjukvård				
Hälso– och sjukvårdsnämnden	10,3	7,0	–3,3	4,4
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	242,5	238,6	–3,9	108,0
Karolinska Universitetssjukhuset	549,3	351,0	–198,3	346,5
Södersjukhuset AB	413,0	192,3	–220,7	349,4
Danderyds Sjukhus AB	612,2	70,0	–542,2	127,5
Södertälje Sjukhus AB	69,8	22,1	–47,7	66,2
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	33,3	30,0	–3,3	18,8
Folktandvården Stockholms län AB	47,8	100,0	52,2	56,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	22,9	28,0	5,1	9,0
Stockholm Care AB	3,2	0,0	–3,2	1,7
MediCarrier AB	2,9	5,0	2,1	1,4
Hälso– och sjukvård totalt	**2 007,2**	**1 044,0**	**–963,2**	**1 088,8**
Kollektivtrafik				
Trafiknämnden	6 190,5	8 087,8	1 897,3	5 554,0
varav Trafikförvaltningen	*613,0*	*346,9*	*–266,1*	*284,7*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*1 160,3*	*1 996,5*	*836,2*	*1 137,4*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*4 338,4*	*5 696,4*	*1 357,9*	*4 078,9*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*78,8*	*48,1*	*–30,7*	*53,0*
Färdtjänstnämnden	30,2	58,6	28,4	22,2
Kollektivtrafik totalt	**6 220,8**	**8 146,4**	**1 925,6**	**5 576,2**
Kulturnämnden	**0,8**	**7,9**	**7,1**	**0,6**
Regionstyrelsen	**6,1**	**721,8**	**715,7**	**109,0**
Fastigheter och service				
Fastighets– och servicenämnden	3 685,9	5 800,9	2 115,0	5 434,1
varav Serviceförvaltningen	*227,4*	*379,8*	*152,4*	*144,7*
varav Fastighetsförvaltningen	*3 458,6*	*5 421,1*	*1 962,5*	*5 289,5*
Locum AB	2,1	4,5	2,4	2,1
Fastigheter och service totalt	**3 688,1**	**5 805,4**	**2 117,3**	**5 436,3**
Övriga				
Revisorskollegiet	0,0	0,2	0,2	0,1
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga totalt	**0,0**	**0,2**	**0,2**	**0,1**
Investeringar totalt	**11 922,9**	**15 725,7**	**3 802,8**	**12 210,9**

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) som gäller den juridiska personen Region Stockholm och den sammanställda redovisningen.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt proportionell konsolideringsmetod (klyvningsmetoden) som innebär att endast den ägda andelen av de kommunala koncernföretagens räkenskapsposter tas med i de sammanställda räkenskaperna. Undantaget är intresseföretaget Barnbördshuset Stockholm AB som konsolideras enligt kapitalandelsmetoden.

Företag och kommunalförbund där Region Stockholm har ett betydande inflytande men som inte ingår i den sammanställda redovisningen eftersom verksamheten är av obetydlig omfattning, är samordningsförbunden, kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, ALMI Företagspartner i Stockholm Sörmland AB, Mälardalstrafik AB samt verksamhetsstiftelser.

Jämförelsestörande poster

En jämförelsestörande post definieras inom Region Stockholm som en sällan förekommande post som överstiger 100 miljoner kronor. Beloppsgränsen är satt med hänsyn till regionens omsättning och verksamhet. Ett undantag är realisationsvinster från försäljningar av anläggningstillgångar som alltid definieras som jämförelsestörande. De poster som definieras som jämförelsestörande poster 2019 är realisationsvinster, förändrad ränta i pensionsskulden samt omställningskostnader för genomförandet av Framtidsplan för hälso- och sjukvården.

Skatteintäkter

Skatteintäkterna redovisas enligt rekommendation R2 Intäkter från Rådet för kommunal redovisning, RKR. Den prognos av skatteavräkningen som Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, publicerar i december under räkenskapsåret används vid beräkning och periodisering av årets skatteintäkt.

Avskrivningar

Avskrivning av materiella och immateriella anläggningstillgångar för den beräknade nyttjandeperioden görs med en linjär avskrivning som baseras på anskaffningsvärdet exklusive ett eventuellt restvärde. Avskrivningen påbörjas när tillgången är färdig att tas i bruk.

Följande avskrivningsperioder tillämpas generellt:

Immateriella anläggningstillgångar	3–10 år
Maskiner och inventarier	3–10 år
Byggnader	Se komponenter
Byggnadsinventarier	17 år
Spårbundna fordon	10–30 år
Bussar	12 år
Spåranläggningar	Se komponenter
Fartyg	Se komponenter

För tillgångar som mark och konst görs inga avskrivningar.

Komponenter

För tillgångar där betydande komponenter har identifierats och där skillnaden i förbrukningen av dessa förväntas vara väsentlig, tillämpas sedan 2015 komponentavskrivning. Det gäller för nedanstående kategorier av anläggningstillgångar:

Anläggningstillgång	Avskrivningsintervall för komponenter
Spåranläggningar	10–50 år (underbyggnad 40–100 år)
Byggnader, kollektivtrafik	17–50 år (grund/stomme 20–50 år)
Fartyg	15–30 år (skrov 30, alternativt 80 år)

Lånekostnader

Region Stockholms huvudregel för redovisning av lånekostnader är att de belastar resultatet för den period som de berör. Fastighets- och servicenämnden gör undantag från huvudregeln och inräknar istället räntekostnader i tillgångens anskaffningsvärde under byggtiden om den direkt kan hänföras till inköp, konstruktion eller produktion av en tillgång. Fastighets- och servicenämnden använder en beräknad fiktiv kreditivränta vilket innebär ett avsteg från verklig ränta på upplåningen. Under 2019 aktiverades räntekostnader för fastighetsinvesteringar motsvarande 128 miljoner kronor.

Bolagsskatt

Företagen inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB samt koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik betalar i nuläget inte inkomstskatt i enlighet med gällande skatteregler, eftersom de skattemässiga underskottsavdragen uppgår till betydande belopp. Skattekostnad uppstår endast om skatteverket upptaxerar det skattemässiga resultatet för tidigare år i något av företagen.

I Region Stockholm redovisas bolagens uppskjutna skatter inom posten obeskattade reserver som eget kapital. Region Stockholms företag har stora skattemässiga underskottsavdrag vilket gör att inga skattekostnader och ingen uppskjuten skatt uppstår.

Pensioner

Enligt den kommunala bokförings- och redovisningslagen redovisas pensioner enligt den kommunala blandmodellen. Det innebär att pensioner som är intjänade före 1998 redovisas under ansvarsförbindelser istället för som en skuld eller avsättning i balansräkningen. Pensioner som är intjänade under året, samt utbetalda pensioner som är intjänade till och med 1998, redovisas över resultaträkningen. Förvaltningarnas pensioner beräknas enligt RIPS (Riktlinjer för pensionsskuldsberäkning) vilket motsvarar en diskonteringsränta på en procent.

I Region Stockholms bolagskoncern redovisas hela pensionsskulden i balansräkningen utifrån regelverket K3. Vid beräkningen av pensionsskulden i bokslutet 2019 användes Finansinspektionens diskonteringsränta för 2020 på 0,3 procent.

För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Erhållna offentliga investeringsbidrag

Erhållna investeringsbidrag från stat och kommuner avser utbyggnad av kollektivtrafik. Investeringsbidragen redovisas som intäkt i resultaträkningen, systematiskt över tillgångens nyttjandeperiod, samt för stabskostnader under uppförandeperioden av nya tunnelbanan.

Kostnad för räkenskapsrevision

Från och med 2019 lämnas upplysning om årets kostnad för räkenskapsrevision i enlighet med Rådet för kommunal redovisning (RKR) R18. Årets kostnad uppgick till 8,4 miljoner kronor. I kostnaden ingår upphandlade revisionskonsulter för 7,2 miljoner kronor.

Upplysning om särredovisningar

Särredovisningar har upprättats enligt lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser med mera och omfattar Folktandvården Stockholms län AB samt laboratorieverksamheten inom Karolinska Universitetssjukhuset.

Särredovisningarna finns tillgängliga hos respektive verksamhet och på Region Stockholm hemsida enligt nedan.

- Folktandvården Stockholm län AB, telefon 08-123 166 00
- Karolinska Universitetssjukhuset, telefon 08-517 700 00
- https://www.sll.se/om-regionstockholm/ekonomi/finansiella-rapporter/

Derivat och säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för samtliga externa derivatinstrument. En tillämpning sker både i Region Stockholm och i den sammanställda redovisningen. Alla genomförda säkringar styrs av de finansiella styrdokumentens krav på att reducera valuta- och räntekursrisker. De säkringsrelationer som var utestående per den 31 december 2019 var av tre olika typer: upplåning i svenska kronor, upplåning i utländsk valuta och valutaterminer.

Upplåning i svenska kronor

För dessa säkringsrelationer utgörs den säkrade posten av en upplåning i svenska kronor till rörlig ränta. Säkringsinstrumenten utgörs av ränteswappar där regionen netto erhåller en rörlig ränta och betalar en fast ränta. Region Stockholms syfte med dessa säkringsrelationer är att reducera osäkerheten för den framtida räntekostnaden vid upplåning till rörlig ränta. Osäkerheten är kopplad till förändringar i den rörliga räntan. Den säkrade risken utgörs av variabiliteten i framtida räntebetalningar på grund av förändringar i basräntan STIBOR.

Den 31 december 2019 hade Region Stockholm totalt 115 utestående säkringsinstrument av denna typ, med ett totalt nominellt belopp på 43 683 miljoner kronor. I swapportföljen finns både förlängande och förkortande swappar och nettobeloppet för ränteswapparna var 8 807 miljoner kronor per den 31 december 2019. Marknadsvärdet för samtliga ränteswappar, som utgör säkringsinstrument i säkringsrelationerna, uppgick till -558 miljoner kronor.

Under räkenskapsåret 2019 var räntekostnaderna för säkringsinstrumenten 209 miljoner kronor. Räntekostnaden avser nettot av den betalda, erhållna samt upplupna räntan på samtliga swappar. Orealiserade förändringar av marknadsvärde har i enlighet med RKR R8 inte upptagits i redovisningen.

Säkringsinstrumentens påverkan på den genomsnittliga tiden för räntebindning och kostnaden för upplåning framgår av tabellen nedan.

Upplåning i utländsk valuta

För dessa säkringsrelationer utgörs den säkrade posten av upplåning i utländsk valuta till en fast ränta. Säkringsinstrumenten utgörs av valutaränteswappar, där regionen erhåller en fast ränta i utländsk valuta och betalar en fast eller rörlig ränta i svenska kronor.

Lån i annan valuta tas upp när räntekostnaden inklusive valutasäkringen bedöms vara lägre än om lånet tas upp i svenska kronor. Syftet med denna säkringsstrategi är att reducera den valutakursrisk och ränterisk som är förknippad med upplåning i utländsk valuta. Osäkerheten är kopplad till valutakursförändringar. Den säkrade risken avser valutarisk, det vill säga framtida förändringar av valutakurser jämfört med säkringstillfället, samt ränterisken i respektive upplåningsvaluta.

Per den 31 december 2019 hade regionen totalt 14 utestående säkringsinstrument av denna typ. Det totala nominella beloppet uppgick till 1 175 miljoner euro respektive 1 100 miljoner norska kronor vilket motsvarade 11 698 miljoner kronor. Marknadsvärdet för samtliga swappar som är säkringsinstrument i dessa säkringsrelationer uppgick till 1 695 miljoner kronor.

Under räkenskapsåret 2019 var räntekostnaderna för säkringsinstrumenten 49 miljoner kronor. Räntekostnaden avser nettot av den betalda, erhållna samt upplupna räntan på samtliga swappar. Räntekostnaden är förknippad med de valutasäkrade lån som upptagits i utländsk valuta. Orealiserade marknadsvärdesförändringar har i

Upplåning i svenska kronor	Före säkring	Efter säkring
Genomsnittlig räntebindning	3,00 år	5,33 år
Genomsnittlig upplåningskostnad, %	1,08 %	1,65 %
Genomsnittlig upplåningskostnad, MSEK	376 MSEK	574 MSEK

*) Avsikten med ovanstående säkringar är att minska osäkerheten med framtida räntebetalningar och erhålla en stabil räntekostnad som inte förändras över tid.

enlighet med RKR R8 inte upptagits i redovisningen.

Säkringsinstrumentens påverkan på den genomsnittliga tiden för räntebindning och kostnaden för upplåning framgår av tabellen nedan.

Valutaterminer

För dessa säkringsrelationer utgörs den säkrade posten av kontrakterade, eller mycket sannolika, samt prognosticerade och framtida kassaflöden i utländsk valuta. Säkringsinstrumenten utgörs av valutaterminer där regionen har köpt eller sålt utländsk valuta på termin. Region Stockholms syfte med denna säkringsstrategi är att reducera valutakursrisken som är förknippad med kassaflöden i utländsk valuta. Osäkerheten är kopplad till valutakursförändringar mellan svenska kronor och olika utländska valutor.

Den 31 december 2019 hade regionen totalt åtta utestående säkringsinstrument av denna typ, med ett totalt nominellt belopp som uppgick till 59 miljoner USD vilket motsvarar 485 miljoner kronor. Marknadsvärdet för samtliga terminskontrakt i dessa säkringsrelationer uppgick till –58 miljoner kronor.

Under räkenskapsåret 2019 var räntekostnaderna för säkringsinstrumenten 12 miljoner kronor. Räntekostnaden avser en periodiserad del av den negativa terminspremien på samtliga terminskontrakt. Den negativa terminspremien beror på att det svenska ränteläget är lägre jämfört med det amerikanska. Orealiserade marknadsvärdesförändringar har i enlighet med RKR R8 inte upptagits i redovisningen.

Övrigt

Bedömningen är att den proprieborgen som regionen har för AB SL Finans leasingavtal utgör ett bindande åtagande för regionen. Därigenom kan leasingen inom AB SL Finans redovisas som en säkrad post i Region Stockholms sammanställda säkringsredovisning.

Upplåning i euro	Före säkring	Efter säkring
Genomsnittlig räntebindning	3,87 år (EUR)	2,25 år (SEK)
Genomsnittlig upplåningskostnad, %	1,39 %	2,02 %
Genomsnittlig upplåningskostnad, MEUR/MSEK	16,3 MEUR	216 MSEK

Upplåning i norska kronor	Före säkring	Efter säkring
Genomsnittlig räntebindning	0,13 år (NOK)	0,14 år (SEK)
Genomsnittlig upplåningskostnad, %	2,01 %	0,22 %
Genomsnittlig upplåningskostnad, MNOK/MSEK	22 MNOK	2,6 MSEK

*) Avsikten med ovanstående säkringar är att minska osäkerheten med framtida räntebetalningar och amorteringar i utländsk valuta.

Noter

Not 1: Verksamhetens intäkter och kostnader

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Patientavgifter sjukvård	859	823	461	440
Patientavgifter tandvård	527	552	0	0
Resenärsavgifter	8 972	8 470	199	190
Såld hälso- och sjukvård	1 869	1 759	1 513	1 439
Såld tandvård	294	297	0	0
Försäljning av övriga primärtjänster	289	284	78	75
Hyresintäkter, försäljn. övriga tjänster	4 345	4 353	4 377	4 210
Bidrag ifrån staten	5 403	4 358	5 333	4 284
Övriga bidrag	952	1 007	21	120
Övriga intäkter	1 527	1 673	1 078	1 119
varav jämförelsestörande intäkter	*67*	*349*	*6*	*348*
Verksamhetens intäkter	**25 036**	**23 576**	**13 060**	**11 876**
Personalkostnader	33 598	31 850	23 148	22 389
Köpt hälso- och sjukvård	20 624	19 428	30 226	28 438
Köpt tandvård	542	496	1207	1141
Köpt trafik	14 558	13 705	1 243	1 190
Köpta övriga primärtjänster	148	14	162	26
Verksamhetsanknutna tjänster (lab, röntgen)	1 319	1 580	1 279	1 555
Läkemedel inom läkemedelsförmånen	5 901	6 038	5 714	5 854
Övriga läkemedel	1 708	1 612	1 356	1 262
Övriga material och varor m.m.	5 962	5 725	2 541	2 531
Lämnade bidrag	1 753	1 727	3 701	3 031
Lämnade bidrag till SL och WÅAB	0	0	9 382	9 045
Lokalkostnader, hyra av utrustning	2 908	3 124	3 184	3 319
Skattekostnad i dotterbolag	1	0		
Övriga kostnader	7 199	7 152	6 040	5 325
varav jämförelsestörande kostnader	*226*	*788*	*226*	*788*
Verksamhetens kostnader	**96 220**	**92 450**	**89 183**	**85 106**

Not 2: Avskrivningar

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar	–131	–114	–26	–23
Avskrivningar på byggnader och anläggningar	–2 736	–2 707	–1 081	–1 057
Avskrivningar på maskiner och inventarier	–3 335	–2 801	–1 632	–1 113
Nedskrivningar	–	–120	–	–149
Summa avskrivningar	**–6 201**	**–5 742**	**–2 738**	**–2 342**

Not 3: Skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Preliminära skatteintäkter	76 469	73 092	76 469	73 092
Prognos för avräkningslikvid 2019 respektive 2018	–505	–54	–505	–54
Justeringspost för skatteintäkter 2018 respektive 2017	80	–167	80	–167
Summa skatteintäkter	**76 044**	**72 871**	**76 044**	**72 871**
Bidrag för läkemedelsförmånen	6 241	5 873	6 241	5 873
Övriga generella bidrag från staten	161	205	161	205
Summa generella statsbidrag	**6 402**	**6 078**	**6 402**	**6 078**
Kostnadsutjämningsbidrag	599	647	599	647
Summa bidrag från utjämningen	**599**	**647**	**599**	**647**
Inkomstutjämningsavgift	–1 174	–1 152	–1 174	–1 152
Regleringsavgift	–452	–698	–452	–698
Summa avgifter till utjämningen	**–1 627**	**–1 849**	**–1 627**	**–1 849**
Summa kostnads– och inkomstutjämning	**–1 028**	**–1 202**	**–1 028**	**–1 202**
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning	**81 418**	**77 747**	**81 418**	**77 747**

Not 4: Finansiella intäkter

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Ränteintäkter	3	2	566	606
Vinst vid försäljning av fordringar hos SL–koncernen	–	337		
Övriga finansiella intäkter	65	87	2	18
Summa finansiella intäkter	**68**	**426**	**568**	**624**

Not 5: Finansiella kostnader

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Räntor	–1 317	–1 408	–1 300	–1 436
Ränta på pensionsavsättningar	–611	–600	–798	–619
Övriga finansiella kostnader	–9	–26	–8	–17
Jämförelsestörande finansiell kostnad (not 6)				
Ränteförändring pensionsskuld	–667	–139	–	–
Summa finansiella kostnader	**–2 604**	**–2 174**	**–2 106**	**–2 071**

Not 6: Jämförelsestörande poster

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Under verksamhetens intäkter:				
Realisationsresultat	67	349	6	348
Under verksamhetens kostnader:				
Omställningskostnader	–226	–788	–226	–788
Under finansnetto:				
Reavinst vid försäljning av fordran hos				
AB Storstockholms Lokaltrafik	–	337	–	–
Ränteförändring pensionsskuld	–667	139	–	–
Summa jämförelsestörande poster	**–826**	**37**	**–220**	**–440**

Not 7: Specifikation över realisationsresultat

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Övriga verksamhetsintäkter				
Realisationsvinst				
Försäljning av materiella anläggningstillgångar hos Landstingsfastigheter Stockholm	0	348	0	348
Försäljning av materiella anläggningstillgångar hos SL–koncernen	59	1	–	–
Försäljning av materiella anläggningstillgångar hos övriga enheter	10	0	6	0
Övriga verksamhetskostnader				
Realisationsförlust				
Försäljning av materiella anläggningstillgångar hos SL–koncernen	–2	–7	–	–
Försäljning av materiella anläggningstillgångar hos övriga enheter	0	7	–	0
Finansnetto				
Realisationsvinst				
Reavinst vid försäljning av fordran hos AB Storstockholms Lokaltrafik	–	337		
Realisationsresultat netto vid försäljning av materiella anläggningstillgångar	**67**	**686**	**6**	**348**

Not 8: Immateriella anläggningstillgångar

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Ingående anskaffningsvärde	696	552	164	119
Inköp	15	2	8	–3
Omföring från pågående nyanläggningar	141	141	6	48
Försäljningar och utrangeringar	–28	0	–	–
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**824**	**696**	**177**	**164**
Ingående avskrivningar	–349	–235	–56	–33
Årets avskrivningar	–131	–114	–26	–23
Försäljningar och utrangeringar	28	0	–	–
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–452**	**–349**	**–82**	**–56**
Summa utgående värde	**372**	**347**	**96**	**108**
Genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	**6**	**6**	**7**	**7**

Not 9: Mark, byggnader och tekniska anläggningar

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Ingående anskaffningsvärde	90 879	85 938	46 064	44 911
Inköp	19	0	–	0
Omföring från pågående nyanläggningar	5 099	5 803	3 017	1 348
Försäljningar och utrangeringar	–357	–778	–12	–114
Omklassificeringar	–15	–84	–12	–82
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**95 625**	**90 879**	**49 057**	**46 064**
Ingående avskrivningar	–24 413	–22 166	–10 403	–9 401
Årets avskrivningar	–2 736	–2 707	–1 081	–1 057
Försäljningar och utrangeringar	242	459	1	55
Omklassificeringar	1	–	–	–
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–26 907**	**–24 413**	**–11 483**	**–10 403**
Ingående nedskrivningar	–118	–118	–118	–118
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**–118**	**–118**	**–118**	**–118**
Summa utgående värde	**68 600**	**66 348**	**37 456**	**35 543**
Utgående planenligt restvärde uppdelat på anläggningstyp:				
Byggnader	43 223	41 902	32 221	30 573
Mark	2 364	2 342	1 466	1 466
Markanläggningar	23 012	22 104	3 769	3 503
Summa utgående värde	**68 600**	**66 348**	**37 456**	**35 543**
Genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	**35**	**34**	**45**	**44**

Not 10: Maskiner och inventarier

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Ingående anskaffningsvärde	51 036	47 521	17 544	14 435
Inköp	1 467	885	751	481
Omföring från pågående nyanläggningar	7 570	3 134	6 459	2 702
Försäljningar och utrangeringar	–1 233	–352	–769	–147
Rättelser	–	–230	–	–
Omklassificeringar	2 911	77	1 067	74
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**61 751**	**51 036**	**25 053**	**17 544**
Ingående avskrivningar	–24 224	–21 762	–8 755	–7 787
Årets avskrivningar	–3 335	–2 801	–1 632	–1 113
Försäljningar och utrangeringar	1 188	333	753	137
Omklassificeringar	–2 596	7	–756	8
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–28 966**	**–24 224**	**–10 390**	**–8 755**
Ingående nedskrivningar	–11	–16	–1	–6
Försäljningar och utrangeringar	–	5	–	5
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**–11**	**–11**	**–1**	**–1**
Summa utgående värde	**32 774**	**26 801**	**14 662**	**8 788**
Utgående planenligt restvärde uppdelat på anläggningstyp:				
Bilar och andra transportmedel	9 388	9 014	7	2
Medicinteknisk apparatur	3 695	2 720	2 273	1 895
Ombyggnad i förhyrda lokaler	468	259	135	129
Byggnadsinventarier	11 868	6 875	10 567	5 525
Konst och ej avskrivningsbara inventarier	106	100	104	98
Leasingavtal, maskiner och inventarier	4 659	5 737	–	–
IT–utrustning	937	867	625	613
Övriga maskiner och inventarier	1 653	1 230	951	524
Summa utgående värde	**32 774**	**26 801**	**14 662**	**8 788**
Genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	19	18	15	16

Not 11: Pågående nyanläggningar och förskott materiella anläggningstillgångar

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Ingående balans	23 193	21 148	14 004	11 226
Under året nedlagda kostnader byggnader*	9 333	10 240	4 506	5 916
Under året nedlagda kostnader maskiner och inventarier	1 101	1 092	1 034	1 053
Omföring till övriga anläggningstillgångar	–12 810	–9 079	–9 482	–4 097
Omklassificeringar	–1	78		78
Försäljningar och utrangeringar	–88	–286	–22	–171
Summa pågående nyanläggningar och förskott	**20 728**	**23 193**	**10 040**	**14 004**

*I beloppet för 2019 ingår aktiverad ränta med 128 mkr (2018: 179 mkr).

Not 12: Finansiella tillgångar

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Utlämnade lån till koncernföretag	–	–	31 807	31 664
Övriga utlämnade lån	625	27	16	–
Aktier i dotterbolag[1)]	0	0	6 380	6 380
Andelar i intressebolag[2)]	10	11	–	–
Andra aktier och förlagsbevis	509	680	314	314
Bostadsrätter	3	3	3	3
Summa finansiella anläggningstillgångar	**1 147**	**721**	**38 520**	**38 361**

Not 12: Finansiella tillgångar, forts.

[1] Aktier i dotterbolag, Region Stockholm

Aktier i dotterbolag	Ägd andel %	Antal aktier	Bokfört värde, mkr
AB Storstockholms Lokaltrafik	100	80 000 000	5 974
Landstingshuset i Stockholm AB	100	1 000	406
Summa			**6 380**

Uppgift om organisationsnummer och säte

Dotterbolag	Org. nummer	Säte
AB Storstockholms Lokaltrafik	556013-0683	Stockholm
Landstingshuset i Stockholm AB	556477-9378	Stockholm

[2] Andelar i intressebolag

Intressebolag	Org. nummer	Ägd andel %	Kapitalandel, mkr
Barnbördshuset Stockholm AB	556612-1290	49,0	10
Summa			**10**

Not 13: Kortfristiga fordringar

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Kundfordringar	1 529	1 823	1 445	1 320
Statsbidragsfordringar	1 503	1 526	1 502	1 526
Skattefordringar	353	289	317	217
Förutbetalda kostnader	1 380	1 250	1 226	1 132
Upplupna intäkter	1 422	1 101	1 286	1 023
Övriga fordringar	1 824	1 994	6 054	4 269
Summa kortfristiga fordringar	**8 011**	**7 983**	**11 830**	**9 488**

Not 14: Eget kapital

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Ingående eget kapital	11 573	9 477	9 656	8 228
Rättelse mot eget kapital i Regionen*		700		700
Rättelse mot eget kapital i Wåab**		13		
Årets resultat	1 497	1 383	1 019	728
Utgående eget kapital	**13 070**	**11 573**	**10 675**	**9 656**

*Med anledning av oklara redovisningsmässiga grunder för den extra pensionsrelaterade avsättning som gjordes i regionens årsbokslut 2007 har regionen i årsbokslutet 2019 genomfört en rättning mot eget kapital uppgående till 700 mkr.

**Rättelse av avsättning.

Tilläggsupplysning reserverat eget kapital

Mkr	**2019**	**2018**
Omställningskostnader framtidens hälso- och sjukvård		
Reserverat i 2011 års bokslut	1 200	1 200
Reserverat i 2012 års bokslut	2 100	2 100
Reserverat i 2013 års bokslut	2 000	2 000
Ianspråktaget i 2015 års bokslut	–159	–159
Summa omställningskostnader	**5 141**	**5 141**

Under åren 2012–2014 beslutade landstingsfullmäktige att reservera sammanlagt 5 300 miljoner kronor inom det egna kapitalet för att täcka framtida omställningskostnader i samband med genomförandet av framtidens hälso- och sjukvård.

Sedan besluten om reservering inom det egna kapitalet fattades har den totala budgeten för att täcka framtida omställningskostnader i samband med genomförandet av framtidens hälso- och sjukvård fastställts till 3 500 miljoner kronor.

Under perioden 2015–2019 togs sammanlagt 3 159 miljoner kronor i anspråk för omställningskostnaderna, varav 159 miljoner kronor från reserveringen. Resterande 3 000 miljoner kronor finansierades inom resultatet i boksluten 2016–2019.

Not 15: Avsättning för pensioner

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	2019	2018	2019	2018
Ingående avsättningar till pensioner inkl löneskatt	**28 810**	**27 346**	**22 531**	**21 619**
Nyintjänad pension, varav				
– förmånsbestämd ålderspension	1 889	1 735	1 256	1 140
– pensionsavatalet PA–KFS	2	2	0	0
– särskild avtalspension	–1	–1	–1	–1
– efterlevandepension	3	3	0	0
– övrigt	11	11	19	19
Årets utbetalningar	–520	–465	–412	–372
Ränte– och basbeloppsuppräkning	821	627	594	457
Ändring av försäkringstekniska grunder	535	–112	2	–2
Övrig post	–193	49	–109	56
Förändring av löneskatt	327	315	327	315
Förändring av avsättning från tidigare år	–	–700	–	–700
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	**31 684**	**28 810**	**24 207**	**22 531**

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	2019	2018	2019	2018
Ingående ansvarsförbindelse till pensioner inkl löneskatt	**22 879**	**23 559**	**22 879**	**23 559**
Ränte– och basbeloppsuppräkning	666	549	666	549
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Årets utbetalningar	–1 029	–984	–1 029	–984
Övrig post	147	–112	147	–112
Förändring av löneskatt	–53	–133	–53	–133
Utgående ansvarsförbindelse till pensioner inkl löneskatt	**22 610**	**22 879**	**22 610**	**22 879**

Övriga upplysningar om pensioner	Regionkoncernen		Regionen	
	2019	2018	2019	2018
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	10	9	10	9
Tjänstemän	0	0	0	0
Aktualiseringsgrad	97%	97%	97%	97%

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

Not 16: Andra avsättningar

Sammanställning Mkr	2018	Ianspråktaget under året	Återföring ej utnyttjat belopp	Årets avsättning	2019
Koncernen					
Andra avsättningar	1 069	–29	0	8	1 048
Regionen					
Andra avsättningar	622	–13	0	6	615

Specifikation över avsättningar Bolagen Mkr	2018	Ianspråktaget under året	Återföring ej utnyttjat belopp	Årets avsättning	2019	Förväntad tidpunkt för reglering, år
AB SL beräknade underhållskostnader fordon C20	58	0	0	2	60	2024*
AB SL nytt signalsystem	8	–8	0	0	0	–
AB SL miljöriskreserv för markföroreningar	35	0	0	0	35	**
AB SL förlikningskostnad	338	0	0	0	338	2020/21
Tiohundra AB, del avseende avsättning för pensioner	8	–8	0	0	0	***
Summa andra avsättningar	**447**	**–16**	**0**	**2**	**433**	

* Tidigast 2024 – en ny bedömning ska göras 2024 när nytt tunnelbaneavtal finns.
** Kan ej anges eftersom tidpunkten för när mark ska börja användas inte är känd.
*** Under 2019 omförd till not 15 Avsättningar för pensioner.

Regionen Mkr	2018	Ianspråktaget under året	Återföring ej utnyttjat belopp	Årets avsättning	2019	Förväntad tidpunkt för reglering, år
Landstingsfastigheter Stockholm						
Fastigheten Beckomberga, försäljnings-omkostnader	3	–2	0	0	1	2020
Fastigheten Patienten Karolinska, försäljningsomkostnader	23	0	0	0	23	2021
Fastigheten Patienthotellet Karolinska, försäljningsomkostnader	2	0	0	0	2	2020
Fastigheten Medicinaren 5, exploateringsbidrag infrastruktur	6	–6	0	0	0	–
Fastigheten Medicinaren 5, försäljningsomkostnader	15	0	0	0	15	2020
Tvist Arbetsmiljöverket avseende lokaler i Södersjukhuset	5	0	0	0	5	*
Tvist Arbetsmiljöverket avseende lokaler i Södertälje Sjukhus	1	0	0	5	6	*
Tvist Arbetsmiljöverket Nya Karolinska Solna	2	–2	0	0	0	–
Kulturnämnden						
Ersättning STIM	6	0	0	1	7	2020
Regionstyrelsen						
Landstingens Ömsesidiga Försäkrings-bolag, tilläggspremie	286	0	0	0	286	2020
Medfinansieringsbidrag till Solna stad avseende Norra Hagastaden	250	0	0	0	250	**
Livsvarigt skadestånd	10	0	0	0	10	2044
Trafiknämnden						
Upphandlingsskadestånd	13	–3	0	0	10	2020
Summa andra avsättningar	**622**	**–13**	**0**	**6**	**615**	

* Tidpunkt och utflöde av resurser är beroende av Arbetsmiljöverkets handläggning av ärenden och kan därför ej uppskattas.
** Tidpunkt och utflöde är beroende av när detaljplan vunnit laga kraft och kan därför ej uppskattas.

Not 17: Långfristiga skulder

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Skulder till banker och kreditinstitut	41 636	43 473	41 636	43 473
Långfristig skuld leasing	4 657	5 168	–	–
Investeringsbidrag	11 039	8 890	4 828	3 124
OPS–skuld Nya Karolinska Solna	6 177	6 558	6 177	6 558
Övriga långfristiga skulder	257	256	–	–
Summa långfristiga skulder	**63 766**	**64 345**	**52 641**	**53 155**

Uppgifter om skulder till banker och kreditinstitut

	Regionkoncernen		Regionen	
	2019	**2018**	**2019**	**2018**
Genomsnittlig ränta (%)	1,7	1,7	1,7	1,7
Genomsnittlig räntebindningstid (år)	4,1	3,8	4,1	3,8
Lån som förfaller inom (Mkr)				
1–5 år	11 757	14 211	11 757	14 211
Senare än 5 år	29 879	29 262	29 879	29 262

Not 18: Kortfristiga skulder

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	5 064	1 000	9 006	6 446
Förskott från kunder	1 133	1 101	622	629
Leverantörsskulder	7 076	7 419	6 284	6 525
Skulder till staten	779	684	779	684
Kortfristig skuld leasing	481	1 086	0	0
Semester- och löneskuld	2 046	1 883	1 397	1 264
Upplupna kostnader	4 881	5 043	3 217	3 103
Förutbetalda intäkter	1 120	972	375	301
Övriga skulder	3 171	2 884	2 928	2 068
Summa kortfristiga skulder	**25 751**	**22 072**	**24 608**	**21 019**

Not 19: Borgen och andra ansvarsförbindelser

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	2019	2018	2019	2018
Ansvarsförbindelser till förmån för koncernföretag och intresseföretag*				
AB SL, finansiell leasing	–	–	6 747	7 880
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, kapitaltäckningsgaranti till Tiohundra AB**	–	–	39	–
AB Storstockholms Lokaltrafik, pensionsförpliktelser	–	–	709	665
Waxholms Ångfartygs AB, pensionsförpliktelser	–	–	17	16
Locum AB, pensionsförpliktelser	–	–	355	329
Danderyds Sjukhus AB, pensionsförpliktelser	–	–	2 517	2 085
S:t Eriks Ögonsjukhus AB, pensionsförpliktelser	–	–	452	379
Södersjukhuset AB, pensionsförpliktelser	–	–	3 259	2 681
Södertälje Sjukhus AB, pensionsförpliktelser	–	–	671	535
Tiohundra AB, pensionsförpliktelser	320	283	320	283
Folktandvården Stockholms län AB, pensionsförpliktelser	–	–	878	750
Övriga bolag, pensionsförpliktelser	–	–	105	79
Summa	**320**	**283**	**16 069**	**15 682**
Ansvarsförbindelser till förmån för koncernexterna parter***				
AB Transitio****	711	510	711	510
Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län, pensionsförpliktelser samt lån	41	47	41	47
Övriga borgensåtaganden, pensionsförpliktelser	16	17	16	17
Summa	**768**	**574**	**768**	**574**
Summa ansvarsförbindelser***	**1 088**	**857**	**16 837**	**16 256**

*Region Stockholm har borgensåtaganden gentemot koncernföretag avseende finansiella leasingkontrakt, främst avseende SL. Dessa borgensåtaganden redovisas inte som ansvarsförbindelser i koncernen eftersom finansiella leasingåtaganden redovisas i koncernens balansräkning.

**Under 2019 har Tiohundra AB mottagit aktieägartillskott av KSON som i sin tur mottagit tillkommande bidrag från Region Stockholm om 39 mkr i enlighet med ansvarsförbindelsen, vilket har kostnadsförts under året.

***Regioner ansvarar som delägare i Patientförsäkringen LÖF för bolagets förbindelser till ett belopp motsvarande 10 gånger den premie landstinget har haft att erlägga för vart år som förlust har uppkommit i patientförsäkringen. År 2019 uppgick premien för Region Stockholm till 331,9 mkr.

****Region Stockholm har ingått solidarisk borgen med ett tak på 8 miljarder kronor till förmån för AB Transitio avseende finansiering av spårfordon. Per 2019–12–31 har 6,3 miljarder kronor utnyttjats. Genom avtal med regressrätt begränsas Region Stockholms åtagande till den del som SL finansierat fordon genom AB Transitio. Denna del uppgick per 2019–12–31 till 0,7 miljarder kronor.

*****Ansvarsförbindelserna förväntas inte medföra framtida kostnader för koncernen Region Stockholm.

Not 20: Leasingavgifter

	Regionkoncernen		Regionen	
Mkr	2019	2018	2019	2018
Finansiella leasingavtal överstigande 3 år*				
Totala minimileaseavgifter	5 247	6 431		
Nuvärde minimileaseavgifter	4 887	5 960		
Därav förfall inom 1 år	468	1 058		
Därav förfall inom 2-5 år	3 526	3 400		
Därav förfall senare än 5 år	893	1 502		
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 3 år				
Leasingavgifter med förfall inom 1 år	224	381	32	45
Leasingavgifter med förfall inom 2-5 år	851	1 294	396	356
Leasingavgifter med förfall senare än 5 år	842	259	114	134

*Finansiella leasingavtal avser spårfordon och bussar.
Finansiell leasing redovisas i balansräkningen och ingår i posten maskiner och inventarier.

Not 21: Koncerninterna förhållanden

Enhet	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
Mkr	Lämnade	Mottagna	Lämnade	Mottagna	Lämnad	Mottagen
Region Stockholm	600					
Landstingshuset i Stockholm AB		600	739	97		8
Danderyds Sjukhus AB				344		
Södersjukhuset AB				352		
Södertälje Sjukhus AB				29		
S:t Eriks Ögonsjukhus AB			23			
Ambulansjukvården i Storstockholm AB			21		8	
Stockholm Care AB			0			
Folktandvården Stockholms län AB			45			
Locum AB				14		
AB SLL Internfinans			3			
MediCarrier AB			4			
AB Storstockholms Lokaltrafik				430		
AB SL Finans			430			
SL Infrateknik AB						
SL Älvsjö AB						
Waxholms Ångfartygs AB						

Alla bolag ägs till 100 % av Region Stockholm eller respektive moderbolag.

Enhet	Försäljning		Bidrag		Räntor mm	
Mkr	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Region Stockholm	**3 428**	**13 053**		**9 965**	**576**	**–12**
Landstingshuset i Stockholm AB						
Danderyds Sjukhus AB	4 112	942	174			
Södersjukhuset AB	5 002	1 043	304			
Södertälje Sjukhus AB	1 346	248	34			
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	516	83	52			
Ambulansjukvården i Storstockholm AB	385	16				
Stockholm Care AB	23	59				
Folktandvården Stockholms län AB	720	65	18			
Locum AB	387	7				
AB SLL Internfinans	16	1			0	0
MediCarrier AB	704	13				
AB Storstockholms Lokaltrafik	**389**	**1 263**	**9 002**		**–10**	**555**
AB SL Finans		263				12
SL Infrateknik AB						
SL Älvsjö AB	6	0				2
Waxholms Ångfartygs AB	54	31	380		0	2

Alla bolag ägs till 100 % av Region Stockholm eller respektive moderbolag.

Enhet	Lån		Borgen	
Mkr	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Region Stockholm	**31 779**		**15 605**	
Landstingshuset i Stockholm AB		**524**		
Danderyds Sjukhus AB				2 517
Södersjukhuset AB				3 259
Södertälje Sjukhus AB				671
S:t Eriks Ögonsjukhus AB				452
Ambulansjukvården i Storstockholm AB				
Stockholm Care AB				
Folktandvården Stockholms län AB				878
Locum AB				355
AB SLL Internfinans				
MediCarrier AB				
AB Storstockholms Lokaltrafik	**71**	**30 935**		**7 456**
AB SL Finans				
SL Infrateknik AB				
SL Älvsjö AB		71		
Waxholms Ångfartygs AB		320		17

Alla bolag ägs till 100% av Region Stockholm eller respektive moderbolag.

Not 22: Genomsnittligt antal helårsarbeten per verksamhetsområde

	Antal helårsarbeten 2019	Antal helårsarbeten 2018
Hälso- och sjukvård inkl.tandvård*	41 256	40 811
Trafik	915	819
Kultur	112	106
Regionplanering	57	44
Övrig verksamhet	1 221	1 179
Totalt	**43 561**	**42 959**

*Inklusive 50 % av anställda inom Tiohundra AB.

Nyckeltal

Nyckeltal	Enhet	2019	2018	2017	2016	2015
Befolkning						
Stockholms län	Antal	2 374 550	2 339 640	2 303 417	2 264 111	2 231 439
– Befolkningsutveckling	%	1,5 %	1,6 %	1,7 %	1,5 %	1,5 %
Sverige	Antal	10 319 473	10 215 309	10 104 036	9 967 637	9 851 017
– Befolkningsutveckling	%	1,0 %	1,1 %	1,4 %	1,2 %	1,1 %
Andel i Stockholms län	%	23,0 %	22,9 %	22,8 %	22,7 %	22,7 %
Skatt						
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	mkr	81 418	77 747	74 949	71 010	67 264
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	kr/inv	34 288	33 230	32 538	31 363	30 144
Skatteintäktsutveckling	%	4,7 %	3,7 %	5,5 %	5,6 %	5,1 %
Skattesats Region Stockholm	kr	12,08	12,08	12,08	12,08	12,10
Genomsnitt landstingsskatt i riket	kr	11,49	11,39	11,36	11,35	11,29
Resultaträkning						
Omsättning	mkr	106 454	101 323	97 126	92 112	86 680
Resultat Region Stockholm	mkr	1 723	2 171	2 130	1 708	343
Resultatets andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	%	2,1 %	2,8 %	2,8 %	2,4 %	0,5 %
Verksamhetens intäkter, utveckling	%	6,2 %	6,3 %	5,1 %	8,7 %	4,9 %
Verksamhetens kostnader, utveckling	%	4,1 %	5,2 %	4,0 %	5,4 %	3,3 %
Avskrivningskostnader, utveckling	%	8,0 %	11,2 %	11,4 %	10,3 %	10,1 %
Nettokostnadsutveckling	%	3,7 %	5,3 %	4,1 %	4,7 %	3,2 %
Balansräkning						
Balansomslutning	mkr	135 319	127 869	122 366	113 824	105 250
Eget kapital	mkr	13 070	11 573	9 477	8 239	7 451
Soliditet	%	9,7 %	9,1 %	7,7 %	7,2 %	7,1 %
Soliditet inkl ansvarsförbindelse	%	–7,1 %	–8,8 %	–11,5 %	–13,9 %	–16,5 %
Likviditet	mkr	3 385	1 894	1 983	2 878	3 634
Låne– och leasingskuld	mkr	51 838	50 726	45 965	44 597	41 938
Pensionsförpliktelser totalt (inkl löneskatt)	mkr	54 294	51 689	50 905	49 649	49 182
Investeringar						
Investeringar	mkr	11 923	12 211	15 216	15 065	14 285
Självfinansieringsgrad av investeringar	%	100,0 %	82,1 %	75,3 %	61,5 %	38,7 %
Verksamhet						
Besök inom sjukvården	Antal	19 088 883	18 779 618	18 486 187	18 129 427	18 275 571
Vårdtillfällen inom sjukvården	Antal	310 574	309 285	312 647	318 786	325 427
Uthyrningsgrad fastigheter	%	96	90	92	90	90
Påstigande en vanlig vardag (1 000–tal)	Antal	2 851	2 814	2 744	2 716	2 651
Kollektivtrafik, skattefinansieringsgrad*	%	45	45	48	48	49
Kulturkostnad	kr/inv	223	201	227	211	216

*Från och med 2019 ingår Waxholmsbolaget i beräkningen för kollektivtrafik

Personal						
Antal helårsarbeten Region Stockholm	Antal	43 561	42 951	42 578	42 249	42 165
– varav hälso– och sjukvård	Antal	41 256	40 811	40 468	40 211	40 189
– varav trafik	Antal	915	819	749	695	685
– varav kultur	Antal	112	106	57	52	49
– varav regionplanering	Antal	57	44	42	35	29
– varav övrig personal	Antal	1 221	1 171	1 260	1 256	1 214

Revisionsberättelse för regionstyrelsen år 2019

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat regionstyrelsens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2019.

Regionstyrelsen ansvarar för att leda och samordna Region Stockholms verksamhet och ha uppsikt över övriga nämnder och styrelser, det vill säga ha en löpande tillsyn av att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen har en ledande ställning och ska ha en överblick över helheten med ansvar för uppföljning samt att återredovisning sker till fullmäktige. Styrelsen ansvarar för att följa utvecklingen av verksamhet och ekonomi samt att vid behov vidta åtgärder.

Vårt ansvar som revisorer är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de förskrifter som gäller för verksamheten. Vi ska också bedöma om årsbokslutet är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige beslutat om.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning samt har gett det resultat som redovisas i revisionskontorets Årsrapport 2019 för regionstyrelsen. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi har granskat om resultatet för 2019 är förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att målet om en ekonomi i balans och de finansiella målen har uppnåtts 2019. När det gäller fullmäktiges övriga övergripande mål anser vi att det fortsatt finns svårigheter att mäta och därmed bedöma måluppfyllelsen för flera av dessa eftersom valda indikatorer endast mäter en del av målet. Vi konstaterar dock att det pågår ett arbete för att utveckla ytterligare indikatorer.

Vi bedömer att regionstyrelsens ekonomistyrning under 2019 inte har varit helt tillräcklig. Regionstyrelsen och dess arbets- och personalutskott har under 2019 uppmanat nämnder och bolag som prognostiserar underskott att skyndsamt vidta erforderliga åtgärder för en ekonomi i balans. Trots detta har avvikelsen mot fullmäktiges resultatkrav för Karolinska Universitetssjukhuset fortsatt att öka och utfallet för sjukhuset innebär en negativ avvikelse på 1,6 miljarder kronor, vilket påverkar hela regionens ekonomi. Vidare bedömer vi att regionstyrelsens uppsikt över regionens investeringsverksamhet inte har varit tillräcklig då ett antal trafikinvesteringar hanterats på en felaktig beslutsnivå under 2019.

Vidare bedömer vi att regionstyrelsen behöver vidta åtgärder inom inköpsområdet dels för att stärka samordningen av anskaffning av medicinteknisk utrustning till sjukvården, dels för att säkerställa att regionen drar nytta av de möjligheter till samordning som en stor beställare har och som kan leda till lägre kostnader.

När det gäller extraordinära händelser i fredstid bedömer vi att regionstyrelsen bör säkerställa att arbets- och personalutskottet, när krisledningsnämnden inte är aktiverad, följer upp krisberedskapsarbetet för att kunna prioritera mellan och utveckla åtgärder. Vidare bör regionstyrelsen tydliggöra var i organisationen som verksamhetsöverskridande frågor ska omhändertas och anpassa krisberedskapsplanen till nuvarande organisation.

Vi bedömer att årsredovisningen ger en rättvisande bild av årets resultat och ekonomisk ställning. Vi bedömer sammantaget att det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet för 2019 är tillfredsställande. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen inte är helt tillräcklig. Vi vill betona att regionstyrelsens ekonomiska styrning behöver stärkas framöver.

Vi tillstyrker att den sammanställda årsredovisningen för Region Stockholm 2019 fastställs.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för regionstyrelsen samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2020-04-15

Kenneth Strömberg
Anita Johansson
Göran Råsmar
Ewa Törngren
Iréne Seth
Christer Grunder
Lars Bergstig

Förkortningar

AISAB	Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
Care	Stockholm Care AB
DSAB	Danderyds Sjukhus AB
FSN	Fastighets- och servicenämnden
FTN	Färdtjänstnämnden
FTV	Folktandvården Stockholms län AB
FUT	Förvaltning för utbyggd tunnelbana
HSF	Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
HSN	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Internfinans	AB Stockholms Läns Landstings Internfinans
Karolinska	Karolinska Universitetssjukhuset
KcFi	Koncernfinansiering
KuN	Kulturnämnden
KuNF	Kulturförvaltningen
KSON	Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje
LFS	Landstingsfastigheter Stockholm
LISAB	Landstingshuset i Stockholm AB
Locum	Locum AB
Lrev	Landstingsrevisorerna
MediC	MediCarrier AB
NKS	Nya Karolinska Solna
PaN	Patientnämnden
PaNF	Patientnämndens förvaltning
RF	Regionfullmäktige
RK	Revisorskollegiet
RLK	Regionledningskontoret
RS	Regionstyrelsen
SL	AB Storstockholms Lokaltrafik
SLL	Stockholms läns landsting
SLSO	Stockholms läns sjukvårdsområde
S:t Erik	S:t Eriks Ögonsjukhus AB
StSAB	Södertälje Sjukhus AB
SÖS	Södersjukhuset AB
TioHundra	Tiohundra AB
TF	Trafikförvaltningen
TN	Trafiknämnden
TRF	Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
TRN	Tillväxt- och regionplanenämnden
VKN	Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
WÅAB	Waxholms Ångfartygs AB

Årsredovisningen finns publicerad på www.sll.se

Grafisk form: Fidelity
Omslagsfoto: Maskot Bildbyrå AB

Regionledningskontoret
Box 22550, 104 22 Stockholm
Telefon: 08-737 25 00
www.sll.se

Region Stockholm